

**A Kúria
Nemzetközi Főosztályának
Hírlevele**

**2021. november 30.
XII. évfolyam 11. szám**

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK.....	3
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	3
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	3
Általános közigazgatási jogterület.....	3
Pénzügyi jogterület.....	9
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	10
POLGÁRI ÜGYSZAK	11
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	15
ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK.....	15
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	15
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	16
Általános közigazgatási jogterület.....	16
Pénzügyi jogterület.....	19
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	19
POLGÁRI ÜGYSZAK	19
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	19
EGYÉB, MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÜGYEK AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT	20
A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI	21
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	21
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	23
Általános közigazgatási jogterület.....	23
Pénzügyi jogterület.....	37
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	48
POLGÁRI ÜGYSZAK	48
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	51

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 69

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI	69
AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI	71
A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI	80
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	80
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	81
POLGÁRI ÜGYSZAK	82

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

31. A Tribunalul Satu Mare (Románia) által 2021. július 6-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-412/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Értelmezhető-e úgy az Európai Unió Alapjogi Chartája 48. cikke (1) bekezdésének az ártatlanság vélelmének elvére vonatkozó, a 2008/118/EK irányelv 16. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezései, hogy azokkal ellentétes a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló azon jogi helyzet, amelyben az alkohol gyártására irányuló tevékenység folytatására vonatkozó engedélyt felfüggesztő közigazgatási határozat pusztán egy folyamatban lévő bűnügyi nyomozás során felmerülő feltételezések alapján is meghozható, anélkül hogy a büntetőügyben büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítéletet hoztak volna?

2) Értelmezhető-e úgy az Európai Unió Alapjogi Chartája 50. cikkének a ne bis in idem elvére vonatkozó, a 2008/118/EK irányelv 16. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezései, hogy azokkal ellentétes a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló azon jogi helyzet, amely azt eredményezi, hogy azonos tényállás mellett két azonos jellegű szankciót (az alkohol gyártására irányuló tevékenység gyakorlására vonatkozó engedély felfüggesztése) szabnak ki ugyanazon személlyel szemben, amely szankciók csak [időtartamukban] különböznek egymástól?

32. A Court of Appeal (Írország) által 2021. augusztus 11-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-493/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A[z 1224/2009/EK tanácsi] rendelet 89. és/vagy 90. cikkének szövege, valamint a Chartából és az uniós jogból eredő arányossági követelmények azt követelik meg, hogy a büntetőjogi felelősséget megállapító bíróság mérlegelési jogkörrel rendelkezzen a halászsákmány és a halászeszközök elkobzásának kiigazítására, módosítására vagy enyhítésére, különös tekintettel az 1224/2009/EK rendelet 89. és 90. cikkében foglalt körülményekre?

2) A valamennyi hal és eszköz automatikus és kötelező elkobása következtében a parancsnok megélhetésére gyakorolt potenciális hatásra tekintettel a 28. cikk (5) bekezdésének b) pontjához (2) hasonló nemzeti rendelkezés, amely nem teszi lehetővé a nemzeti bíróság számára, hogy megvizsgálja az e cikkel és a rendelettel ellentétes büncselekmény miatti vádemelés alapján elítélt személy megélhetéshez való jogára gyakorolt hatást (a pénzbüntetés mértékére vonatkozó mérlegelést kivéve), összeegyeztethetőnek tekinthető a rendelet, a Charta és az uniós jog rendelkezéseivel, tekintettel a parancsnok foglalkozásának gyakorlásához való alapvető jogára?

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

184. A Raad van State (Hollandia) által 2021. május 31-én benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-338/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: holland

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 27. cikkének (3) bekezdését és 29. cikkét, hogy azokkal nem ellentétes a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amellyel valamely tagállam a 27. cikk (3) bekezdése c) pontjának átültetése mellett döntött, de – az átadásra vonatkozó határozat végrehajtását illetően – az emberkereskedelemmel kapcsolatban kiadott tartózkodási engedély iránti kérelmet érintő eljárásban hozott olyan határozat elleni panasznak vagy keresetnek is halasztó hatályt biztosított, amely nem az átadásra vonatkozó határozatnak minősül, de amely átmenetileg megakadályozza a tényleges átadást?

185. A Varhoven administrativen sad (Bulgária) által 2021. június 17-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-375/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését a 2010/75/EU irányelv 18. cikkével, valamint a 2008/50/EK irányelv 13. és 23. cikkével összefüggésben, hogy a 2010/75/EU irányelv 15. cikkének (4) bekezdése szerinti eltérés iránti kérelem vizsgálata során az illetékes hatóságnak értékelnie kell, hogy az eltérés engedélyezése – a környezetszennyezéssel kapcsolatos valamennyi releváns tudományos adat, többek között a 2008/50/EK irányelv 23. cikke szerinti, az adott zónára vagy agglomerációra vonatkozó megfelelő levegőminőségi terv keretében elfogadott intézkedések figyelembevételével – veszélyeztetheti-e a környezetminőségi szabványok betartását?

2) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését a 2010/75/EU irányelv 18. cikkével, valamint a 2008/50/EK irányelv 13. és 23. cikkével összefüggésben, hogy a 2010/75/EU irányelv 15. cikkének (4) bekezdése szerinti eltérés iránti kérelem vizsgálata során az illetékes hatóságnak el kell tekintenie a valamely létesítmény által kibocsátott légszennyező anyagokra vonatkozó kevésbé szigorú kibocsátási határértékek megállapításától, amennyiben az ilyen eltérés ellentétes lenne azon intézkedésekkel, amelyeket az adott zónában vagy agglomerációban a 2008/50/EK irányelv 23. cikke szerint elfogadott, megfelelő levegőminőségi tervben megállapítottak, és ez az eltérés veszélyeztethetné azon cél elérését, hogy a levegőminőségi szabványok túllépésének időtartama a lehető legrövidebb legyen?

3) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését a 2010/75/EU irányelv 18. cikkével, valamint a 2008/50/EK irányelv 13. cikkével összefüggésben, hogy a 2010/75/EU irányelv 15. cikkének (4) bekezdése szerinti eltérés iránti kérelem vizsgálata során az illetékes hatóságnak értékelnie kell, hogy a valamely létesítmény által kibocsátott légszennyező anyagokra vonatkozó kevésbé szigorú kibocsátási határértékek megállapítása – a környezetszennyezéssel kapcsolatos valamennyi releváns tudományos adat, többek között az adott szennyező anyag más forrásaival együtt kifejtett kumulatív hatás figyelembevételével – hozzájárulna-e a 2008/50/EK irányelv 13. cikke szerint az adott zónában vagy agglomerációban megállapított megfelelő levegőminőségi szabványok túllépéséhez, és ha igen, e hatóságnak el kell-e tekintenie a környezetminőségi szabványok elérését veszélyeztető eltérés engedélyezésétől?

186. A Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (Románia) által 2021. június 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-403/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2014/24 irányelv 58. cikkének rendelkezéseit, az arányosság elvét és a

felelősség elvét, hogy az ajánlatkérő szerv jogosult meghatározni a műszaki alkalmassági feltételeket, vagyis jogosult eldönteni, hogy olyan tevékenységekre nézve, amelyek súlya a közbeszerzési szerződésben jelentéktelen, az ajánlattételi dokumentációban fel kell-e tüntetni vagy sem műszaki és szakmai alkalmassági követelményeket, valamint a műszaki és szakmai tevékenység végzésére való, külön jogszabályi rendelkezésekből következő képességet?

2) Ellentétes-e az átláthatóság elvével és az arányosság elvével az ajánlattételi dokumentáció automatikus, törvény erejénél fogva történő kiegészítése olyan képesítési követelményekkel, amelyek az odaítélendő közbeszerzési szerződéshez kapcsolódó tevékenységekre alkalmazandó, a dokumentációban elő nem írt külön jogszabályokból származnak, és amelyekről az ajánlatkérő szerv úgy döntött, hogy azokat nem teszi kötelezővé a gazdasági szereplők számára?

3) Ellentétes-e az irányelv 63. cikkével és az arányosság elvével az olyan ajánlattevő kizárása [a közbeszerzési] eljárásból, aki nem jelölt meg név szerint alvállalkozóként egy gazdasági szereplőt annak bizonyítására, hogy megfelel a műszaki és szakmai alkalmassági, valamint a műszaki és szakmai tevékenység végzésére vonatkozó, az ajánlattételi dokumentációban elő nem írt külön jogszabályi rendelkezésekből következő képesítési követelményeknek, amennyiben a szóban forgó ajánlattevő más szerződéses formát választott arra, hogy a közbeszerzési szerződésbe szakértőket vonjon be, például szolgáltatási szerződést kötött velük, vagy általuk kiadott rendelkezésre állási nyilatkozatot nyújtott be? Jogosult-e a gazdasági szereplő a csoporton belül a szervezetét és szerződéses viszonyait meghatározni, és van-e lehetősége a közbeszerzési szerződésbe bizonyos szolgáltatókat is bevonni, figyelembe véve, hogy az említett szolgáltató nem tartozik azon szervezetek közé, amelyeknek kapacitását az ajánlattevő a vonatkozó követelményeknek való megfelelés igazolása érdekében igénybe kívánja venni?

187. A Varhoven administratíven sad (Bulgária) által 2021. július 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-409/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Összeegyeztethető-e az 1305/2013 rendelet 17. cikkével az, hogy a 9/2015. sz. Naredba [rendelet] 26. cikkében foglaltakhoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely támogatási feltételt ír elő azon kérelmezők számára, akik a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó vidékfejlesztési program „Beruházások tárgyi eszközökbe” elnevezésű 4. sz. intézkedésének „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházások” elnevezésű 4.1. sz. részintézkedése keretében támogatás iránti kérelmet terjesztenek elő, előírja, hogy az 1307/2013 rendelet 4. cikke értelmében vett, a kérelmező által szervezett üzem támogatása iránti kérelem benyújtása előtt az állattenyésztési tevékenység folytatásának igazolása céljából be kell nyújtani az arról szóló igazolást, hogy az állattartó telepet a kérelmező nevére nyilvántartásba vették, vagy a rendelet célkitűzései szempontjából elegendő, ha a mezőgazdasági termelő igazolja, hogy megtette a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az állattartó telepet a nevére nyilvántartásba vegyék?

2) Összeegyeztethető-e az 1305/2013[3] rendelet 17. cikke szerinti „Beruházások tárgyi eszközökbe” intézkedés keretében nyújtott támogatás céljával, az Uniónak az 1305/2013 rendelet 5. cikke szerinti vidékfejlesztési prioritásaival és a hatályon kívül helyezett, a mezőgazdasági gazdaságok közösségi tipológiájának létrehozásáról szóló, 2008. december 8-i 1242/2008 bizottsági rendelet értelmében vett standard termelési érték fogalmával a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó vidékfejlesztési program „Beruházások tárgyi eszközökbe” elnevezésű 4. sz. intézkedése „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházások” elnevezésű 4.1. sz. részintézkedésének alkalmazásáról szóló, 2015. március 21-i 9. sz. Naredba 8. cikke (1) bekezdésének 2. pontjában foglaltakhoz hasonló nemzeti rendelkezésben előírt olyan feltétel, amely szerint a kérelmezőnek a támogatás iránti kérelem benyújtásának időpontjában az adott mezőgazdasági üzemre vonatkozó, olyan minimális standard termelési értéket kell igazolnia, amely nem lehet kevesebb, mint a 8000 eurónak megfelelő, BGN-ben számított ellenérték?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén abból kell-e kiindulni, hogy az újonnan nyilvántartásba vett mezőgazdasági termelőket a „Beruházások tárgyi eszközökbe” elnevezésű intézkedés keretében nyújtott támogatás iránti kérelem benyújtásának időpontjában ki kell zárni az

1306/2013 rendelet szerinti pénzügyi támogatásból?

188. A Bayerisches Oberstes Landesgericht (Németország) által 2021. július 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-416/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Úgy kell-e értelmezni a 2014/24/EU irányelv 57. cikke (4) bekezdésének d) pontját, hogy az ajánlatkérő szervnek kellően megalapozott információkkal kell rendelkeznie annak megállapításához, hogy a gazdasági szereplők megsértették az EUMSZ 101. cikket?
2. A 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (4) bekezdését fakultatív kizárási okokra vonatkozó kimerítő szabályozásként oly módon kell-e értelmezni, hogy az egyenlő bánásmód elve (ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdése) olyan ajánlatok benyújtása esetén, amelyek nem önállóak, és nem is függetlenek, nem képezheti akadályát a szerződés odaítélésének?
3. Úgy kell-e értelmezni a 2014/24/EU irányelv 18. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes, ha a szerződést olyan vállalkozásoknak ítélik oda, amelyek gazdasági egységet képeznek, és amelyek mindegyike ajánlatot nyújtott be?

189. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2021. július 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-463/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Összeegyeztethető-e a letelepedés EUMSZ 49. cikkben biztosított szabadságának gyakorlásával és a szolgáltatásnyújtás EUMSZ 56. cikkben biztosított szabadságának gyakorlásával a 190/14. sz. törvény 1. cikkének 649. bekezdésében szereplőhöz hasonló olyan szabályozás bevezetése, amely csak a szervezők korlátozott és meghatározott kategóriája, azaz kizárólag a játékautomatákkal rendelkező szerencsejáték-szervezők, nem pedig valamennyi szerencsejáték-szervező vonatkozásában csökkenti a jutalékokat és díjakat?
- 2) Összeegyeztethető-e a bizalomvédelem uniós jogi elvével a 190/14. sz. törvény 1. cikkének 649. bekezdésében szereplőhöz hasonló, fent említett olyan szabályozás bevezetése, amely az időbeli hatálya alatt kizárólag gazdasági okokból csökkentette a valamely társaság és egy olasz állami közigazgatási szerv között létrejött koncessziós szerződésben megállapított díjat?

190. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2021. július 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-467/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Ellentétes-e az uniós joggal az (a 2001. február 22-i 36. sz. törvény 8. cikkének 6. bekezdése szerintihez hasonló) olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmezése és alkalmazása lehetővé teszi az egyes helyi önkormányzatok számára, hogy a mobiltávközlési létesítmények helyének meghatározásával kapcsolatban akár tilalomként kifejezésre jutó követelményeket írjanak elő, például antennák meghatározott területeken vagy meghatározott jellegű épületektől bizonyos távolságban történő elhelyezésének tilalmát?

191. A Verwaltungsgericht Wiesbaden (Németország) által 2021. augusztus 4-én

benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-481/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2016/680 irányelv 14. cikkével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (3) és (1) bekezdését az (EU) 2016/680 irányelv 54. cikkének fényében, hogy e rendelkezés lehetővé teszi az olyan nemzeti szabályozást,
 - a) amelynek értelmében az adatkezelésért való közös felelősség esetén nem kell megjelölni a tárolt adatokért ténylegesen felelős szervet, és
 - b) amely ezenkívül lehetővé teszi a bíróság számára, hogy érdemben ne indokolja a hozzáférés megtagadását?
- 2) Az 1. a) és az 1. b) kérdésre adandó igenlő válasz esetén a 2016/680 irányelv 15. cikkének (3) és (1) bekezdése összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának (2) 47. cikke szerinti hatékony bírósági jogorvoslathoz való joggal, annak ellenére, hogy így lehetetlenné válik a bíróság számára, hogy
 - a) a nemzeti eljárási szabályoknak megfelelően egy többszintű közigazgatási eljárásban perbe vonja a másik részt vevő és ténylegesen felelős hatóságot, amelynek egyetértését kell adnia a hozzáférés biztosításához, és hogy
 - b) érdemben megvizsgálja, hogy teljesülnek-e a hozzáférés megtagadásának feltételei, és hogy azokat a hozzáférést megtagadó hatóság helyesen alkalmazta-e?
- 3) A hozzáférésnek és így az Alapjogi Charta 47. cikke szerinti hatékony jogorvoslatnak a megtagadása jogellenes módon sérti-e a foglalkozás megválasztásának az Alapjogi Charta 15. cikke szerinti szabadságát, amennyiben a tárolt információkat arra használják fel, hogy az érintett személyt egy állítólagos biztonsági kockázat miatt kizárják a végezni kívánt tevékenységből?

192. A Court of Appeal (Írország) által 2021. augusztus 10-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-488/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) A 2004/38/EK irányelv 7. cikkének (2) bekezdése alapján az uniós polgár munkavállaló egyenesági felmenője származékos tartózkodási jogának feltétele-e az, hogy e felmenőt folyamatosan a munkavállaló tartsa el?
- 2) Ellentétes-e a 2004/38/EK irányelvvvel, ha a fogadó tagállam korlátozza az uniós munkavállaló származékos tartózkodási joggal rendelkező családtagja szociális segítségnyújtási ellátáshoz való jogosultságát amiatt, hogy az említett munkavállaló tartja el, ha az ilyen ellátásra való jogosultság azt jelentené, hogy a családot már nem a munkavállaló tartja el?
- 3) Ellentétes-e a 2004/38/EK irányelvvvel az, ha a fogadó tagállam korlátozza az uniós munkavállaló származékos tartózkodási joggal rendelkező családtagja szociális segítségnyújtási ellátáshoz való jogosultságát amiatt, hogy őt a munkavállaló tartja el, azon az alapon, hogy az ellátás folyósítása azzal a következménnyel járna, hogy az érintett családtag indokolatlan terhet jelentene az állam szociális segítségnyújtási rendszerére?

193. A High Court (Írország) által 2021. augusztus 11-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-494/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: angol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Abban az esetben, ha:

- 1) liberalizálták a távközlési piacot, és több távközlési szolgáltató működik a piacon;
- 2) a nemzeti szabályozó hatóság egyetlen szolgáltatót (egyetemes szolgáltató) választott ki az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek teljesítésére;
- 3) a nemzeti szabályozó hatóság megállapította, hogy az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez pozitív nettó költség (a továbbiakban: egyetemes szolgáltatási kötelezettségek nettó költsége) kapcsolódik; és
- 4) a nemzeti szabályozó hatóság megállapította, hogy az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek nettó költsége jelentős azokhoz az adminisztratív költségekhez képest, amelyek az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek nettó költségei tekintetében a piaci szereplők közötti költségmegosztási mechanizmus kialakításához kapcsolódnak;

Amennyiben a nemzeti szabályozó hatóság a 2002/22 egyetemes szolgáltatási irányelvből eredő kötelezettségei alapján köteles megvizsgálni, hogy az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek nettó költsége túlzott-e, az egyetemes szolgáltatási szolgáltató teherbíró képességére tekintettel, figyelembe véve az egyetemes szolgáltató valamennyi sajátosságát, különösen felszereltségének szintjét, gazdasági és pénzügyi helyzetét, valamint piaci részesedését (a Base ítélet 42. pontja értelmében), az irányelvek alapján megengedhető-e, hogy a nemzeti szabályozó hatóság ezt az értékelést kizárólag az egyetemes szolgáltató sajátosságait/helyzetét figyelembe véve folytassa le, vagy értékelnie kell az egyetemes szolgáltató érintett piacon működő versenytársaival kapcsolatos sajátosságait/helyzetét is?

194. A tribunal du travail de Liège (Belgium) által 2021. augusztus 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-505/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 604/2013 („Dublin III”) rendelet 27. cikkének (3) bekezdését – adott esetben az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének fényében értelmezve –, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a kérelmezőnek a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért felelősnek nyilvánított állam részére történő átadásáról szóló határozat elleni megsemmisítés iránti keresettel együtt benyújtott rendes felfüggesztés iránti jogorvoslat nem függeszti fel az átadás végrehajtását addig, amíg az említett felfüggesztés iránti kérelemtől nem határoztak[?]

2) Úgy kell-e értelmezni a 604/2013 („Dublin III”) rendelet 27. cikkének (3) bekezdését – adott esetben az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének fényében értelmezve –, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a kérelmezőnek a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért felelős állam részére történő átadására vonatkozó határozat felfüggesztése iránti kérelem csak akkor függeszti fel az átadás végrehajtását az említett felfüggesztés iránti kérelemtől szóló határozat meghozataláig, ha a felfüggesztés iránti kérelmet rendkívüli sürgősséggel terjesztették elő, amennyiben a kérelmező olyan kiutasítási vagy visszaküldési határozat hatálya alatt áll, amelynek végrehajtása esedékes, különösen, ha őrizetben tartják vagy a kormány rendelkezésére áll, amennyiben a határozat megsemmisítése iránti kérelemmel egyidejűleg még nem terjesztett elő rendes felfüggesztés iránti kérelmet.

195. A Fővárosi Törvényszék (Magyarország) által 2021. augusztus 26-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-528/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Akként kell-e értelmezni a 2008/115/EK irányelv 5. és 11. cikkét, illetve az EUMSZ 20. cikkét a Charta 7., 20., 24. és 47. cikkével összefüggésben, hogy azokkal ellentétes az a tagállami gyakorlat, mely a korábban indult eljárásokban elrendelt megismételt eljárásokra is alkalmazni rendeli azon jogszabály módosítást, melynek következtében az uniós polgár

harmadik országbeli állampolgár családtagja sokkal hátrányosabb eljárási rezsim alá kerül, olyannyira, hogy az addigi, a tartózkodásának időtartalmára tekintettel elért, még közrendi, közbiztonsági és nemzetbiztonsági okból sem kiutasítható jogállását elveszti, majd ugyanazon ténybeli helyzet és nemzetbiztonsági ok alapján elutasítják az állandó tartózkodási kártya iránti kérelmét, visszavonják a részére kiállított tartózkodási kártyát, majd beutazási és tartózkodási tilalmat rendelnek el vele szemben, a nélkül, hogy bármelyik eljárásban mérlegelnék a személyi és családi körülményeit, e körben pedig különösen azon tény, hogy kiskorú magyar állampolgár eltartottja is van, mely döntések következményeként vagy a család egysége bomlik fel, vagy a harmadik országbeli állampolgár az uniós állampolgár családtagjai, köztük kiskorú gyermeke köteles lenne elhagyni a tagállam területét?

2) Akként kell e értelmezni a 2008/115 irányelv 5. és 11. cikkét, illetve az EUMSZ 20. cikkét a Charta 7. és 24. cikkével összefüggésben, hogy azokkal ellentétes az a tagállami gyakorlat, amelynek keretében a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése előtt arra hivatkozással, hogy az uniós polgár harmadik országbeli állampolgárságú családtagjának tartózkodása valódi, közvetlen és súlyos veszélyt jelent az ország nemzetbiztonságára, nem vizsgálják a harmadik ország állampolgárának személyi és családi körülményeit?

Amennyiben az 1. vagy a 2. kérdésre adott válasz igen,

3) Úgy kell e értelmezni az EUMSZ 20. cikkét és a 2008/115 irányelv 5. és 13. cikkét a Charta 20. és 47. cikkével összefüggésben, valamint a 2008/115 irányelv elsődleges szempontként a gyermek mindenképp felett álló érdeke figyelembevételének kötelezettségét előíró (22), valamint a Charta által elismert alapvető jogok és elvek biztosítását előíró (24) preambulumbeközdését, hogy amennyiben az Európai Unió Bírósága döntése alapján a nemzeti bíróság megállapítja a tagállami jognak, illetőleg az idegenrendészeti hatóság azon alapuló gyakorlatának uniós jogba ütköző voltát, az esetben figyelembe veheti e a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése jogalapjának vizsgálata során jelen ügyben a felperes szerzett jogaként azt, hogy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény hatálya alatt a felperes elérte az Szmvtv. 42. § -ának alkalmazásához szükséges feltételeket, vagyis a több mint 10 éves legális magyarországi tartózkodást, avagy a beutazási és tartózkodási tilalom elrendelése megalapozottságának felülvizsgálata során a családi és személyi körülmények mérlegelését a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény erre vonatkozó szabályozásának hiánya miatt közvetlenül a 2008/115 irányelv 5. cikkére kell alapítania?

4) Összeegyeztethető e az uniós joggal, különösen a 2008/115 irányelv 13. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való joggal, valamint a Charta 47. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal az olyan tagállami gyakorlat, hogy a jogorvoslat jogával élő uniós polgár harmadik országbeli állampolgár családtagjának a perében az idegenrendészeti hatóság arra hivatkozással nem hajtja végre a határozat végrehajtása ellen azonnali jogvédelmet elrendelő végleges bírósági határozatot, hogy a beutazási és tartózkodási tilalomra vonatkozó figyelmeztető jelzést már elhelyezte a Schengeni Információs Rendszerben (SIS II ben), aminek következtében az uniós polgár harmadik országbeli családtagja nem tud személyesen a jogorvoslati jogával élni, továbbá az ügyben hozott végleges döntést megelőzően a per ideje alatt Magyarországra beutazni?

Pénzügyi jogterület

71. A Finanzgericht Bremen (Németország) által 2021. július 15-én benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-431/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a letelepedés szabadságát biztosító EKSZ 43. cikket, illetve EUMSZ 49. cikket (vagy a szolgáltatásnyújtás szabadságát biztosító EKSZ 49. cikket, illetve EUMSZ 56. cikket), hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a külföldi elemet tartalmazó ügyleteket érintő esetekben az adóalanynak a kapcsolt személyekkel fennálló gazdasági kapcsolatainak jellegéről és tartalmáról olyan nyilvántartásokat kell készítenie, amelyek a szokásos piaci ár elvét tiszteletben tartó, az árakra és más üzleti feltételekre vonatkozó, kapcsolt felekkel kötött megállapodás gazdasági és jogi alapjait is magukban foglalják, és amely szerint akkor, ha az adóalany az említett nyilvántartásokat az adóhatóság felszólítására nem nyújtja be, vagy a benyújtott nyilvántartások lényegében használhatatlanok, nemcsak megdönthető vélelem áll fenn arra vonatkozóan, hogy az adóalany belföldön adóköteles jövedelme, amelynek megállapítására a nyilvántartások szolgálnak, meghaladja az általa bevallott jövedelmet, és ha ilyen esetekben az adóhatóságnak becslést kell végeznie, és e jövedelmek csak meghatározott keretek között, különösen csak ártartományok alapján állapíthatók meg, e keret az adóalany terhére kimeríthető, hanem adópótlékot is meg kell állapítani, amely a jövedelemtöbblet megállapított összegének legalább 5 és legfeljebb 10 százaléka, azonban legalább 5 000 euró, felhasználható nyilvántartások késedelmes benyújtása esetén pedig akár 1 000 000 euró, azonban legalább 100 euró a határidő-túllépés minden teljes napjára, amelynek során az adópótlék megállapításától csak akkor lehet eltekinteni, ha a nyilvántartás-vezetési kötelezettségek teljesítésének elmulasztása kimenthetőnek tűnik, vagy a kötelezettségzés kevésbé súlyos?

72. A Corte suprema di cassazione (Olaszország) által 2021. július 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-433/21. és C-434/21. sz. ügyek)¹

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az EUMSZ 18. cikkel (korábbi EK 12. cikk) és az EUMSZ 49. cikkel (korábbi EK 43. cikk) az 1994. december 23-i 724. sz. törvény 30. cikke (1) bekezdése 5. pontjának időbeli hatálya miatt alkalmazandó, a 2006. december 27-i 296. sz. törvénnyel bevezetett módosításokat megelőző változatához hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a nem működő társaságokra vonatkozó, az adóelkerülés megelőzésére irányuló adójogi szabályozás hatálya alól – amely szabályozás a bevételek és jövedelmek meghatározott vállalati eszközök értékéhez viszonyított minimumértékek megállapításán alapul, amelyeket, ha nem érnek el, az azt jelzi, hogy a vállalkozás nem működik, és az adóköteles jövedelem vélelem alapján történő meghatározását vonja maga után – csak azon társaságokat és intézményeket zárja ki, amelyek értékpapírjaival az olasz szabályozott piacokon kereskednek, azokat a társaságokat és szervezeteket pedig nem, amelyek értékpapírjaival a külföldi szabályozott piacokon kereskednek, és azokat a társaságokat sem, amelyek ellenőrzést gyakorolnak, vagy amelyek felett – akár közvetve – ugyanezen, tőzsdén jegyzett társaságok és szervezetek gyakorolnak ellenőrzést?

Munkaügyi ügyek

39. A Tribunale ordinario di Vercelli (Olaszország) által 2021. július 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-450/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontját, hogy azzal ellentétes a 107/2015. sz. törvény 1. cikkének 121. bekezdésében foglalthoz hasonló azon nemzeti szabályozás, amely kifejezetten kizárja, hogy a Ministero

¹ A megjelölt ügyekben feltett kérdések megegyeznek.

dell'istruzione (oktatási minisztérium, Olaszország) által határozott időre felvett tanárok és oktatók javára elismerjék és megfizessék az 500 euró összegű illetménykiegészítést, mivel ez az illetménykiegészítés csak a határozatlan idejű szerződéssel alkalmazott tanárok és oktatók képzésére és továbbképzésére szolgáló illetményt jelenti?

2) A határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontjában említett munkafeltételnek minősül-e a 107/2015. sz. törvény 1. cikkének 121. bekezdésében és a 22/2010. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 2. [cikkében] foglalthoz hasonló, a szakmai készségek fejlesztésére és összekapcsolási szolgáltatások megvásárlására irányuló, képzéssel összefüggő áruk és szolgáltatások vásárlását célzó évi 500 euró összegű illetménykiegészítés (úgynevezett tanári/oktatói elektronikus kártya)?

3) Ha ez a juttatás nem tartozik a fent említett munkafeltételek körébe, úgy kell-e értelmezni a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 6. pontját az [EKSZ 150. cikkkel], az Európai Unió Alapjogi Chartájának 14. cikkével és az Európai Szociális Charta 10. cikkével összefüggésben, hogy azzal ellentétes a 107/2015. sz. törvény 1. cikkének 121. bekezdésében foglalthoz hasonló azon nemzeti szabályozás, amely kizárólag a határozatlan idejű szerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkező munkavállalók részére tartja fenn annak lehetőségét, hogy hozzáférjenek a képzéssel kapcsolatos finanszírozáshoz, annak ellenére, hogy a határozott időre alkalmazott tanárokkal és oktatókkal összehasonlítható helyzetben vannak?

4) Úgy kell-e értelmezni a 99/70 irányelv alkalmazási körében a hatályos [uniós] jognak a foglalkoztatás területén az egyenlőséggel, az egyenlő bánásmóddal és a megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. és 21. cikkében, a 2000/43 (2) és a 2000/78 irányelvben, (3) valamint az [1999/70/EK irányelvvel átültetett, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 4. szakaszában rögzített általános elvét, hogy azokkal ellentétes a 107/2015. sz. törvény 1. cikkének 121. bekezdésében foglalthoz hasonló azon rendelkezés, amely kizárólag arra figyelemmel, hogy határozott idejű jogviszonnyal rendelkeznek, lehetővé teszi a kedvezőtlenebb bánásmódot, valamint a munkafeltételek és a képzéshez való hozzáférés területén a hátrányos megkülönböztetést azon tanárokkal és oktatókkal szemben, akik a határozatlan időre alkalmazott tanárokkal és oktatókkal összehasonlítható helyzetben vannak a munka jellegét és a munkafeltételeket illetően, mivel ugyanazokat a feladatokat látják el, és ugyanazon tudományos, pedagógiai, módszertani-didaktikai, szervezeti-kapcsolatépítési és kutatási ismeretekkel rendelkeznek, amelyek az ugyanezen nemzeti szabályozás által egyenértékűnek elismert oktatási tapasztalatok révén szerezhetők meg?

5) Úgy kell-e értelmezni a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodásnak a – hatályos [uniós] jognak a foglalkoztatás területén az egyenlőséggel, az egyenlő bánásmóddal és a megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos általános elve, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 14., 20. és 21. cikkében biztosított alapvető jogok fényében és tiszteletben tartásával értelmezett – 6. szakaszát, hogy azzal ellentétes a 107/2015. sz. törvény 1. cikkének 121. bekezdésében foglalthoz hasonló azon nemzeti szabályozás, amely kizárólag a határozatlan idejű munkaviszonnyal rendelkező munkavállalók részére biztosítja a képzéshez való hozzáférés lehetőségét?

Polgári ügyszak

93. Az Oberster Gerichtshof (Ausztria) által 2021. július 12-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-423/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az információs társadalomban a 2001/29/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát, hogy azt valamely streamingplatform (jelen esetben nem az Unióban letelepedett) azon közvetlen üzemeltetője végzi, aki

— egyedül dönt az általa közvetített televíziós műsorok tartalmáról és elsőtétítéséről, és ezt műszakilag megvalósítja,

— kizárólagos rendszergazdai jogokkal rendelkezik a streamingplatform tekintetében,

- befolyásolni tudja, hogy a végfelhasználónak milyen televíziós műsorszámok vételére legyen lehetősége a szolgáltatáson keresztül, nem tudja azonban befolyásolni a műsorszámok tartalmát,
- és egyedüli ellenőrzési pontja annak, hogy mely műsorszámok és tartalmak mikor, mely területeken láthatók,

ha ennek körében

- a felhasználó nemcsak olyan műsortartalmakhoz kap hozzáférést, amelyek online felhasználását engedélyezték a jogosultak, hanem olyan védelem alatt álló tartalmakhoz is, amelyek esetében elmaradt a megfelelő szerzői jogi engedélyeztetés, és
- a streamingplatform közvetlen üzemeltetője tudja, hogy szolgáltatása a jogosultak hozzájárulása nélkül is lehetővé teszi védelem alatt műsortartalmak vételét, ha a végfelhasználók VPN-szolgáltatásokat vesznek igénybe azt a látszatot keltve, hogy IP-címük és eszközük olyan területen található, amelynek tekintetében rendelkezésre áll a jogosult hozzájárulása,
- a védelem alatt álló műsortartalmak vételére azonban VPN-alagút használata nélkül is több hétig ténylegesen lehetőség volt a streamingplatformon keresztül a jogosultak hozzájárulása nélkül?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát, hogy a valamely platform első kérdésben jellemzett üzemeltetőjével szerződéses és/vagy társasági jogi kapcsolatban álló (jelen esetben az Unióban székhellyel rendelkező) olyan harmadik személyek is ilyen közvetítést végeznek, akik, anélkül, hogy befolyásolni tudnák az elsőtétítéseket és a streamingplatformon közvetített műsorok műsorszámait és tartalmát,

- népszerűsítik az üzemeltető streamingplatformját és annak szolgáltatásait, és/vagy
- 15 nap után automatikusan megszűnő próba-előfizetéseket kötnek az ügyfelekkel, és/vagy
- ügyfélszolgálatot biztosítanak a streamingplatform ügyfelei számára, és/vagy
- fizetős előfizetéseket kínálnak a közvetlen szolgáltató streamingplatformjához a saját honlapjukon, majd az ügyfelek szerződéses partnereként és az előfizetési díj kedvezményezettjeként lépnek fel, minek körében a fizetős előfizetések keretében csak akkor tájékoztatják kifejezetten az ügyfelet arról, hogy bizonyos műsorszámok nem érhetők el, ha az ügyfél a szerződéskötéskor kifejezetten úgy nyilatkozik, hogy e műsorszámokat látni kívánja, viszont ha az ügyfelek nem nyilatkoznak így, illetve nem kérdezik rá konkrétan erre, az ügyfeleket nem tájékoztatják erről előzetesen?

3) Úgy kell-e értelmezni a 2001/29/EK irányelv 2. cikkének a) és e) pontját, valamint 3. cikkének (1) bekezdését az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontjával összefüggésben, hogy az eljáró bíróság tagállama által biztosított szerzői és szomszédos jogok megsértésére való hivatkozás esetén ez a bíróság – mivel a területiség elvével ellentétes a belföldi bíróságok külföldön megvalósult jogsértésekkel kapcsolatos vizsgálati jogosultsága – csak a saját tagállamának területén okozott kár tárgyában történő döntéshozatal tekintetében rendelkezik joghatósággal, vagy ez a bíróság a jogaiban megsértett szerző állítása szerint az említett területen kívül (a világ bármely részén) megvalósult jogsértések tárgyában is döntést hozhat vagy köteles döntést hozni?

94. Az Oberster Gerichtshof (Ausztria) által 2021. július 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-446/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt rendelkezéseket, hogy platformokra vonatkozó, az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló szerződésekkel kapcsolatos általános felhasználási feltételekben szereplő olyan szerződéses rendelkezések (különösen az olyan szerződéses rendelkezések, mint: „Ahelyett, hogy fizetned kellene [...]”, a jelen Feltételek hatálya alá tartozó Facebook-termékek használatával elfogadod, hogy

hirdetéseket jeleníthetünk meg számodra [...] Személyes adataidat [...] felhasználjuk ahhoz, hogy az érdeklődésednek jobban megfelelő hirdetéseket jelenítsünk meg neked.”) jogszerűségét, amelyek a személyes adatok kezelését tartalmazzák az adatok személyre szabott hirdetések céljából történő összesítése és elemzése tekintetében, az általános adatvédelmi rendelet 7. cikkével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdésének a) pontjában foglalt követelmények alapján kell megítélni, amelyek nem helyettesíthetők az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjára való hivatkozással?

2. Úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontját (adattakarékosság), hogy valamennyi olyan személyes adat, amellyel az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló platform (különösen az érintett vagy a platformot használó és a platformon kívüli harmadik személyek révén) rendelkezik, személyre szabott hirdetések céljából időbeli és az adatok típusa szerinti korlátozás nélkül összesíthető, elemezhető és kezelhető?

3. Úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 9. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezést alkalmazni kell az olyan adatkezelésre, amely lehetővé teszi személyes adatok különleges kategóriái, például a politikai vélemény vagy a szexuális irányultság célzott (például hirdetések céljából) történő szűrését, akkor is, ha az adatkezelő nem tesz különbséget ezen adatok között?

4. Úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 9. cikke (2) bekezdésének e) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy a saját szexuális irányultsággal kapcsolatos, egy pódiumbeszélgetés céljára elhangzott nyilatkozat lehetővé teszi, hogy a szexuális irányultságra vonatkozó más adatokat az adatok személyre szabott hirdetések céljából történő összesítése és elemzése érdekében kezeljék?

95. A Rayonen sad Nessebar (Bulgária) által 2021. augusztus 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-485/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A társasházi lakások tulajdonosaiként eljáró természetes személyek „fogyasztónak” minősülnek-e (a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 2. cikkének b) pontja, valamint a 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében) az általuk a lakóépület közös részeinek kezelésére és karbantartására vonatkozóan létesített jogviszonyok tekintetében?

2) Független-e a társasházi lakások tulajdonosaiként eljáró természetes személyek „fogyasztónak” minősülése attól, hogy milyen típusú jogviszonyokat létesítettek (a közös részek kezelésére és karbantartására vonatkozó egyedi szerződés, a ZUES 2. cikke szerinti szerződés, a tulajdonostársak közgyűlése által végzett kezelés)?

3) Összeegyeztethetők-e a 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvél azok a jogszabályok, amelyek lehetővé teszik a társasház tulajdonosainak (a „fogyasztónak” minősülés tekintetében) eltérő kezelését aszerint, hogy kötöttek-e a lakóépület közös részeinek kezelésére és karbantartására vonatkozó egyedi szerződést, vagy sem (utóbbi esetben a tulajdonostársak közgyűlése a közös részeket kezelő szerv)?

96. A Bundesverwaltungsgericht (Ausztria) által 2021. augusztus 9-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-487/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Úgy kell-e értelmezni az (EU) 2016/679 rendelet 15. cikkének (3) bekezdésében szereplő „másolat” fogalmát, hogy az egy (elektronikus) adat fénymásolatát, illetve fakszimiléjét vagy elektronikus másolatát jelenti, vagy a német, francia és angol szótárak fogalomértelmezését követve az „Abschrift”,

a „double”(„duplicata”) vagy a „transcript” is e fogalom alá tartozik?

2. Úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (3) bekezdésének első mondatát, amely szerint „[az] adatkezelő az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok másolatát” rendelkezésre bocsátja, hogy ez magában foglalja az érintett ahhoz való általános jogát, hogy másolatot kapjon – akár – olyan teljes dokumentumokról, amelyekben az érintett személyes adatait kezelik, illetve hogy személyes adatok adatbázisban történő kezelése esetén az adatbázis kivonatáról, vagy pedig azt jelenti, hogy az érintettnek – kizárólag – az általános adatvédelmi rendelet 15. cikkének (1) bekezdése alapján rendelkezésre bocsátandó személyes adatok változatlan reprodukciójához való joga áll fenn?

3. Abban az esetben, ha a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az érintett személynek csak az általános adatvédelmi rendelet 15. cikkének (1) bekezdése alapján rendelkezésre bocsátandó személyes adatok változatlan reprodukciójához való joga áll fenn, úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (3) bekezdésének első mondatát, hogy a kezelt adatok típusára (például a (63) preambulumbekkezdésben szereplő diagnosztikus, vizsgálati leletek, vélemények vagy az Európai Unió Bíróságának 2017. december 20-i Nowak ítélete (2) értelmében vett, vizsgálával összefüggő dokumentumok vonatkozásában) és az átláthatóságnak az általános adatvédelmi rendelet 12. cikkének (1) bekezdésében előírt követelményére tekintettel konkrét esetekben mégis szükséges lehet, hogy szövegrészeket vagy teljes dokumentumokat is az érintett rendelkezésére bocsássonak?

4. Úgy kell-e értelmezni azon „információ” fogalmát, amelyet az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (3) bekezdésének harmadik mondata alapján – amennyiben az érintett a kérelmet elektronikus úton nyújtotta be – „széles körben használt elektronikus formátumban kell [az érintett] [rendelkezésére] bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri”, hogy az kizárólag a 15. cikk (3) bekezdésének első mondatában említett, „az adatkezelés tárgyát képező személyes adatokra” vonatkozik?

a. A negyedik kérdésre adandó nemleges válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni azon „információ” fogalmát, amelyet az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (3) bekezdésének harmadik mondata alapján – amennyiben az érintett a kérelmet elektronikus úton nyújtotta be – „széles körben használt elektronikus formátumban kell [az érintett] [rendelkezésére] bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri”, hogy az ezen kívül az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (1) bekezdésének a)–h) pontja szerinti információkra is vonatkozik?

b. A 4.a. kérdésre adandó szintén nemleges válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni azon „információ” fogalmát, amelyet az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (3) bekezdésének harmadik mondata alapján – amennyiben az érintett a kérelmet elektronikus úton nyújtotta be – „széles körben használt elektronikus formátumban kell [az érintett] [rendelkezésére] bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri”, hogy ez „az adatkezelés tárgyát képező személyes adatokon”, valamint az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (1) bekezdésének a)–h) pontjában említett információkon kívül például az ezekhez kapcsolódó metaadatokra is vonatkozik?

97. A Landgericht Erfurt (Németország) által 2021. augusztus 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-506/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A 2007/46/EK irányelvnek a 715/2007/EK rendelet 4., 5. és 13. cikkével összefüggésben értelmezett 18. cikke (1) bekezdésének, 26. cikke (1) bekezdésének és 46. cikkének az is célkitűzése és célja-e, hogy a gépjárművek vevőinek érdekeit és vagyonát védje? Az ilyen érdekek közé tartozik-e a jármű vevőjének ahhoz fűződő érdeke, hogy ne vásároljon olyan járművet, amely nem felel meg az uniós jogi előírásoknak, így különösen, hogy ne vásároljon olyan járművet, amely a 715/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti tiltott hatástalanító berendezéssel rendelkezik?

2) Megköveteli-e az Unió joga, különösen a tényleges érvényesülés elve és az európai alapvető jogok, valamint a természet saját jogai, hogy a jármű vevője a jármű gyártója által a 715/2007/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti tiltott hatástalanító berendezéssel ellátott jármű forgalomba hozatala során tanúsított bármely vétkes – gondatlan vagy szándékos – magatartás esetén polgári jogi kártérítési

követelést támaszthasson a jármű gyártójával szemben?

3) Ellentétesek-e az Unió jogával, így különösen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésével és az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 267. cikkkel az olyan német rendelkezések, mint a ZPO 348. § (3) bekezdése és az ahhoz kapcsolódó ítélkezési gyakorlat, amennyiben azok megnehezítik, lassítják vagy megghiúsítják az Európai Unió Bíróságához történő előterjesztést? Vonatkozik-e ez a német jog kizárásra vonatkozó rendelkezéseire is, mint amilyen a ZPO 42. § -a?

Gazdasági ügyszak

52. A Sofiyski gradski sad (Bulgária) által 2021. július 15-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-445/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkében szereplő „fogyasztó” fogalmat a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i 87/102/EGK tanácsi irányelv keretében megállapított tartalom szerint kell-e értelmezni, vagy e fogalom önálló tartalommal rendelkezik?
2. A „fogyasztói” minőség vizsgálata során a jelen ügyben a jövőbeli nyereség lehetőségét biztosító szerződés (beruházási projekt) jogszerű hatásából eredő cél a releváns, vagy a szerződésnek az érintett személy által folytatott kereskedelmi vagy szakmai tevékenységgel a szerződés megkötésének időpontjában fennálló kapcsolata bír jelentőséggel?
3. Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő „részletekben visszafizetendő kölcsön” fogalmat, hogy az kizárólag dolgokról (materiális dolgokról, ingóságokról) szóló szerződésekre vonatkozik, vagy e fogalom kiterjed valamennyi kölcsönre, beleértve a lakóingatlan vásárlása céljából kötött bankhitelszerződésből eredő kölcsönöket is?
4. Amennyiben az 1215/2012 rendelet a 62. cikk (1) bekezdésében szereplő „lakóhely vagy székhely” fogalom tekintetében a felhívott bíróság belső jogára utal, e rendeletből levezethető-e önálló szempontok (például a meghatározott területtel fennálló kapcsolat formális ismérve) annak megállapítása céljából, hogy a fogyasztó azon tagállam területén rendelkezik-e lakóhellyel, amelynek bírósága előtt a fogyasztó ellen indított kereset van folyamatban?
5. Amennyiben egy lakóingatlan vásárlása céljából kötött hitelszerződés a 17. cikk (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett fogyasztói szerződésnek minősülhet, mit jelent a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU rendelet 19. cikkének 3. pontjában szereplő „szokásos tartózkodási hely” fogalom, közelebbről, lehetséges-e, hogy e fogalom a fogyasztó életvitelének központjával függ össze?
6. Amennyiben az 1215/2012/EU rendelet a hatékony alkalmazásának biztosítása érdekében önálló szempontokat állapít meg a „lakóhely vagy székhely” fogalom tekintetében, az illetékességet is e fogalom alapján kell-e meghatározni?

Előzetes döntéshozatal tárgyában közzétett határozatok

Büntető ügyszak

21. A Bíróság (második tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Curtea de Apel Braşov [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Parchetul de pe lângă Tribunalul

Braşov kontra LG, MH (C-790/19. sz. ügy)²

A pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kimondja, hogy az e rendelkezés értelmében vett pénzmosás bűncselekményét elkövetheti az érintett jövedelmet létrehozó bűncselekmény elkövetője.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

157. A Bíróság (negyedik tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a High Court (Írország) [Írország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Irish Ferries Ltd kontra National Transport Authority (C-570/19. sz. ügy)³

1) A tengeri és belvízi közlekedést igénybe vevő utasok jogairól, valamint a 2006/2004/EK rendelet módosításáról szóló, 2010. november 24-i 1177/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet akként kell értelmezni, hogy az alkalmazható abban az esetben, amikor egy szállító – az indulás menetrend szerinti időpontja előtt több héttel történő előzetes értesítés mellett – töröl egy személyszállító járatot abból az okból, hogy az e járatot biztosítani hivatott hajót késve bocsátották rendelkezésre, és azt nem lehetett másik hajóval pótolni.

2) Az 1177/2010 rendelet 18. cikkét akként kell értelmezni, hogy személyszállító járat törlése esetén, ha az adott útvonalon nem üzemel alternatív járat, a szállító köteles az utasnak az utas e rendelkezésben meghatározott, a végső célállomásra, összehasonlítható feltételek mellett, a lehető legkorábbi alkalomra történő átfoglaláshoz való jogának címén felajánlani olyan alternatív járatot, amelynek útvonala eltér a törölt járat útvonalától vagy olyan alternatív járatot, amely más szállítási módhoz, például közúti vagy vasúti szállításhoz kapcsolódik, és a szállító köteles átvállalni az utas által a végső célállomása felé történő ezen átfoglalás keretében viselt esetleges többletköltségeket.

3) Az 1177/2010 rendelet 18. és 19. cikkét akként kell értelmezni, hogy amennyiben a szállító – az indulás menetrend szerinti időpontja előtt több héttel történő előzetes értesítés mellett – törli a személyszállító járatot, az utast megilleti az e rendelet 19. cikke szerinti kártalanításhoz való jog, amennyiben e rendelet 18. cikkének megfelelően utazásának a lehető legkorábbi időpontra történő átfoglalása mellett dönt vagy utazását későbbi időpontra halasztja, és az eredetileg meghatározott végső célállomásra az ugyanezen rendelet 19. cikkében meghatározott küszöbértékeket meghaladó késéssel jut el. Ezzel szemben, amennyiben az utas a menetjegy árának megtérítését választja, nem illeti meg e cikk értelmében e kártalanításhoz való jog.

4) Az 1177/2010 rendelet 19. cikkét akként kell értelmezni, hogy az e cikkben szereplő „menetjegy ára” fogalom magában foglalja az utas által választott opcionális kiegészítő szolgáltatásokhoz – például a kabin vagy kennel foglalásához vagy a VIP-váróba való belépéshez – kapcsolódó költségeket.

5) Az 1177/2010 rendelet 20. cikkének (4) bekezdését akként kell értelmezni, hogy egy személyszállító hajó olyan késedelmes rendelkezésre bocsátása, amely az e hajó által egy új tengeri útvonalon teljesítendő valamennyi járat törlését eredményezte, nem tartozik az e rendelkezés értelmében vett „rendkívüli körülmények” fogalma alá.

6) Az 1177/2010 rendelet 24. cikkét akként kell értelmezni, hogy az nem írja elő az e rendelet 19. cikke alapján kártalanítást igénylő utas számára, hogy kérelmét, a szállítóhoz benyújtott panasz formájában, a járat igénybevételét vagy annak meghiúsulását követő két hónapon belül kell benyújtania.

7) Az 1177/2010 rendelet 25. cikkét akként kell értelmezni, hogy az e rendelet végrehajtásáért felelős, a tagállam által kijelölt nemzeti szerv hatásköre nem csak az e tagállam területén található kikötőkből induló személyszállító járatra terjed ki, hanem egy másik tagállam kikötőjéből az első tagállam területén

² A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 3. szám, Büntető ügyszak, 6. szám alatt.

³ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 10. szám, Gazdasági ügyszak, 60. szám alatt.

található kikötőbe induló járatra is, amennyiben ez utóbbi járat olyan menettérti hajóút részét képezi, amelyet teljes egészében töröltek.

8) A tizedik kérdés vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan tényezőt sem, amely érinthetné az 1177/2010 rendelet 18. és 19. cikkének érvényességét.

158. A Bíróság (negyedik tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Supreme Court of the United Kingdom [Egyesült Királyság] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) –Association of Independent Meat Suppliers, Cleveland Meat Company Ltd kérelmére The Queen kontra The Food Standards Agency (C-579/19. sz. ügy)⁴

1) A 2004. április 29-i 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek hatósági ellenőrzésének megszervezésére vonatkozó különleges szabályok megállapításáról szóló, 2004. április 29-i 854/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet, valamint a 882/2004 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében, ha a hatósági állatorvos megtagadja az állategészségügyi jelölés hasított testen való elhelyezését, és annak tulajdonosa nem ért egyet ezzel a döntéssel, a hatósági állatorvosnak bírósághoz kell fordulnia ahhoz, hogy az ügy érdeme, valamint a felek által felkért szakértők véleményei alapján e bíróság döntsön arról, hogy a hasított test megfelel-e az élelmiszerbiztonsági követelményeknek, vagy sem, és e bíróság nem helyezheti hatályon kívül a hatósági állatorvos határozatait vagy rendelheti el joghatásaik felfüggesztését.

2) A 882/2004 rendelet 54. cikkét a (43) preambulumbekzdésével és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a hatósági állatorvosnak a 882/2004 rendelettel módosított 854/2004 rendelet 5. cikke 2. pontjának megfelelően hozott azon határozata, hogy nem helyez el állategészségügyi jelölést a hasított testen, csak korlátozott bírósági felülvizsgálat tárgya lehet, amelynek keretében az eljáró bíróság bármely olyan okból hatályon kívül helyezheti e határozatot, amely miatt az jogellenesnek tekintendő, ideértve azt is, ha a hatósági állatorvos attól eltérő célból járt el, mint amely érdekében hatásköreit ráruházták, ha nem a megfelelő jogi szempontokat alkalmazta, vagy ha határozata nem megalapozott vagy nincs kellő bizonyítékkal alátámasztva.

159. A Bíróság (ötödik tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Consiglio di Stato [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelmei) – Sisal SpA (C-721/19. sz. ügy), Stanleybet Malta Ltd (C-722/19. sz. ügy), Magellan Robotech Ltd (C-722/19. sz. ügy) kontra Agenzia delle Dogane e dei Monopoli, Ministero dell'Economia e delle Finanze⁵

1) Az uniós jogot, és különösen a koncessziós szerződésekről szóló, 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 43. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a koncessziós szerződés új odaítélési eljárás nélküli meghosszabbítását írja elő olyan feltételek mellett, amikor azt egyetlen koncessziós jogosultnak ítélték oda, noha az alkalmazandó nemzeti jog azt írta elő, hogy az ilyen koncessziót főszabály szerint több, de legfeljebb négy gazdasági szereplőnek lehet odaítélni, ha e nemzeti szabályozás az ilyen meghosszabbításra vonatkozó opciót tartalmazó eredeti koncessziós szerződésben foglalt rendelkezés teljesítésének minősül.

2) Az uniós jogot, és különösen a 2014/23 irányelv 43. cikke (1) bekezdésének e) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja egyrészt, hogy a koncesszió meghosszabbításáról a lejárta előtt két évvel kell döntenie, másrészt, hogy az eredeti koncessziós jogosult által fizetendő pénzügyi ellentételezés megfizetésének az eredeti koncessziós szerződésben szereplő szabályait úgy kell módosítani, hogy az az államnak új és nagyobb költségvetési

⁴ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 10. szám, Közigazgatási ügyszak, 227. szám alatt.

⁵ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 7. szám alatt.

bevételeket biztosítson, ha nem az ezen irányelv 43. cikkének (4) bekezdése értelmében vett lényeges módosításról van szó.

3) A 2014/23 irányelv 43. cikkének (4) bekezdését és a 2014/23 irányelvvel módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely gazdasági szereplő jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő a koncessziót meghosszabbító határozattal szemben azzal az indokkal, hogy az eredeti koncessziós szerződés teljesítésének feltételeit lényegesen módosították, még akkor is, ha e koncesszió eredeti odaítélési eljárásában nem vett részt, amennyiben abban az időpontban, amikor a koncesszió meghosszabbítására sor kerül, igazolja e koncesszió odaítéléséhez fűződő érdekét.

160. A Bíróság (nagytanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Cour d'appel de Paris [Franciaország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Moldovai Köztársaság kontra Komstroy társaság, az Energoalians társaság jogutódja (C-741/19. sz. ügy)⁶

Az 1994. december 17-én Lisszabonban aláírt, az Európai Unió nevében az 1997. szeptember 23-i 98/181/EK, ESZAK, Euratom tanácsi és bizottsági határozattal jóváhagyott Energia Charta Egyezményről szóló szerződés 1. cikkének 6. pontját és 26. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő, befektetéshez nem kapcsolódó olyan követelésnek az ezen egyezmény valamely szerződő felének vállalkozása általi megszerzése, amellyel valamely harmadik állam vállalkozása ugyanezen egyezmény egy másik szerződő felének állami vállalatával szemben rendelkezik, e rendelkezések értelmében nem minősül „befektetésnek”.

161. A Bíróság (negyedik tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Verwaltungsgericht Gera [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Toropet Ltd. kontra Landkreis Greiz (C-836/19. sz. ügy)⁷

A nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról és az 1774/2002/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. október 21-i 1069/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (állati melléktermékekre vonatkozó rendelet) 7. cikkének (1) bekezdését, 9. cikkének h) pontját, valamint 10. cikkének a) és f) pontját – e rendelet 4. cikkének (2) pontjával összefüggésben – úgy kell értelmezni, hogy az e rendelet 10. cikkének a) és f) pontja szerint eredetileg a 3. kategóriába tartozó anyagként besorolt olyan állati melléktermékek, amelyek a bomlás jelensége vagy állagromlás, illetve olyan idegen testekkel való keveredés miatt, mint gipszdarabok vagy fűrészpor, oly módon módosulnak, hogy már nem alkalmasak emberi fogyasztásra, és/vagy már nem mondható el róluk, hogy nem jelentenek semmiféle kockázatot az emberi vagy állati egészségre, nem felelnek meg az e besoroláshoz kapcsolódó kockázati szintnek, és ennek következtében azokat alacsonyabb kategóriába kell átsorolni.

162. A Bíróság (nagytanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Conseil du Contentieux des Étrangers [Belgium] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – X kontra État belge (C-930/19. sz. ügy)⁸

A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a

⁶ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 1. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 12. szám alatt.

⁷ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 32. szám alatt.

⁸ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 42. szám alatt.

90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikke (2) bekezdésének érvényességét az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. cikkére tekintettel érintené.

Pénzügyi jogterület

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú határozatot.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú határozatot.

Polgári ügyszak

48. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Verwaltungsgericht Köln [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Vodafone GmbH kontra Bundesrepublik Deutschland, képviseli: a Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (C-854/19. sz. ügy)⁹

A nyílt internet-hozzáférés megteremtéséhez szükséges intézkedések meghozataláról, továbbá az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló 2002/22/EK irányelv és az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 531/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2120 európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a barangolás során történő használat valamely „nullás díjszabású” tarifaopció igénybevétele miatti korlátozása összeegyeztethetetlen az e cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségekkel.

Gazdasági ügyszak

53. A Bíróság (hatodik tanács) 2021. szeptember 2-i ítélete (a Győri Ítéletábla [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – JZ kontra OTP Jelzálogbank Zrt., OTP Bank Nyrt., OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. (C-932/19. sz. ügy)¹⁰

A fogyasztókkal kötött szerződések tisztességtelen feltételeiről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrészre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

⁹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Polgári ügyszak, 20. szám alatt.

¹⁰ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 6. szám, Gazdasági ügyszak, 30. szám alatt.

XXVI. 2021. augusztus 11-én benyújtott kereset – Magyarország kontra Bizottság (T-491/21. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Kérelmek:

A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

- semmisítse meg az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) terhére a tagállamok által kifizetett egyes kiadásoknak az európai uniós finanszírozásból való kizárásáról szóló, 2021. június 16-i (EU) 2021/988 bizottsági végrehajtási határozatot a Magyarországra vonatkozó azon részben, amely kizárja az uniós finanszírozásból a 2016-tól 2019-ig terjedő pénzügyi évekre vonatkozóan a Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap terhére nyújtott támogatásokat a kulcsfontosságú ellenőrzés hiányára hivatkozással (Vidékfejlesztés – erdészeti EMVA-intézkedések), valamint
- a Bizottságot kötelezze az eljárás költségeinek viselésére.

Jogalapok és fontosabb érvek:

A Magyar Kormány álláspontja szerint a Bizottság helytelenül értelmezi a 1306/2013/EU rendelet 30. cikkét és a 809/2014/EU rendelet 28. cikke (1) bekezdésének b) pontját. Az Európai Bizottság „A vidékfejlesztési támogatások összegének a kettős finanszírozás kiküszöbölését szolgáló számítási módszerei” című magyarázó dokumentum 2017. februári változatának 3.4.2. pontjában szereplő érvelése a Magyar Kormány álláspontja szerint nincs összhangban a hivatkozott rendelkezésekkel. A magyarázó dokumentum nem bír jogi kötőerővel, és az abban képviselt értelmezés sincs összhangban az uniós joggal.

A Magyar Kormány kereseti kérelme alátámasztására alapvetően egy jogi érvre hivatkozik. Álláspontja szerint az 1306/2013/EU rendelet 30. cikke és a 809/2014/EU rendelet 28. cikke (1) bekezdésének b) pontja nem követeli meg a zöldítés és az erdősítés címén nyújtott támogatások esetleges következményeként előálló kettős finanszírozás megfelelő ellenőrzésének kialakítását figyelemmel arra, hogy a jelenleg hatályos uniós előírások alapján e két támogatási jogcímen nyújtott támogatások tekintetében nem merül fel alappal a kettős finanszírozás veszélye.

Ennek alátámasztására a Magyar Kormány elsőként azt kívánja igazolni, hogy az erdősítés és a zöldítés révén finanszírozott kiadások teljesen más támogatási célt valósítanak meg. Ezt követően a Magyar Kormány keresetében bemutatja, hogy a két támogatás kontextusa is teljesen más. Eltérőek a jogosultsági kritériumok az egyes támogatások tekintetében, és az elszámolható költségkör sem feleltethető meg egymásnak.

Végezetül a Magyar Kormány amellet érvel, hogy az Európai Bizottság helytelenül értelmezi az 1306/2013/EU rendelet 30. cikkében foglalt általános kettős finanszírozási tilalom terjedelmét, és nem veszi figyelembe, hogy a jelenleg hatályos uniós szabályozás nem tartalmaz kifejezett előírást arra vonatkozóan, hogy az erdősítés és a zöldítés címén nyújtott támogatás kettős finanszírozást valósítana meg.

XXVII. A Törvényszék 2021. szeptember 1-jei ítélete – Homoki kontra Bizottság (T-517/19. sz. ügy)

1) A Törvényszék megsemmisíti az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) 2019. május 22-i OCM(2019)11506. sz. határozatát, amennyiben az megtagadta az OLAF OF/2015/0034/B4 ügyiratra vonatkozó végleges jelentése azon változatához való hozzáférést, amelyben a tanúkra vonatkozó esetleges személyes adatok, a belső feljegyzések és az OLAF módszereire történő utalások ki vannak takarva.

2) A Törvényszék a keresetet az ezt meghaladó részében elutasítja.

3) A Törvényszék a Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.

XXVIII. A Törvényszék 2021. szeptember 8-i ítélete – Qx World kontra EUIPO – Mandelay (EDUCTOR) (T-84/20. sz. ügy)¹¹

1. A Törvényszék az EUIPO ötödik fellebbezési tanácsának 2019. november 25-én hozott határozatát hatályon kívül helyezi.

2. A Qx World Kft., az EUIPO és a Mandelay Kft. maga viseli saját költségeit.

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Bpkf.I.240/2021/2.

A fellebbezést elutasító végzés helybenhagyása tanácsulésen, egyben az eljárás alá vont személy által az Alkotmánybíróság eljárásának, valamint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló indítványának elutasítása.

A Kúria megállapította, hogy az eljárás alá vont személy fellebbezésének elbírálása vonatkozásában az indítványban megfogalmazott kérdések miatt az eljárás felfüggesztése nem indokolt.

Az előzetes döntéshozatali eljárás a közösségi jog egységes értelmezését és alkalmazását biztosítja úgy, hogy az Európai Bíróság számára értelmezési monopóliumot biztosít. Az eljárás alá vont személy által indítványozott kérdések, azonban nem közösségi jog értelmezésére, hanem a jelen ügyben eljáró törvényszék és ítélőtábla eljárása tekintetében a jogsértés megállapítására irányult.

A Kúria az eljárása során nem észlelte a Be. 144. §-ának, 579. §-ának és az Info tv. 71/A. §-ának alaptörvényellenességét, illetve nemzetközi szerződésbe ütközését.

A teljesség érdekében a Kúria utal arra, hogy az eljárás alá vont személy által hivatkozott az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) 77. cikke „A felügyeleti hatóságnál történő panasztételhez való jog”, míg a 78. cikke „A felügyeleti hatósággal szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jogra”, míg az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve (2016. április 27.) a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről 53. cikke „A felügyeleti hatósággal szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog” vonatkozásában tartalmaz szabályozást. Jelen ügyben az adatvédelmi kifogás elbírálása tárgyában az Info tv. 71/A. §-a alapján nem a felügyeleti hatóság, hanem a bíróság járt el.

Az indítványban megjelölt Európai Unió Alapjogi Chartájának (2010/C 83/02) 8. cikk értelmében „Mindenkinek joga van a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez”, míg a 47. cikk szerint „Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja.” Jelen ügy alapját a volt eljárás alá vont személy adatvédelmi kifogása képezte, amelynek elbírálásáról a bíróság köteles döntenet, ezzel a bíróság előtti hatékony jogorvoslat biztosított.

¹¹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 5. szám, Egyéb, magyar vonatkozású ügyek az Európai Bíróság előtt, XVIII. szám alatt.

Mindezek alapján a Kúria a volt eljárás alávont személynek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította.

Bpkf.III.1.180/2021/3.

I. Az Európai Parlament és a Tanács 1998. február 16-i 98/5/EK irányelvének 3. cikk (1) bekezdése szerint annak az ügyvédnek, aki másik tagállamban kíván működni, mint ahol ügyvédi képesítését megszerezte, az adott ország hatáskörrel rendelkező hatóságánál be kell jegyeztetnie magát.

II.. Az a személy, aki a Magyar Ügyvédi Kamaránál európai közösségi jogászként sem állandó, sem eseti jelleggel nincs nyilvántartásba véve, tevékenységéről a kamarához bejelentést nem tett, meghatalmazása bolgár nyelvű és nem hitelesített, együttműködési szerződést pedig nem csatolt, és arra sincs adat, hogy ilyennel egyáltalán rendelkezne, Magyarországon ügyvédi tevékenységet folytatni nem jogosult, így büntetőügyben védő sem lehet. Következésképp az általa előterjesztett indítvány sem tekinthető a védő által előterjesztettnek. [Be. 41.§ (1) bekezdés, Be. 45.§ (2) bekezdés]

A Be. 41. § (1) bekezdése szerint védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd járhat el; ahol e törvény védőként eljáró ügyvédről rendelkezik, ezen az ügyvédi tevékenységről szóló törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén – egyebek mellett – az európai közösségi jogászt is érteni kell.

Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 74. §-a szerint európai közösségi jogászként Magyarország területén ügyvédi tevékenység állandó jelleggel csak az ügyvédi kamarai nyilvántartásba európai közösségi jogászként való felvételt, eseti jelleggel az ügyvédi kamarai nyilvántartásba európai közösségi jogászként való felvételt, vagy – kivéve, ha e tevékenysége megfelel a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvényben meghatározott határon átnyúló szolgáltatásnyújtásnak – a Magyar Ügyvédi Kamarához intézett bejelentés megtételét követően folytatható. Az említett törvény 77. § (2) bekezdése szerint az európai közösségi jogász a büntetőeljárásban csak akkor láthatja el a terhelt védelmét, ha e célból ügyvéddel vagy ügyvédi irodával együttműködési szerződést kötött.

Ezen túlmenően a Be. 45. § (2) bekezdése szerint a meghatalmazott ügyvéd védőként akkor járhat el, ha – az elektronikus ügyintézés esetkörét kivéve – eredeti meghatalmazását vagy annak hitelesített másolatát az eljáró bírósághoz, ügyészséghez vagy nyomozó hatósághoz benyújtották. Az európai közösségi jogász köteles az ügyvédi tevékenységről szóló törvény alapján ügyvéddel vagy ügyvédi irodával kötött eredeti együttműködési szerződést vagy annak hitelesített másolatát és – ha az nem magyar nyelvű – annak hiteles magyar fordítását az eljáró bírósághoz, ügyészséghez vagy nyomozó hatósághoz benyújtani.

Az indítvány előterjesztője a fenti követelmények egyikének sem tett eleget. A Magyar Ügyvédi Kamaránál európai közösségi jogászként sem állandó, sem eseti jelleggel nincs nyilvántartásba véve, tevékenységéről a kamarához bejelentést nem tett; meghatalmazása bolgár nyelvű és nem hitelesített, együttműködési szerződést pedig nem csatolt, és arra sincs adat, hogy ilyennel egyáltalán rendelkezne. Ezért Magyarországon ügyvédi tevékenységet folytatni nem jogosult, így büntetőügyben védő sem lehet. Következésképp az általa előterjesztett indítvány sem tekinthető a védő által előterjesztettnek.

A fellebbező által hivatkozott, az ügyvédi hivatásnak a képesítés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 1998. február 16-i 98/5/EK irányelvének 2. cikke valóban rögzíti, hogy bármely ügyvéd jogosult állandó jelleggel bármely más tagállamban a saját tagállamában megszerzett szakmai címmel az 5. cikkben meghatározott tevékenységek folytatására.

A 3. cikk (1) bekezdése szerint ugyanis annak az ügyvédnek, aki másik tagállamban kíván működni, mint ahol ügyvédi képesítését megszerezte, az adott ország hatáskörrel rendelkező hatóságánál be kell jegyeztetnie magát. A 6. cikk (1) bekezdése alapján a saját tagállamában érvényes ügyvédi működési szabályoktól függetlenül a saját országának szakmai címe használatával működő ügyvédre minden olyan tevékenység estében, amelyet a fogadó tagállam területén végez, ugyanazok a működési szabályok érvényesek, mint a fogadó tagállam szakmai címével működő ügyvédekre. Mindezek alapján alappal

nem hivatkozhat arra az indítványozó, hogy bolgár ügyvédként nem ismeri a magyar jogszabályokat, ezért nem volt tudomása a büntetőeljárásban való szabályszerű – védőként történő – részvétel szabályaival.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

Kfv.II.37.885/2020/6.

Az Szmtv. 94. § (2) bekezdés f) pontja kiskorú gyermekre nem alkalmazható, figyelemmel az Alaptörvény család jogintézményét védő és a családot szülő-gyermek viszonyaként is definiáló rendelkezésére.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja, azaz a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének a biztosítása, valamint a 2004/38/EK irányelv 12. cikk (3) bekezdésére tekintettel a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontjára hivatkozással, azaz az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának indokoltsága felmerülésére tekintettel befogadta.

A Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a Kúria a felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálja felül, az előzetes döntéshozatali eljárás szükségessége, továbbá alapjogi kérdések értékelése során azonban az officialitás elve érvényesül.

A Kúria a felülvizsgálati eljárásban vizsgálta az Európai Parlament és Tanács unió polgárainak és családtagjainak a tagállamok területén történő szabad mozgásához és tartózkodásához való jogáról, valamint a 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá [...] hatályon kívül helyezéséről szóló 2004/38/EK irányelv (továbbiakban: Irányelv) 12. cikk (3) bekezdésének értelmezésével összefüggésben az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének az indokoltságát, de a vizsgálat eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nincs helye az alábbiak miatt.

Az Irányelv 12. cikk (3) bekezdése az alábbiakról rendelkezik: „Az uniós polgárnak a fogadó tagállamból történő távozása vagy halála nem vonja maga után gyermeke vagy felügyeleti jogot gyakorló szülő tartózkodási jogának elvesztését, állampolgárságukra tekintet nélkül, ha a gyermekek fogadó tagállamban tartózkodnak, és ott egy oktatási intézménybe tanulmányok folytatása céljából beiratkoztak, tanulmányaik befejezéséig”.

A közigazgatási per központjában álló alperesi határozat döntése jogalapját az 2007. évi I. törvényre (a továbbiakban: Szmtv.) alapította, annak 94. § (2) bekezdés f) pontjára, mely törvény jogharmonizációs záradékában az Irányelv is feltüntetésre került, mely szerint a szabályozás az irányelvnek való megfelelést is szolgálja.

A felperes az Irányelv 12. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek „első olvasatra” megfelel, hiszen magyar állampolgárságú édesapja van, azaz mint uniós polgár gyermeke, mint családtag volt jogosult a tartózkodási kártyára is, kiskorú, és emellett tanulmányait Magyarországon folytatja.

A Kúria megvizsgálta az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlatát az irányelv családtag fogalma, illetve az irányelv 12. és 13. cikke rendelkezései értelmezésére vonatkozóan.

Az Európai Unió Bírósága többször megerősítette, hogy az irányelv célja, hogy megkönnyítse a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás jogát. Éppen ezért, az az uniós polgár, aki soha nem élt a szabad mozgás jogával, sem maga, sem családtagja nem hivatkozhat az irányelvi rendelkezésekre (C-87/12. számú ítélet 30. pont, C-434/09. számú ítélet 39. pont).

Az Európai Unió Bírósága jogértelmezése során azt is megállapította, hogy amennyiben az uniós polgár nem tartozik az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése értelmében vett kedvezményezett fogalmába, családtagja sem tartozik e fogalomba, figyelemmel arra, hogy az Irányelv által a kedvezményezett családtagjaira ruházott jogok nem az említett családtagok saját jogai, hanem olyan származtatott jogok, amelyek a kedvezményezett családtagjaként szereztek (C-434/09. számú McCarthy ügy ítélet 42. pont).

Az Európai Unió Bírósága értelmezése szerint azon harmadik országbeli állampolgárok, akik valamely uniós polgár családtagjai, kizárólag ezen uniós polgár tartózkodási helye szerinti fogadó államban hivatkozhatnak az irányelv szerinti tartózkodási jogra, más tagállamban nem (C-40/11. számú ítélet 63., 64. pontok).

Mindebből a Kúria azt a következtetést vonta le, hogy a felperes bár uniós polgár családtagja, mivel az uniós polgár tartózkodási helye szerinti fogadó tagállamtól eltérő tagállamban kíván a családtagjára tekintettel tartózkodási jogára hivatkozni, az említett irányelv hatálya rá nem terjed ki.

Az Európai Unió Bírósága a C-40/11. számú Lida ügyben az ítélet rendelkező részében mondta ki, hogy az Irányelv által nem szabályozott, és az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezésekhez nem kapcsolódó esetekben a harmadik országbeli állampolgárok nem hivatkozhatnak egy uniós polgártól származtatott tartózkodási jogra, azaz az uniós polgár származási tagállamában (jelesül Magyarországon) a harmadik országbeli állampolgár (a nigériai állampolgárságú kiskorú felperes) az irányelvre származékos tartózkodási joga megteremtése érdekében nem hivatkozhat.

Fordított diszkrimináció tilalmával kapcsolatos uniós jogi gyakorlatot, melynek alkalmazásához a nemzeti jog – így az Alaptörvény – diszkrimináció tilalmi rendelkezéseit kell vizsgálni, azért nem kellett jelen ügyben feltárni, mert a felperes felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott szülő- gyermek viszonyra vonatkozó szabályokra, és kifejezetten az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésére tekintettel kellett az Szmvt. perbeli szabályait értelmezni. Az Alaptörvény fenti rendelkezése alapján pedig közvetlenül az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontjának jogszerűtlen alkalmazását kellett megállapítani a konkrét ügyben az alábbi indokok alapján.

Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására, vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A Kúria az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontja – Alaptörvény 28. cikk szerinti – értelmezése eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az a felperes esetére, a perbeli közigazgatási jogvitában nem alkalmazható.

Az Szmvt. 94. § átmeneti rendelkezéseit a 2018. évi CXXX. törvény építette be az Szmvt.-be, és ezzel a magyar állampolgárok harmadik országbeli családtagjai a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) hatálya alá kerültek.

Az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontja szerint azon harmadik országbeli állampolgár, aki a módosító törvény hatálybalépésekor érvényes, magyar állampolgárok családtagja részére kiállított tartózkodási kártyával vagy állandó tartózkodási kártyával rendelkezik, tartózkodási kártya vagy állandó tartózkodási kártya érvényességének lejártáig kérelmére nemzeti letelepedési engedélyt kap, kivéve, ha a magyar állampolgárral tényleges életközösség nem áll fenn.

A Kúria álláspontja szerint az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontját nem lehet szöveggörnyezetéből kiragadva értelmezni, nem lehet a törvény szabályozásának logikájából kiragadva értelmezni, és az Alaptörvény 28. cikk szerinti értelmezésnek az felel meg, hogy az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontja nem az Szmvt. 2. § b) pontjában felsorolt valamennyi családtagra vonatkoztatható szabályozást tartalmaz.

Az Szmvt. 94. § (2) bekezdése letelepedési engedély alóli kivételeket megállapító a)-d) pontjai a harmadik országbeli állampolgárok oldalán fennálló, felróható magatartásokat sorolják fel (pl. hamis adat szolgáltatása, büntetett előélet), míg a g)-h) pontban felsorolt esetek bár nem felróható, de a harmadik országbeli állampolgár oldalán fennálló objektív körülményeket szabályozzák (pl.ország elhagyása).

A 94. § (2) bekezdés f) pontja a volt házastársakra – a többi Szmvt. 2. § b) pontjában felsorolt családtaghoz képest – eleve eltérő szabályozást tartalmaz, és a szabályozásból az következik, hogy nem

szűnik meg a tartózkodási joga a házastársnak, ha egyrészt harmadik országbeli állampolgár magyar állampolgár házastársa meghal (függetlenül a házasság hosszától), másrészt a harmadik országbeli állampolgár és magyar állampolgárság házassága annak megszűnéséig három évig fennáll) – tehát függetlenül az életközösség fennálltától. Mindebből következően a harmadik országbeli állampolgárra, mint volt házastársra az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontja eleve nem vonatkozhat.

Az értelmezett rendelkezés a kiskorú, tanulmányait folytató harmadik országbeli állampolgár gyermekekre pedig az alábbiak miatt nem vonatkozhat.

Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése második mondata szerint a családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony. Alaptörvényünk az L) cikk (1) bekezdés első mondatában deklarálja, hogy Magyarország védi a családot is, mint a nemzet fennmaradásának alapját. A perbeli esetben a kiskorú felperes és magyar állampolgárságú édesapja függetlenül attól, hogy egy háztartásban élnek-e, családot alkotnak. A negyedik Alaptörvény-módosítással emelkedtek alkotmányos rangra azok a szabályok, amelyek a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvényben már korábban is megjelentek jogrendszerünkben.

Emellett a gyermekek védelméről szóló New York-ban 1989. november 20-án kelt Egyezményt az 1991. évi LXIV. törvény hirdette ki, melynek 3. cikk (1) bekezdése deklarálja, hogy a gyermekeket érintő minden cselekményben, függetlenül attól, hogy állami vagy magán szociális jóléti intézmények, bíróságok, közigazgatási hatóságok vagy jogalkotó szervek hajtják-e végre, a gyermek mindenképp felett álló érdekét kell figyelembe venni, és ugyanezen egyezmény 9. cikke (3) bekezdése rögzíti, hogy a részes államok tiszteletben tartják az egyik vagy mindkét szülőtől elszakadt gyermek azon jogát, hogy rendszeresen fenntartsák személyes tapasztalataikat és közvetlen kapcsolatukat mindkét szülővel, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekeivel.

Amennyiben az alperes jogértelmezését fogadná el a Kúria, az azt jelentené, hogy egy harmadik országbeli állampolgár gyermek tartózkodási joga azon az alapon is megszűnik, hogy a szülői felügyeleti jog megmaradása mellett magyar állampolgár és harmadik országbeli állampolgár szülei elválnak, és a magyar állampolgár szülő külön háztartásba költözik. A Kúria álláspontja szerint a gyermek mindenképp felett álló érdeke szerinti, valamint az Alaptörvény L) cikk (3) bekezdése család jogintézményét védő rendelkezésének megfelelő értelmezésnek az felel meg, amennyiben az Szmvt. 94. § (2) bekezdés f) pontja a kiskorú felperesre nem vonatkozatható.

Kfv.VII.37.977/2020/4.

A közigazgatási per tárgya a keresettel támadott közigazgatási határozat. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, amennyiben a felülvizsgálati kérelemnek nincs olyan eleme, amely alapján megállapítható lenne, hogy a jogvita a tb. szabályozás tekintetében az uniós jogszabály értelmezését vagy alkalmazását érintené

A felperes a jogerős ítélet felülvizsgálatát a 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Khtv.) 5. § (3) bekezdés c) pontja megsértésére alapítottan nem a kezdőidőpont megjelölése, hanem azért kérte, mert véleménye szerint az alperes életkoron alapuló diszkriminációt valósított meg azzal, hogy az uniós jogszabályi előírásokkal ellentétesen felperessel szemben nem alkalmazta a kedvezőbb helyzetbe hozott csoportra vonatkozó Khtv. 3. § (2) bekezdés b) pontját. Az életkoron alapuló diszkrimináció körében összehasonlítható csoportba tartozóként az 1954-ben vagy azt megelőzően született szolgálati nyugdíjban részesülőket jelölte meg, akik részére a 2012. január 1-jéig megelőző időponttól megállapított szolgálati nyugdíj öregségi nyugdíjként kerül folyósításra [Khtv. 3. § (2) bekezdés b) pont], szemben az 1955. január 1. után született személyekkel, akiknek a szolgálati nyugdíja tulajdonvédelem alá nem tartozó szolgálati járandósággá került átalakításra. A diszkrimináció megvalósulása és az annak eredményeképp bekövetkezett hátránya kapcsán a felperes előadta, hogy 2012. január 1-jétől nem minősül nyugdíjasnak, mivel a korábbi ellátásának a jogcíme megváltozott és a szolgálati járandóság összegét csökkenteni kellett a személyi jövedelemadó mindenkori mértékével, továbbá a szolgálati járandóság nem élvez a nyugdíjhoz hasonló tulajdonjogi védelmet, így bármikor visszavonható.

A 2000/78/EK irányelv a jelen ügyben nem alkalmazható a következők miatt. A 2000/78/EK irányelv a foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról a Preambulum (25) bekezdése szerint az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma lényegi része a foglalkoztatási irányvonalakban meghatározott célok teljesítésének és ösztönzi a munkaerő sokféleségét. Az 1. cikk az irányelv céljaként rögzíti, hogy a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott, valláson, életkoron, meggyőződésen, fogyatékoságon vagy a szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteit meghatározza. Az irányelv hatálya a munkavállalásra, pályaválasztásra, szakképzésre, alkalmazási és munkakörülményekre, szervezethez tartozásra terjed ki. A 3. cikk (3) bekezdése kifejezetten kizárja az irányelv alkalmazását az állami rendszerek vagy azzal egyenrangú egyéb rendszerek kifizetéseire, beleértve az állami szociális biztonsági és szociális védelmi rendszereket is. A 6. cikk (2) bekezdése szerint nem számít hátrányos megkülönböztetésnek a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben a rendszerbe történő belépés korhatárhoz kötése, továbbá a nyugdíjra vagy rokkantsági ellátásra való jogosultság korhatárhoz kötése, feltéve, hogy az életkor meghatározása nem eredményez nemi hovatarozáson alapuló hátrányos megkülönböztetést. A 6. cikk (2) bekezdését (a Preambulum rendelkezéseivel együttesen értelmezve is) csak a foglalkoztatáshoz kötötten lehet értelmezni, így például a fogyatékos személyek foglalkoztatása, vagy a foglalkoztatási jogviszony (pl. korhatár előtti) nyugdíjazás miatti megszüntetése körében. Az Európai Unió Bírósága Nagytanácsa C-258/17. számú ügyben hozott ítélete a 2000/78/EK irányelv időbeli és tárgyi hatályát értelmezte a jelen perbelitől jelentősen eltérő tényállásra, ezért jelen ügyben nem alkalmazható.

A Kúria az Mfv.III.10.261/2019/4. számú ítéletében megállapította, hogy hátrányos megkülönböztetés akkor valósul meg, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor sem, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket [8/2000. (III. 31.) AB határozat, 26/2013. (X. 4.) AB határozat, stb.].

A felperes az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a perben alkalmazott társadalombiztosítási jogszabályoknak az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 157. cikk (2) bekezdésébe, 267. cikk (3) bekezdésébe, az Európai Unióról Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 2. cikke, 4. cikk (3) bekezdése, 6. cikke, a Charta 17., 20., 21., és 47. cikke, az EU Bíróság gyakorlata, a 2000/78 EK irányelv preambuluma (13.) pontja, 2. cikke, 6. cikke, 9. cikke, a 2006/54 EK irányelv preambuluma (14.) pontja, 5. cikke, 7. cikk (2) bekezdése, a 79/7/EGK irányelv 4. cikke értelmezése tekintetében kérte.

A Kúria több határozatában (Mfv.III. 10.185/2019/7., Mfv.III. 10.116/2017/8., Mfv.III. 10.261/2019/4., stb.) kifejtette a következőket. A 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 155/A.§ (1) bekezdése szerint a bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben (EUMSZ) foglalt szabályok szerint kezdeményezheti. Az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatali eljárásban (EUMSZ 267. cikk) az ítélkező tevékenységén keresztül az alapügyben felmerült jogkérdésben szereplő uniós jogi normát értelmezi, valamint a másodlagos uniós jogi aktusok érvényességét vizsgálja. Abban az esetben, ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezhet. Ez a jogosultság valamennyi tagállami bíróságot megillet, azon bíróságok számára pedig, amelyek határozata ellen nincs helye további jogorvoslatnak, kötelezettséget jelent. Az Európai Unió Bírósága előzetes döntést hoz az uniós jog értelmezésére vagy az uniós intézmények által elfogadott jogi aktusok érvényességére vonatkozó kérdésekről [a 2004. évi XXX. törvénnyel kihirdetett és a 2007. évi CLXVIII. törvénnyel kihirdetett lisszaboni szerződéssel módosított, EUSZ 19. cikk (3) bekezdés b) pont].

A Bírósághoz fordulási kötelezettség annak az együttműködésnek a keretébe illeszkedik, amely a nemzeti bíróságok, mint a közösségi jog alkalmazásáért felelős bíróságok és a Bíróság között abból a célból létesült, hogy a közösségi jog helyes alkalmazását és egységes értelmezését valamennyi tagállamban biztosítsa. A 267. cikk (3) bekezdése különösen annak megakadályozására irányul, hogy a Közösségen belül a közösségi jogi kérdésekben különböző ítélkezési gyakorlat alakuljon ki. Ezért, ha a 267. cikk értelmében ilyen értelmezési kérdés merül fel, az említett kötelezettség hatályát e célok tükrében kell megítélni, a nemzeti bíróságok és a Bíróság vonatkozó hatáskörének függvényében

(Európai Unió Bírósága 283/81. ítélete CILFIT ügy).

Az EUMSZ 267. cikke nem jelent jogorvoslati lehetőséget a felek számára valamely nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügyben. Az, hogy az egyik fél állítása szerint a jogvita a közösségi jog értelmezésének kérdését veti fel, önmagában nem elegendő tehát ahhoz, hogy az érintett bíróság köteles legyen a kérdést a 267. cikk értelmében felmerült kérdésnek tekinteni. A bíróságok nem kötelesek a közösségi jog értelmezésére vonatkozóan előtűnik felmerült valamely kérdést az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni, ha a kérdés nem releváns, vagyis abban az esetben, ha a kérdésre adott válasz – bármi legyen is az – nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását. Ellenben, ha azt állapítják meg, hogy a közösségi jog figyelembevételére van szükség az eléjük terjesztett jogvita megoldásához, a 267. cikk kötelezi őket, hogy a Bírósághoz forduljanak minden felmerült értelmezési kérdésben.

A tagállami bíróság a közösségi jogszabályra alapozva szabadon döntheti el, hogy előzetes döntést kezdeményez-e vagy sem. Az Európai Unió Bírósága a Rheinmühlen ügyben a következőképpen fogalmazott: „A 177. [jelenleg EUMSZ 267.] cikk rendelkezései teljes egészében kötelezőek a nemzeti bíróra, a (2) bekezdés biztosítja a bíró számára, hogy előterjesszen ügyet az Európai Unió Bírósága-hoz előzetes döntés végett értelmezési vagy érvényességi kérdésben. Ez a cikk hatáskört biztosít a nemzeti bíróságoknak, illetve bizonyos körben kötelezettséget támaszt velük szemben, hogy előterjesszenek egy ügyet előzetes döntés végett, amint a bíró hivatalból vagy a felek kérésére észleli, hogy a per a 177. cikk első bekezdésében hivatkozott kérdés eldöntésétől függ. A nemzeti bíróságoknak a legszélesebb mérlegelési jogkörük van az ügyek Európai Unió Bírósága-hoz fordulást illetően, amennyiben úgy vélik, hogy az előtűnik lévő ügyben a közösségi jog rendelkezéseinek értelmezését vagy érvényességét felvető kérdések merülnek fel, szükségessé téve ebben döntésüket.”

A felperes felülvizsgálati kérelme nem tartalmaz olyan elemet, amelynek alapján megállapítható lenne, hogy a jogvita a szóban lévő társadalombiztosítási szabályozás tekintetében az uniós jogszabály értelmezését vagy alkalmazását érintené, a felperes nem a közösségi jog értelmezését, hanem annak megállapítását kérte, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek. A nemzeti jog értelmezése azonban nem az Európai Bíróság, hanem a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik. Továbbá a felperes az előzetes döntéshozatali eljárást nem olyan kérdések tekintetében kezdeményezte, amelyek a jelen eljárásban felülvizsgált alperesi határozatot érintenék. Mindezekre figyelemmel a Kúria a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította.

Kfv.IV.37.129/2021/13.

A felperessel szemben fennálló nemzetbiztonsági kockázat alátámasztásául szolgáló adatokat az eljáró bíróság a fél erre történő hivatkozása esetén köteles megismerni és vizsgálni, hogy azok alapján az eljáró szakhatóság okszerűen jutott-e a szakhatósági állásfoglalásában rögzített megállapításra.

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 5. § g) pontja kimondja, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal végzi a letelepedett jogállást igazoló okmányt kérelmező, továbbá a menekültkénti elismerését kérő, illetőleg a magyar állampolgárságért folyamadó, valamint az állami függetlenség és a törvényes rend védelméhez kötődően a vízumkérelmet benyújtott személyek ellenőrzését és az ezzel kapcsolatos feladatokat.

Magyarország nemzetbiztonsági, bűnüldözési és bűnmegelőzési tevékenysége a 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján minősítéssel védhető közérdek. Az érintett ezen adatokat a Mavtv. 11. §-a szerinti eljárásban ismerheti meg. A Mavtv. 11. § (3) bekezdése megismerési engedély megtagadásával szemben önálló jogorvoslatot nevesít, mely jogorvoslatról a felperes ügyében hozott AH/067956-11/2019. számú határozat is tájékoztatást adott. Minderre tekintettel jelen eljárásban sem az I. és II. rendű alperesek, sem a letelepedési tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát végző bíróságok nem teheték lehetővé a felperes számára a minősített adatok megismerését. Egységes e körben a bírósági gyakorlat, hogy az a tény, hogy a fél nemzetbiztonsági kérdésben szakhatóságként eljáró szerv döntése alapjául szolgáló adatokat nem ismerheti meg, az nem valósít meg jogsértést. (Kúria Kfv.II.38.329/2018/10., Kfv.II.37.544/2019/16., Kfv.II.37.533/2020/9., Kfv.II.37.671/2020/17.) Az a tény tehát, hogy a felperes a rá vonatkozó minősített

iratokat adott esetben nem ismerhette meg, nem jelenti a hatékony jogorvoslathoz való jog kizárását.

Jelen ügyben is irányadók az Európai Parlament és a Tanács az Unió polgárainak és családtagjainak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 60/375/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2004. április 29-i 2004/38/EK irányelvének (a továbbiakban: Irányelv) rendelkezései. Az Irányelv 30. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy az érintett személyeket teljes mértékben tájékoztatják azokról a közrendi, közbiztonsági és közegészségügyi okokról, amelyeken az ügyükben hozott határozat alapult, kivéve, ha ez ellentétes a nemzetbiztonsági érdekekkel. Az Irányelv 31. cikke továbbá eljárási biztosítékokat határoz meg. A 31. cikk (3) bekezdése szerint a jogorvoslati eljárásokban lehetővé kell tenni a határozat jogszerűségének, valamint azon tényeknek és körülményeknek a vizsgálatát, amelyeken a tervezett intézkedés alapult. Biztosítani kell továbbá, hogy a határozat ne legyen aránytalan.

Figyelemmel arra, hogy jelen ügyben Magyarországnak az Európai Unió jogát kell végrehajtania, így alkalmazandó az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta), annak az 51. cikk (1) bekezdése szerint. A Charta 47. cikke deklarálja a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot.

Az Irányelv hivatkozott rendelkezéseit és a Charta 47. cikkét együttesen értelmezve az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a C-300/11. számú ügyében (az EUB ZZ kontra Secretary of State for the Home Department ügyben 2013. június 4. napján hozott ítélete, ECLI:EU:C:2013:363, a továbbiakban: az Ítélet) megállapította, hogy ha kiderül, hogy a nemzetbiztonsággal valóban ellentétes a megtagadó határozat alapjául szolgáló okoknak az érintettel való közlése, a határozat felülvizsgálatát olyan eljárásban kell elvégezni, amely megfelelő módon mérlegeli a nemzetbiztonságból és a hatékony bírói jogvédelemhez való jogból eredő követelményeket, a legszükségesebbre korlátozva az e jog gyakorlásába való esetleges beavatkozásokat. (Ítélet [64] pont).

A kifejtettekre tekintettel, amennyiben a fél a jelen ügghöz hasonlóan az őt érintő döntés alapjául szolgáló körülményeket nem ismerheti meg, úgy az érdemi döntés felülvizsgálata során, a bíróságnak körültekintően kell eljárnia.

Egységes a Kúria gyakorlata abban a tekintetben is, hogy a bíróság a felperes hatékony jogvédelme érdekében betekint a felperes által meg nem ismerhető ügyiratba és köteles azt ellenőrizni, hogy az abban foglalt adatok elegendő indokálul szolgálnak az idegenrendészeti hatósági intézkedésnek. A bíróság a nemzetbiztonsági ellenőrzés adatait, következtetéseit nem bírálhatja felül, kizárólag arról dönthet, hogy a javaslatban foglaltak kellően alátámasztottak-e az adatokkal. Ha a felperes magyarországi tartózkodásának nemzetbiztonsági kockázatára utaló tényeket a II. rendű alperes kellő adattal igazolja, továbbá azokat okszerűen és logikusan értékeli, azt a bíróság nem bírálhatja felül (Kúria Kfv.II.38.329/2018/10., Kfv.II.37.544/2019/16., Kfv.II.37.533/2020/9., Kfv.II.37.671/2020/17.).

A leírtakból következően az elsőfokú bíróságnak az eljárásban felperesre vonatkozó, nemzetbiztonsági szakhatóságként eljáró hatóság rendelkezésére álló adatokat teljeskörűen át kell tekintenie és vizsgálnia kell, hogy az ott feltárt tények okszerű és logikus értékelése megtörtént-e. Amennyiben a bíróság ugyanis ezen vizsgálatot nem végezhetné el, úgy az általa elvégzett jogorvoslat jelképpé válna, a jogorvoslathoz való jog kiüresedne.

Kfv.II.37.243/2021/11.

Az Fttv.6.§ (1) bekezdés c) pontja alkalmazásában, áru ára vagy díja alatt (áru alatt értve a szolgáltatásokat is) a pénzügyi ellenszolgáltatáson túl minden olyan a fogyasztónak hátrányt okozó ellenszolgáltatást is beletartozik, amely az áru természetéből immanens módon nem következik, közvetlenül hat, és szignifikáns, tehát ügyleti döntés befolyásolására érdemben képes, vagy arra alkalmas. A személyes adatoknak célzott hirdetésekre való használatra átadása a fogyasztó részéről nem tekinthető olyan ellenszolgáltatásnak, amely a Fttv.6 § (1) bekezdés c) pontja alá tartozik.

A közigazgatási jogvita fő kérdése az volt, hogy a felperes vizsgált időszaki weboldalán, és a

súgóközpontban szereplő, a X. használatának ingyenessége állítása a 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 6. § (1) bekezdés c) pontja alá eső magatartásnak minősülhet-e akkor, ha a fogyasztó hozzájárulásával átadott személyes adatokat a felperes úgy adja tovább üzleti partnereinek, hogy ezzel a fogyasztó célzott, személyre szabott hirdetést kap.

A törvényszék ítélete helytállóan hivatkozott a 2019/2161/EK irányelvre (a továbbiakban: Omnibus irányelv), mint olyan jogalkotói aktusra, amely azt támasztja alá, hogy az Fttv. 6. § (1) bekezdés c) pontjában szereplő ár díj, árkedvezmény, árelőny, és az átültetett Európai Parlament és Tanács 2005/29/EK irányelvére (a továbbiakban: UCP irányelv) 6. cikk (1) bekezdés d) pontjában szereplő ár és árkedvezmény fogalmába a digitális szolgáltatás igénybevételével átadott adat, mint lehetséges „adatszolgáltatás” nem tartozik bele. Amennyiben ugyanis az uniós jogalkotó különbséget tett az Omnibus irányelv (31) preambulumbekkezdéséből következően a digitális szolgáltatási szerződések között egyrészt a pénzbeli ellenszolgáltatásért igénybe vehető másrészt a személyes adatok biztosításával igénybe vett szolgáltatások szerint, és az Omnibus irányelv maga az UCP irányelvet is módosította azzal, hogy a termék fogalmába a digitális szolgáltatást is beletartozónak értette, és emellett mégsem módosította oly módon az UCP irányelvet, hogy a jelen jogvita szempontjából figyelembe vett irányelv 6. cikk (1) bekezdés d) pontját módosította volna –mindez a Fővárosi Törvényszék és a felperes érvelését erősíti, sőt arra enged inkább következtetni, hogy csak pénzbeli ellenszolgáltatás érhető az ár és díj fogalmai alatt a UCP irányelv vonatkozásában (Megjegyzés: az Omnibus irányelv átültetési kötelezettsége egyebekben 2021. november 28.). Az alperes azon érvelése, miszerint a UCP irányelv vizsgált rendelkezéseit nem módosító jogalkotói magatartásból lehetne arra következtetni, hogy ott nem is volt szükséges a módosítás, egy lehetséges feltevés ugyan, de ez az érv még megerősítő érvelésként is súlytalan a törvényszék ítéletének és felperesi érvek, valamint jelen kúriai ítéletben is megfogalmazott érvek meggyőző erejéhez képest.

A Kúria egyetért a törvényszék és a felperes azon érvelésével, hogy nem tekinthető az adatátadás, az adatkezeléshez történő hozzájárulás, a célzott reklámok felhasználói fiókba történő elviselésének túrése és a reklámok megtekintésére fordított idő olyan ellentételezésnek, amely az Fttv. 6. cikk (1) bekezdés c) pontja fogalma alá tartozna.

A Kúria álláspontja szerint is az Fttv. „ár és díj” fogalma a fogyasztó szemszögéből azt jelenti, hogy a szolgáltatás mentes a pénzügyi vagy egyéb ellenszolgáltatástól.

Az Európai Unió Bírósága több ítélete értelmezte az Fttv. 6. § (1) bekezdésbe átültetett, UCP irányelv 6. cikk (1) bekezdésben szereplő megtévesztés fogalmát. A C-281/12. számú ítéletben például az UCP irányelv 6. cikk (1) bekezdést értelmezve megállapította, hogy ahhoz, hogy egy kereskedelmi gyakorlat megtévesztőnek minősüljön, egyrészt annak megállapítása kell, hogy a hamis információ félrevezethesse a fogyasztót, másrészt ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra késztesse a fogyasztót, hogy olyan ügyleti döntést hozzon meg, melyet egyébként nem hozott volna meg [ECLI:EU:C:2013:859 (38)].

A perben azt senki nem vitatta, hogy a személyes adatoknak értéke van. Az alperes a felperes weboldalára történő regisztrációs folyamatot vizsgálva megállapította, hogy addig nem is lehet regisztrálni, amíg az adatkezelési szabályzatot, vagy ÁSZF-et el nem fogadja a fogyasztó. Ebből következően a fogyasztó – ezek elfogadásával- tisztában kell, hogy legyen azzal, hogy adatokat ad át, kifejezett hozzájárulását adja az átadott adatok kezeléséhez. A Kúria szerint az ügyleti döntése szempontjából közömbös, hogy a felperes, előre ki nem számítható módon, több fogyasztó személyes adatainak kezelésével és átadásával, üzleti partnereitől, jellemzően a reklámokat közlétező gazdasági szereplőktől pénzben kifejezhető ellenszolgáltatáshoz jut. A fogyasztót ugyanis ezáltal közvetlenül a szolgáltatóval fennálló jogviszonyból érdemi hátrány nem éri.

Annak tényét, hogy általában a reklámokból élő szolgáltatások, termékek (offline nem fizetős TV, ingyenes reklámújság) ingyenesek az általános fogyasztóvédelmi gyakorlatban, de a fogyasztó is így értelmezi, a közigazgatási jogvitában sem vitatta senki. Az a különbség, hogy a fogyasztó az átadott adatai miatt célzott reklámokat kap, a Kúria megítélése szerint semmilyen kimutatható többlethátrányt nem jelent a nem célzott reklámokhoz képest. A reklámok relevanciája a célzott voltuktól eredően hatékonyabbak, több időt „rabolnak el” a fogyasztótól – ezt értelmezte hátrányként az alperes – azonban az ilyen reklámok hasznosabbak is a fogyasztónak, tehát az „időrablás” intenzitása csökken.

A Kúria szerint amennyiben nem kimutatható az a hátránytöbblet, ami általában a reklám és a célzott reklám fogyasztása között van, akkor nincs olyan tényező, ami a fogyasztót az ügyleti döntése meghozatalakor befolyásolhatja.

A Kúria szerint a jogvita eldöntéséhez – a fenti jogértelmezésre is tekintettel – indokolatlan volt az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezése, ezért a Kúria az alperes ez irányú kérelmét végzésben elutasította, a Kp. 32. § szerint alkalmazandó Pp. 130. § (3) bekezdés alapján.

A Kúria szerint ugyanis a perbeli jogvitát még nem döntené el annak megválaszolása, hogy az UCP irányelv 6. cikk (1) bekezdés d) pontja „ár” fogalmába beletartozik-e a pénzbeli ellenszolgáltatással nem járó, a személyes adatok felhasználására vonatkozó engedély, mivel a UCP irányelvet átültető Fttv. 6. § (1) bekezdés tényállása komplex, több elemből áll, és még ha az ár fogalmába beletartozna is, az olyan ár volna, amely az ügyleti döntés befolyásolásra, így megtévesztésre nem alkalmas.

Az Európai Bíróság C-283/81. számú CILFIT ügy óta kidolgozott kritériumokat értékelve, az tényszerűen megállapítható, hogy az UCP irányelv 6.cikk (1) d) pontjában szereplő „ár” fogalmat a luxemburgi testület még nem értelmezte, de a UCP irányelv 6 cikk (1) bekezdésben szabályozott megtévesztés tényállási elemeit igen, ahogy erre a Kúria jelen ítéletének indokolásában is utalt.

A UCP irányelv 6.cikk (1) d) pontja értelmezésével összefüggésben észszerű kétely nem merülhetett fel, még az alperes által a felülvizsgálati eljárásban hivatkozott olasz ítélet alapján sem. Amellett, hogy a csatolt első és másodfokú olasz ítéletekből nem derül ki, hogy az alkalmazott olasz fogyasztóvédelmi jogszabály miként ültette át a UCP irányelvet (és a teljes harmonizáció csak az ún. feketelistás magatartásokra vonatkozik), az olasz ítélet elsősorban azt a magatartást értékelte, hogy a felperes nem tájékoztatta megfelelően és haladéktalanul a felhasználókat a fiók aktiválása során az általa adott információs és vagy kereskedelmi célú adatgyűjtésről, és az adatok felhasználására vonatkozó tevékenységéről, azaz mulasztást állapított meg. Az elsőfokú ítélet szerint azt rótták a felperes terhére, hogy „fogyasztónak a X. platformon való első regisztráció során olyan tájékoztatást alkalmaztak, amely az AGCM szerint a fogyasztók adatainak kereskedelmi célú adatgyűjtésével, felhasználásával kapcsolatban nem volt közvetlen érthető és teljes.”

Ezzel szemben a német ítélet – az alperes által sem vitatottan – az UCP irányelvet implementáló német fogyasztóvédelmi törvényt azonos tényállás és jogi probléma mellett, az elsőfokú bírósággal azonos módon értelmezte.

Kfv.IV.37.422 /2021/8.

Nincs lehetőség a jogerős ítélet érintésére, amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében nem a jogerős ítélet, hanem az annak alapjául szolgáló közigazgatási eljárás és közigazgatási cselekmény jogellenességét állítja.

A felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében érdemben nem reagált arra, hogy az eljárásban hivatkozott az Európai Unió Bírósága Hungeod-ügyben hozott ítéletére (Az Európai Unió Bírósága C-496/18. számú HUNGEOD Közlekedésfejlesztési, Földmérési, Út- és Vasútervezési Kft. és társai kontra Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság ügyében 2020. március 26. napján hozott ítélet, ECLI:EU:C:2020:240).

Ezen ítélet szerint amennyiben a nemzeti jog előír hivatalból indított jogorvoslati eljárást, az az uniós jog hatálya alá tartozik, mivel a közbeszerzési szerződések is közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek tárgyi hatálya alá tartoznak. Ezért egy ilyen hivatalból indított jogorvoslati eljárásnak tiszteletben kell tartania az uniós jogot, illetve e jog általános elveit, amelyek közé a jogbiztonság általános elve is tartozik. {ítélet [85], [86]} A felperes azonban ezzel kapcsolatos általános hivatkozásain túl tényleges jogsértést, uniós joggal ellentétes nemzeti gyakorlatot keresetében nem állított. Önmagában az, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében nem rögzítette felperes ezen hivatkozását, a jogerős ítéletet nem teszi jogszabálysértővé és nem igazolja azt, hogy az elsőfokú bíróság a felperes keresetét ne merítette volna ki, érdemben nem vizsgálta volna. A felperes a felülvizsgálati kérelmében csupán általánosságban hivatkozik az uniós jogra, ezek között a jogbiztonság általános elvére, mely az Alaptörvény B) cikk rendelkezésein keresztül nemzeti jogban is érvényesül. A felperes nem indokolta

továbbá azt sem, hogy ezen joga mentén mennyiben születhetne eltérő döntés.

A felperes felülvizsgálati kérelmében az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését kérte abban a körben, hogy összeegyeztethető-e az Európai Unió jogával egy olyan tagállami rendelkezés, amely kérelemre indult eljárásban lehetővé teszi az eljárás *ex officio* kiterjesztését, a kérelemmel indult eljárás által nem érintett kérdésekre is, továbbá lehetővé teszi a kiterjesztett eljárásban az eljárás folytatását akkor is, ha a kérelemre indult, részben az eljárást megszüntette.

A Kúria az előzetes döntéshozatali eljárásra indítványozott kérdésekkel kapcsolatban rámutatott, hogy az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel a tagállami jogszabályi rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke szerint ugyanis az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárás keretében az uniós jog értelmezésére, vagy az uniós másodlagos jogának érvényessége vizsgálatára hivatott.

Másodszor hangsúlyozta a Kúria, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem alapjog. Az előzetes döntéshozatalra irányuló kérdések előterjesztésének kötelezettsége nem automatikus és feltétlen. Bár a Kúria jelen felülvizsgálati eljárásban olyan bíróságnak minősül, amely az EUMSZ 267. cikke szerint előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére kötelezett, azonban ez a kötelezettsége nem korlátlan. Az Európai Unió Bíróságának CILFIT ügyben (Az Európai Unió Bírósága C-283/81. számú Srl CILFIT és társai és Lanificio di Gavardo SpA kontra Ministero della sanità ügyben 1982. október 6-i ítélete ECLI:EU:C:1982:335) kifejtett joggyakorlata szerint a bíróság mellőzi az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, amennyiben az uniós jog tartalma nyilvánvaló vagy az uniós jog értelmezése körében már döntést hoztak.

Az Európai Unió Bírósága éppen a felperes által hivatkozott Hungeod-ügyben kimondta, hogy az Unió joga nem tiltja meg a tagállamok számára, hogy a nemzeti felügyelő hatóságok számára rendelkezésre álló hivatalból indított olyan jogorvoslati eljárásokat írjanak elő, amelyek lehetővé teszik e hatóságok számára, hogy a közbeszerzések területén az Unió pénzügyi érdekei védelmének biztosítása érdekében elérjék a közbeszerzésekre vonatkozó szabályozás megsértésének megállapítását. Az ilyen jellegű eljárásban a 2014/24. irányelv 83. cikke és a 2014/25. irányelv 99. cikke által a felügyelő hatóságoknak tulajdonított új szerep lehetséges megnyilvánulásai valamelyikének minősülnek {ítélet [83] bekezdés}.

A kifejtetekre tekintettel tehát megállapítható, hogy az Európai Unió Bírósága az alkalmazandó uniós jog tartalmát már értelmezte, ezért az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezés nem volt szükséges. Az Európai Unió Bírósága értelmezéséből következően a perbelihez hasonló eljárások lehetősége az uniós joggal összeegyeztethető, a jogerős ítélet uniós joggal összhangban álló volt.

Kfv.II.37.481/2021/7.

Ha a közigazgatási eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az állapítható meg, hogy a faanyag kereskedelmi lánc szereplője az Evt.-ben és az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusaiban előírt fatermék nyomon követhetőségére vonatkozó előírási kötelezettségét elmulasztotta, vagy megszegte, a hatóságnak vélelmeznie kell, hogy a fatermék illegális kitermelésből származik. Amennyiben a hatósági eljárás során a közigazgatási szerv az ügyfelet a megfelelő tájékoztatással együtt adatszolgáltatásra hívja fel, amelyben megjelölésre kerül, hogy az ügy elbírálásához konkrétan mely iratok szükségesek, terhére eljárási szabálysértés és az Ákr. 5. § (2) bekezdésben szabályozott ügyféli jogok sérelme sem állapítható meg.

A 995/2010/EU rendelet (a továbbiakban: EUTR rendelet) (22) preambulumbekzdése kifejezetten felhatalmazza a hatáskörrel rendelkező hatóságokat a faanyag kereskedelmi lánc piaci szereplők kötelezettségeinek hivatalos ellenőrzésére. Az alperesi hatóságot az EUTR rendelet 10. cikkében és a 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 90-90/L. §-ában foglalt rendelkezések alapján a faanyag kereskedelmi lánc szereplője és a faanyag kereskedelem tekintetében rendszeres ellenőrzési kötelezettség terheli, amelynek részletes szabályait a 414/2017. (XII.18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) és az 58/2017. (XII.18.) FM rendelet (a továbbiakban: FM rendelet) szabályozza.

Az Evt. 90/H. § (1) bekezdése kifejezetten felhatalmazza az erdészeti hatóságot arra, hogy a faanyag kereskedelmi lánc hatósági felügyeletével kapcsolatos eljárásban előzetes bejelentés nélkül helyszíni ellenőrzést végezzen. Az alperes e felhatalmazás alapján végzett helyszíni ellenőrzést a felperesnél és a telephelyen tapasztaltak alapján a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv 3. számú mellékletébe foglaltan a hatósági eljárás megindításáról döntött. Az alperes további adatok előterjesztésére a felperes számára határidőt engedélyezett. A felperes ezt követően két alkalommal (2019. február 28-án és március 2-án) is terjesztett elő további iratokat, az alperes pedig ezen iratok alapján a 2019. május 20. napján kelt 4300/172-6/2019. számú végzésében további adatszolgáltatásra hívta fel, részletesen megjelölve, hogy mely okiratok csatolása szükséges. Ezt követően a felperes kérelmére az alperes 2019. június 6. napjáig határidő hosszabbítást engedélyezett a 2019. május 28. napján kelt 4300/172-8/2019. számú végzésével. Az adatszolgáltatásra felhívó és a határidő hosszabbítást engedélyező végzések a felperessel közlésre kerültek, azokat a felperes képviselője 2019. május 21. napján, illetőleg 2019. június 1. napján letöltötte.

A Kúria álláspontja szerint nem volt jogsértő a felperesi cég jelenlegi ügyvezetőjének a helyszínen történő nyilatkoztatása és e nyilatkozat figyelembe vétele sem, mivel a Korm. rendelet 3. § (3) bekezdése szerint a felperes faanyag kereskedelmi lánc szereplő kötelezettsége a telephelyén annak működése során az üzemelés teljes ideje alatt a képviseletére és azonnali intézkedés megtételére jogosult felelős személy jelenlétének biztosítása. Mindebből következően a hatóságnak az ellenőrzési jegyzőkönyvet aláíró és azt a felperes cégbélyegzőjével is ellátó személyt ilyennek kellett tekinteni. A Kúria megjegyzi, hogy a jegyzőkönyvben foglaltakra a felperes nem tett észrevételt, a megelőző eljárás során az ügyvezető képviseletét nem kifogásolta és ezt a keresetében sem vitatta, sőt kifejezetten az ügyvezető tanúkenti meghallgatását kérte a faanyag kereskedelemmel összefüggésben, mint e tevékenysége körében jártas személyt.

Az alperes fenti intézkedései alapján a Kúria megállapította, hogy a felperes eljárási jogai nem sérültek, mert a felperest az általa csatolandó okiratról az alperes megfelelően tájékoztatta, illetőleg az 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) hivatalbóli eljárásra vonatkozó szabályait betartva az Ákr. 104. §-a alapján a felperest adatszolgáltatásra is felhívta. Import esetén az Evt. 90/A. § (3) bekezdése a (2) bekezdésben meghatározott dokumentumok származási ország nyelvén kívül magyar vagy angol nyelvű fordításban történő rendelkezésre állását kögensen írja elő, melynek már az ellenőrzés időpontjában is rendelkezésre kell állnia, ezért nem követett el mulasztást alperes, amikor ennek csatolására a felperest külön nem hívta fel. Mindezek figyelembevételével a törvényszék helyesen foglalt állást arról, hogy az alperes az eljárási szabályokat nem sértette meg.

A felperes felülvizsgálati kérelmében anyagi jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy a rendelkezésre álló okiratokból a fatermék nyomon követhetősége megállapítható volt, melyet az adó és vámügyben eljáró hatóság is alátámasztott volna, ennek ellenkezőjét a törvényszék jogsértően állapította meg. Állította, hogy a törvényszék az Evt. 90/A. § (5) bekezdését helytelenül értelmezte, amikor megállapította, hogy az illegális fakitermelésből származás ténye megdönthetetlen vélelemnek minősül. Érvéle szerint az általa csatolt dokumentumok és okiratok a vélelem megdöntésére alkalmasak voltak.

A Kúria hangsúlyozta, hogy a faanyag nyomon követhetőségére vonatkozóan a szállítás teljes időtartama alatt az előírt okiratok rendelkezésre állására vonatkozó előírások betartása – figyelemmel az EUTR rendeletben megfogalmazott környezetvédelmi elvekre (a biológiai sokféleség és ökológiai rendszer funkcióinak fenntartása), az illegális fakitermelés és hozzá kapcsolódó kereskedelem aggasztó elterjedésére – messze túlmutat a faanyag, mint termék növény-egészségügyi szempontból való megfelelésén, illetőleg a hozzá kapcsolódó faanyag kereskedelem adó, illetve vámkötelezettségére vonatkozó előírások betartásán, illetve betartatásán. E dokumentumok rendelkezésre állása, nem pótolhatja az EUTR rendeletben és az Evt-ben kötelezően előírt dokumentumok a szállítás teljes folyamatában, illetve a telephelyen történő folyamatos rendelkezésre állását.

Az eljáró bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes nem rendelkezett teljes körűen azokkal az okiratokkal, a szállítás és a telephelyen történő tárolás (helyszíni ellenőrzés) időpontjában, amelyek a kalodás faanyag nyomon követhetőségét kétség kívül alátámasztották. A Kúria e körben kiemeli, hogy a felperes nem rendelkezett az Evt. 90/A. § (2) bekezdésében előírt exportóri nyilatkozattal arra vonatkozóan, hogy az érintett faanyag nem illegális kitermelésből származik. A rendelkezésre álló dokumentumokból nem lehetett megnyugtatóan állást foglalni arról, hogy az érintett okiratok

beazonosítható módon ugyanazon faanyagra vonatkoznak, azokon a kitermelési hely sem került feltüntetésre. Nem teljesült továbbá azon Evt. 90/A. § (3) bekezdésében írt követelmény sem, hogy ezen okiratoknak, vagyis az exportőri nyilatkozatnak és a nyomon követhetőséget, származást igazoló dokumentumoknak a származási ország nyelvén kívül angol vagy magyar nyelven is rendelkezésre kell állnia. A törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a fordításra vonatkozó kötelezettség nem későbbi, hanem annak már a szállítás folyamán is teljesülnie kell annak érdekében, hogy a hatóság a dokumentumokat bármely pillanatban ellenőrizhesse, ugyanis a Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése alapján az erdészeti hatóság a faterméket szállító jármű esetén a kötelezettségek betartását a közúti forgalomban közúti ellenőrzés keretében is ellenőrizheti.

Mindezen hiányosságok alapján az eljárás bíróság okszerűen állapította meg, hogy a felperes által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján a faanyag nyomon követhetőségére vonatkozó rendelkezések nem teljesültek, mérlegelése e körben nem volt iratellenes.

Az Evt. 90/A. § (5) bekezdésének rendelkezése szerint az e törvényben és az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusaiban előírt, a fatermék nyomon követhetőségére vonatkozó előírások, kötelezettségek betartásának elmulasztása, vagy megszegése esetén vélelmezni kell, hogy a fatermék illegális kitermelésből származik.

A fenti rendelkezésekből következően megállapítható, hogy amennyiben a hatóság a lefolytatott bizonyítás alapján a tényállás teljes körű tisztázását követően azt állapítja meg, hogy a faanyag kereskedelmi lánc szereplője a fatermék nyomon követhetőségére vonatkozó kötelezettségét elmulasztotta, vagy azt megszegte, úgy a törvényi vélelem fennáll arra vonatkozóan, hogy az érintett és vizsgált faanyag illegális fakitermelésből származik. Ez esetben a vélelmet megdönthetetlennek kell tekinteni és e vélelem következményeit a hatóságnak alkalmaznia kell.

A vélelem fennállásának megállapítását megelőzően ugyanakkor az eljárás során a faanyag kereskedelmi lánc szereplője bizonyíthatja, hogy az EUTR rendeletben, az Evt.-ben, a Korm. rendeletben és FM rendeletben foglalt előírásokat nem sértette meg, mert a kereskedelmi láncolatban a fa útja nyomon követhető, az ehhez szükséges nyomon követhetőségi eljárással és naprakész dokumentációval, valamint az ennek igazolásához szükséges okiratokkal teljes körűen rendelkezik, a kereskedelmi gyakorlatában az irányadó kötelezettségeket nem szegte meg. Ennek sikeres bizonyítása esetén ugyanis a hatóság részéről a vélelem megállapítására sem kerülhet sor. Ezért a törvényszék helyesen foglalt állást arról, hogy a vélelem, annak fennállása esetén nem dönthető meg.

Az ügyben eljárás bíróság helytállóan foglalt állást arról is, hogy a közigazgatási perben a bizonyítékok becsatolására már csak a Kp. 78. § (4) bekezdésében foglalt korlátok között kerülhet sor. Ennek figyelembevételéhez az szükséges, hogy a felperes igazolja, hogy a megelőző eljárásban erre már hivatkozott, csak azt a közigazgatási szerv nem vette figyelembe, illetőleg a bizonyítékokat önhibáján kívül nem ismerte, vagy azokra önhibáján kívül nem hivatkozott. A felperes az elsőfokú közigazgatási peres eljárás során ilyen körülményeket nem igazolt, és erre vonatkozóan nyilatkozatot sem tett. Ezért a perben becsatolt bizonyítékok nem voltak figyelembe vehetők, azokat a törvényszék érdemben nem értékelhette.

A felperes sérelmezte, hogy a hatóság a hivatalbóli eljárása során a felperesi érdekeltet ügyfélként az eljárásba nem vonta be. A Kúria utal arra, hogy az ügyféli minőséget az alperesnek az eljárása során vizsgálnia kell, és e körben tényállás tisztázási kötelezettség is terheli, ugyanis az ügyfél jogsértő mellőzése az Ákr. 123. § (1) bekezdés g) pontja alapján semmisségi ok. E semmisségi okot pedig a bíróságnak a Kp. 85. § (3) bekezdés a) pontja alapján hivatalból kell figyelembe vennie. A hatóságnak ezért hivatalból kell vizsgálnia a tényállás tisztázási kötelezettsége körében, hogy az eljárásban ki tekinthető ügyfélnek, mivel az ismert ügyfelek esetén az eljárás megindítására vonatkozó értesítési kötelezettsége van.

A rendelkezésre álló peradatok alapján azonban az állapítható meg, hogy a helyszíni ellenőrzés időpontjában a felperes helyszínen tartózkodó képviselője következetesen úgy nyilatkozott, hogy a felülvizsgálati körben érintett fa a felperes tulajdonában áll, nem merült fel, hogy arra bármilyen jogcímen más tartana igényt, sőt a felperes a keresetlevele előterjesztésekor az azonnali jogvédelem iránti kérelmében is még azt állította, hogy az érintett tűzifa lefoglalása számára aránytalan hátrányt okoz, mert azt nem tudja értékesíteni. Mindezekre figyelemmel az alperest a megelőző eljárás során e

körben további tényállás tisztázási kötelezettség és ez alapján értesítési kötelezettség sem terhelte.

A fentiekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság döntése a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért az elsőfokú ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Kf.V.40.591/2021/4.

A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének terjedelme nem terjedhet túl a megismételt eljárásra vonatkozó felsőbbbíróági iránymutatás és a kereseti kérelem keretein.

E kérdést illetően amíg az alperes a határozatában a műszaki leírás, valamint a közbeszerzéssel megvalósítani kívánt funkció alapján jutott arra a következtetésre, hogy a közbeszerzés tárgya szerinti szolgáltatás nem minősül építési beruházásnak, addig az elsőfokú bíróság szélesebb értelmezési tartományban, „összességében” vizsgálódva [2015. évi CXLIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 3. § 8. pontja, 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 2. § 6., 8., 15., 36. pontjai, Étv. 1. § (1) bekezdés e) pontja, Kbt. 8. § (3) bekezdés a) pontja, Kbt. 1. melléklet 3. § 40. pont b) alpontja, Európai Unió Bírósága C-412/04. számú ítélet 48., 49. pontjai, fő tárgy teszt, árazott költségvetés] alakította ki azt a jogkövetkeztetést, hogy az építmény kivitelezése magában foglalja az építmény átalakítását, felújítását, korszerűsítését és bővítését, mely a konkrét esetben szükségszerűen együtt jár ingó tartozékok beépítésével. Jelen ügyben 1391 db világítótest korszerűsítése, 1955 db-ra történő bővítésével az 564 új lámpatest szerelésére csak az építmény bővítésével, a meglévő oszlopokon új lámpakarok felszerelésével kerülhet sor, melyhez illeszkedett a felperes által megjelölt CPV kód, amely az építési beruházások között a beszerzés fő tárgyát a 45316110-9 CPV kód alá sorolta „Egyéb épületgépészeti szerelés”-en belül a „Közúti világítóberendezések szerelése” alá. Az alperesnek az indikatív költségvetésre való hivatkozása e szélesebb vizsgálódás jogszerűségét nem tette aggályossá, az elsőfokú bíróság megállapításaival, következtetéseivel a Kúria mindenben egyetértett.

E szélesebb vizsgálattal az elsőfokú bíróság nem sértette meg az Alaptörvény 28. cikkét, a Kbt. 8. § (3) bekezdését, 28. §-át, 115. § (1), (2) bekezdését, 158. § (1) bekezdését, a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdését, a Kp. 110. § (3) bekezdését, az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét. Az Alapjogi Charta 47. cikkében megkövetelt hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jognak és Alaptörvény 28. cikkének sérelmét – mely utóbbi a bíróságoknak címzett alkotmányos kötelezettségként előírt jogértelmezési szabály – a felperes a fellebbezésében részletesen nem bontotta ki. Azonban a Kúria rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {3064/2014. (III. 26.) AB határozat Indokolás [15]}. A jogorvoslatot elbíráló szerv nem köteles a kérelemnek minden körülmények között helytadni, az azonban feltétlenül szükséges, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {3064/2014. (III. 26.) AB határozat Indokolás [15], [16], [17]}. Az Alaptörvény 28. cikkével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 16/2021. (V. 13.) AB határozatában kifejtette, hogy „Az alkotmányos követelménnyel az Alkotmánybíróság a jogalkalmazó jogértelmezését segíti annak érdekében, hogy a bíróság ítélkezési tevékenysége (és így végső soron maga a bírói döntés) megfeleljen az Alaptörvény egészéből fakadó követelményeknek”.

Kpkf.II.40.710/2021/2.

Peres eljárást másik ügyben kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel akkor lehet felfüggeszteni, ha a bíróság megítélése szerint a kezdeményezéssel érintett bármely jogkérdés(ek) összefüggést mutat(nak) az adott ügy jogkérdésével.

A Kúria korábbi végzésében részletesen előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak az eljárás folytatása során

mely szempontokat kell megvizsgálnia. E körben meghatározta, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság a már folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel a peres eljárás felfüggesztéséről rendelkezik, részletes és alapos indokolást kell adnia arról, hogy melyek azok az azonos ténybeli és jogkérdések, amelyek a felfüggesztést indokoltá teszik, vagyis, hogy valóban meggyőződött arról, hogy ugyanolyan jogi probléma megoldásához ugyanazt a kérdést kívánja feltenni, amelyre vonatkozó eljárás már az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban van.

A peres eljárás 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 126. § (2) bekezdése szerinti felfüggesztése az elsőfokú bíróság azon meggyőződését igazolja, hogy a per érdemi eldöntéséhez szükséges az Európai Unió Bírósága más ügyben kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárása eredményének bevárása. Hangsúlyos, hogy ez esetben a peres eljárás felfüggesztése egy olyan perteknikai eszköz, amely az azonos kérdés tekintetében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványok szükségtelen többszörözésének kiküszöbölésére szolgál.

A Kúria rámutatta, hogy a Pp. az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése miatti felfüggesztés esetén kizárja a fellebbezés lehetőségét, az uniós jogba ütközne ugyanis a fellebbezési jog biztosítása, mert az olyan nemzeti szabály volna, amely az EKSZ 234. cikkébe (az EUMSZ 267. cikkébe) ütközően korlátozná az alsóbb fokú bíróságot az előzetes döntéshozatali eljárás előterjesztésében [C-210/06. sz. Cartesio-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet ECLI:EU:C:2008:723 98. pont (Kp. Kommentár)]. Ezen esetkörtől nyilvánvalóan nem áll távol a peres eljárás másik perben kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásra történő felfüggesztése sem, ilyen esetben a felfüggesztés szükségességét vitató fellebbezés elbírálása során a másodfokú bíróság kizárólag azt teheti vizsgálat tárgyává az eljárásjogi szabálysértéseken túl, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó ítélet az ügy érdemi elbírálására kihathat-e (BH2017.409.).

A perbeli esetben az elsőfokú bíróság az eljárás folytatása során ismételt az eljárás felfüggesztéséről döntött, a másik ügyben kezdeményezett, már folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel. Végzésének indokolásában a II. rendű alperesi hivatkozással szemben részletesen számot adott arról, hogy ugyanolyan jogi probléma megoldásához ugyanazon kérdés megválaszolása szükséges, amelyre vonatkozó eljárás már az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban van.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezett végzésének indokolásában kitért egyrészt arra, hogy a perbeli közigazgatási per az előzetes döntéshozatali eljárással érintett ügyel részben azonos tényeken alapul. E körben rögzítette, hogy a tartózkodási kártya visszavonásáról rendelkező határozat a II. rendű alperes szakhatósági állásfoglalásán alapul, ennek körében azonos tényeken és jogi alapon nyugszik a határozat alapjául szolgáló titkosított/minősített adatok megismerésének és felhasználásának joga. Megegyező továbbá az indokolás nélküli határozat, amely a nemzetbiztonság veszélyeztetését megállapító, ugyancsak indokolás nélküli, kötelező erejű szakhatósági állásfoglalásra történő automatikus hivatkozáson alapul. Az elsőfokú végzés emellett konkrétan rögzítette, hogy az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatalára irányuló hivatkozott eljárásban a jelen ügy elbírálása során is – a titkosított/minősített adatok információk lényegének megismerését és a döntéssel kapcsolatos eljárásban való felhasználás jogát illetően – releváns jogkérdésekben vár választ a kezdeményező bíróság. Az, hogy a két peres eljárás tényállása csak részben egyezik meg, nem teszi a felfüggesztő végzést jogszabálysértővé, mert a releváns tényeknek és az ügyben felmerülő és megválaszolásra váró jogi problémának kell megegyeznie, amelynek a megoldásához az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának lefolytatása szükséges.

Önmagában az, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére menekültügyben került sor, míg a perbeli eljárás idegenrendészeti eljárás, nem teszi jogszabálysértővé az elsőfokú végzést, az eljárások típusainak különbözősége ugyanis nem teszi kizárttá, hogy mindkét eljárásban hasonló jogi probléma megoldásához van szükség előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatására.

Az, hogy a felperes esetlegesen melyik irányelv hatálya alá tartozik, továbbá, hogy mi a Kúria joggyakorlata a minősített iratanyag megismerésére vonatkozóan, a peres ügy érdeméhez kapcsolódó kérdések, amelyekről a fellebbezett végzés másodfokú elbírálása során a Kúria nem foglalhat állást. Szükséges azonban az érdemi állásfoglalás hiányában is utalni arra, hogy az I. rendű alperes határozata a felperes tartózkodási kártyáját az 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Szmtv.) 94. § (4) bekezdés b) pontja alapján vonta vissza, az Szmtv. 129. § (1) bekezdése szerinti jogharmonizációs záradéka

értelmében pedig a törvény a 2004/38/EK irányelvnek való megfelelést szolgálja.

A Kúria összességében úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett, a II. rendű alperes által a fellebbezésben előadott érvek pedig nem támasztották alá az eljárás felfüggesztésének jogszabálysértő voltát.

Kpkf.II.40.731/2021/2.

A Kp. 48. § (1) bekezdés c) pontja alapján nincs helye a keresetlevél visszautasításának, ha a felperes joga, jogos érdeke közvetlen érintettségének vizsgálatát kell elvégezni. E jogszabályhely alapján csak a jogszabályban külön megjelölt személyi körbe nem tartozó személytől érkező keresetlevél esetében van mód a keresetlevél visszautasítására. A keresetet ítélettel kell elutasítani a Kp. 88. § (1) bekezdés b) pontja alapján, ha a felperes jogának, jogos érdekének közvetlen sérelme nem állapítható meg.

Az Alapjogi Charta 47. cikkében, illetve a 2002/21/EK Irányelv (a továbbiakban: Keretirányelv) 4. cikk (1) bekezdésében hangsúlyozott hatékony jogorvoslat és tisztességes eljárás biztosítása a bíróság feladata, melyet egyébként az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, illetőleg a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. § (1)-(2) bekezdése is kifejezetten deklarálnak.

A Keretirányelv 21. preambulum bekezdése kifejezetten előírja a versenyeztetési vagy összehasonlító kiválasztási előírások alkalmazása és eljárás lebonyolítása során a 8. cikk rendelkezéseinek figyelembevételét a rádiófrekvencia kijelölése iránti eljárásban. A Keretirányelv 8. cikk (2) bekezdés b) pontja kifejezett követelményként írja elő a versenytorzulás vagy versenykorlátozás megakadályozását.

A Keretirányelv 9. cikk (1) bekezdése az elektronikus hírközlési szolgáltatások rádiófrekvenciáinak kezelése során a rádiófrekvenciák kiosztása és kijelölése tekintetében a hatóságok számára a tárgyilagos, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és arányos kritériumok meghatározását írják elő. Mindezen rendelkezésekből következően megállapítható, hogy a piaci versennyel érintett szolgáltatók esetén meghatározó jelentőségű követelmény e piaci szereplők részvételének megkülönböztetés mentes biztosítása és a hatóságok részéről a versenyt torzító bármely intézkedés megakadályozása, illetőleg elkerülése.

Az elektronikus hírközlési ügyekkel összefüggésben az Európai Unió Bírósága az „érintett fél” fogalmát már több döntésében is vizsgálta. A 426/05. Tele2 Telecommunication GmbH kontra Telekom-Control-Kommission ügyben hozott ítélete 40. pontjában kifejtette, hogy a Keretirányelv 4. cikk (1) bekezdését úgy kell tehát értelmezni, hogy a piacelemzési eljárásban a nemzeti szabályozó hatóság által hozott határozattal érintett vállalkozásnak tekintendő, és ezáltal az ilyen határozattal szembeni jogorvoslati joggal rendelkezik minden olyan versenytárs vállalkozás, amely szerződéses jogokkal rendelkezik az adott piac jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozásával szemben, és amelynek jogait érinti a szabályozó hatóság határozata a konkrét kötelezettségek megszüntetéséről vagy módosításáról, illetve minden olyan vállalkozás, amely szerződéses kapcsolatot kíván létesíteni a jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozással, és amelyet a távközlés területén a hatékony verseny biztosítására irányuló közösségi jogszabályok közvetlen kedvezményezettjeiként hátrányosan érint a nemzeti szabályozó hatóság valamely határozata.

Az Európai Unió Bírósága a C-55/06. számú, Arcor AG & Co. KG kontra Bundesrepublik Deutschland ügyben hozott ítélet 176. pontjában harmadik személyek jogorvoslati jogával kapcsolatban leszögezte, hogy valamely kedvezményezett, aki nem címzettje a nemzeti szabályozó hatóság határozatának, „érintett fél” jogállást szerez, ha az ilyen határozat a jogait potenciálisan érinti egyrészt a tartalma, másrészt pedig az e fél által gyakorolt vagy tervezett tevékenység miatt.

A Kúria az EBH2016.K.8. számon közzétett ügyben előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az Európai Unió Bírósága döntése nyomán leszögezte, hogy olyan szabályozási területeken, ahol a védett érdek a szabályozás tárgya a piaci verseny, különösen abban az esetben, ha a szabályozásnak uniós jogi vonatkozása is van, alapot adhat a versenytársi minőség a keresetlehetőség jog elismerésére.

Kfv.V.35.095/2021/6.

Mesterséges ügyletekben, amennyiben jogosulatlan adóelőny keletkezik és az adózó aktív részvétele, pozitív tudattartalma bizonyított, az adólevonási jog megtagadása jogszerű. A kapcsolódó iratanyagok bírósághoz történő becsatolásának módja (DVD formátum), a felperes előtt ismert volt, így annak felperes részére történő rendelkezésre bocsátásának elmaradása nem róható a bíróság terhére, figyelemmel arra is, hogy a tárgyaláson iratismertetés történt.

A felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a rendeltetésellenes joggyakorlás megállapítására akkor van lehetőség, ha a gazdasági esemény csak formálisan, valós gazdasági tartalom nélkül valósul meg, az ügyletek elsődleges célja olyan adóelőny megszerzése, amely ellentétes az érintett adónemre vonatkozó szabályozás céljaival, rendeltetésével, és az adóhatóság mindezeket objektív körülmények feltárásával bizonyítja. Az Európai Unió Bírósága a C-255/02. (Halifax), C-653/11. (Ocean Finance), C-103/09. (Weald Leasing) és más döntéseiben az áfa-csalások vonatkozásában vizsgálta a rendeltetészerű joggyakorlás megállapíthatóságának feltételeit, és a nemzeti bíróság feladatává tette az ügyletek tényleges vizsgálatát. Az Európai Unió Bírósága elsőként ezekben az ügyekben rögzítette tehát, hogy a visszaélészerű magatartás akkor valósul meg, ha az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó irányelve és az azt átültető nemzeti jogszabályok rendelkezéseiben előírt feltételek formális fennállása ellenére az érintett ügyletek eredménye olyan adóelőny megszerzése, amely ellentétes a fenti rendelkezések célkitűzéseivel, továbbá az objektív körülmények összességéből ki kell tűnnie, hogy a szóban forgó ügyletek elsődleges célja valamely adóelőny megszerzése volt.

Nem minősül rendeltetészerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése. A jelen esetben a számlán szereplő ügyletek formálisan megfeleltek az adólevonási jog feltételeinek, azonban az ügyletek, az áru utaztatása, a kialakított számlázási láncolat célja kizárólag az adóelőny megszerzése, és a láncolat egyes pontjain az adólevonási jog biztosítása volt, amely ellentétes az adótörvények céljával. Az elsőfokú bíróság döntése ennek következtében megfelel mind a közösségi és nemzeti bírói gyakorlat által visszaélészerű joggyakorlás szankcionálása körében kialakított elveknek [EBH 2013.K.5. Kúria Kfv.I.35.312/2017/10., Kfv.I.35.428/2018/5.].

A számlázási láncolatban keletkezett tiltott adóelőny szempontjából egyrészt lényeges körülmény, hogy a Közösségen belülről beszerzett áru utáni adófizetési kötelezettség nem került teljesítésre, az adóhatóság számítógépes nyilvántartása szerinti lekérdezések és a kapcsolódó vizsgálatok eredményei szerint egyes szállítók nem is vallották be a bizonylatolt ügyletek után keletkezett adófizetési kötelezettségüket, más szállítók adóminimalizáló jelleggel tettek csak bevallást. Másrészt azáltal, hogy az áru utaztatása, körbeszámlázása történt meg, egy olyan mesterséges láncolat került kialakításra, amelynek során a több szereplőre tekintettel a lánc végén nagy összegű beszerzést terhelő adó keletkezett, ennek összegével az elszámolandó adóegyenleget csökkentették és jelentős adóvisszaigénylést érvényesítettek, a felperes által befogadott számlák a felperesnél azt a célt szolgálták, hogy az adólevonási lehetőséget megteremtsék.

A felperes szállítói a mesterséges ügyletek, a számlázási láncolat részeként ugyanazt az árut számlázták tovább, amelynek értékesítése zárt kört alkotott, és a felperes aktív közreműködője volt a számlázási láncnak, annak kiépítésére rálátása volt, amely láncolat - a törvényesség látszatát keltve - a felperesnél áfa-levonási jog gyakorlásában jelentkező jogosulatlan adóelőnyt eredményezett. A felperes aktív szerepe is bizonyítottá vált; az adólevonási jog megtagadásához az ügyletek mesterséges voltának megállapítása megtörtént, a jogosulatlan adóelőny megszerzésére, adókijátszásra utaló objektív körülményeket az elsőfokú adóhatósági határozat részletezte, a megtagadás alapját, a felperesi tudattartalmat. Mindezen tényeknek a figyelembevételével az elsőfokú bíróság ítéletéből is megállapítható, amely az alperes eljárását jogszerűnek elfogadva, az áfa levonási jog és a felperes tudattartalma szempontjából az alperesi megállapítást megalapozottnak találta.

Nem fogadható el a felperesnek a felülvizsgálati kérelemben foglalt azon érvelése, hogy az 5/2016. (IX.26.) KMK vélemény 2. esetköre kapcsán a „nem a felek között” kritérium is sérült vagy a Halifax-

ügy (C-255/02.) szerinti teszt kritériumai nem teljesültek, mert az adóhatóság és az annak értékelését jogszerűnek találó elsőfokú bíróság is kitért az ügyletek valós gazdasági célt nem tartalmazó jellegére, mesterséges kialakításukra, a felperesi tudattartalomra. A konkrét ügyleteket, a beszerzés kapcsán levonásba helyezett és kifogásolt számlákat pedig részletezte az elsőfokú adóhatóság, ezek vizsgálata megtörtént, szemben a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal.

Nem helytálló az a felperesi hivatkozás, hogy büntetőjogi nyilatkozatok jogellenesen módon történő átemelésével járt el az alperes, illetve csak a szállítói lánc oldaláról összegyűjtve a gyanúra okot adó körülményeket igyekezett igazolni, bizonyítani az alperes a felperes tudattartalmát. A Kúria álláspontja szerint a C-610/19. számú Vikingo-ügyben és C-611/19. számú Crewprint-ügyben hozott Európai Unió Bírósága döntései tükrében sem lehet ezzel ellentétes megállapításra jutni. A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben ugyanis a fentiek alapján nem csupán a láncban távolabb álló vállalkozások magatartásából következtetett az adóhatóság, a felperesi saját közreműködés is alátámasztott (például az áru közvetlen szállítása történt meg a felpereshez a X-től a beszállítók közreműködése nélkül; a felpereshez köthető magánszemély - alkalmazott – által történt készpénzfelvétel bankkártyával a Y Kft. bankszámlájáról). Mindezek objektív bizonyítási eszközök, amelyekkel az alperes a tudattartalmat megfelelően igazolta, és a bíróság ezt a bizonyítást jogszerűnek elfogadhatta.

Kfv.V.35.115/2021/7.

Mivel a bolti kiskereskedelmi ágazati különadó nem tekinthető az Európai Unió Bírósága C-526/04. sz. Boiron-ítélet szerinti járulékhöz hasonló intézkedésnek, vagyis nem olyan intézkedés, amely ugyanazon intézkedésen belül egyszerre minősülne adónak és támogatásnak, a különadó fizetésére köteles felperes nem vehet igénybe bizonyítást a nemzeti bíróság előtt ezen intézkedés állami támogatás jellegére vonatkozóan a befizetett adó visszatéríttetése érdekében, és az általa az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdéséhez kapcsolódónak vélt jogmegóvási kérelme sem teljesíthető.

Az elsőfokú bíróság az állami támogatásként minősítés kapcsán arra a következtetésre jutott, hogy nem alapos a felperesnek a bolti kiskereskedelmi különadó tiltott állami támogatás jellegére történő hivatkozása. Ekörben utalt a C-323/18. számú ítélet 38-40. pontjaira, amelyben az Európai Unió Bírósága az állami támogatással kapcsolatosan feltett kérdést elfogadhatatlannak tekintette. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutatott arra, hogy a bíróságnak a kereseti kérelem keretei között kell eljárnia. A perbeli esetben a felperes indítványozta a peres eljárás felfüggesztését a C-75/18. és C-323/18. számú ügyekre tekintettel, majd miután az Európai Unió Bírósága döntések meghozatalát követően az elsőfokú bíróság folytatta az ügy tárgyalását, nem tett külön nyilatkozatot vagy észrevételt ezen ítéletek mikénti alkalmazása vagy az állami támogatásnak minősülés kapcsán. Ebből következően az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem és az addig rendelkezésére állt peranyag alapján kellett, hogy döntést hozzon, nem vétett eljárási hibát azzal, hogy csak a Kúria előtti felülvizsgálati kérelemben megjelölt C-526/04. sz. Laboratoires Boiron-ügyben (a továbbiakban: Boiron-ügy, vagy Boiron-ítélet) és C-248/12. sz. Lufthansa-ügyben (a továbbiakban: Lufthansa-ügy, vagy Lufthansa-ítélet) hozott döntéseket nem vizsgálta. Ezek perbeli esetre való alkalmazhatósága kérdésében ezért a Kúria végezte el a szükséges vizsgálatot.

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) elhatárolja egyrészt az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat, másrészt a tagállamok adórendelkezéseire vonatkozó szabályokat, különválasztja tehát az EUMSZ 107-109. cikkben foglalt, valamint az EUMSZ 116. és 117. cikkben írt, a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései, különösen az adórendelkezéseik közötti különbségekből eredő torzításokra vonatkozó szabályokat (T-533/10. sz. DTS Distribuidora de Televisión Digital, SA-ügyben hozott ítélet 48. és 92. pontja).

Ezzel összefüggésben lényeges megjegyezni egyrészt, hogy az Európai Unió Bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata értelmében főszabály szerint valamely kötelező hozzájárulás fizetésére kötelezett személyek nem hivatkozhatnak arra, hogy a más személyeknek biztosított mentesség állami támogatásnak minősül, annak érdekében, hogy kivonják magukat a hozzájárulás megfizetése alól (T-533/10. sz. DTS Distribuidora de Televisión Digital, SA-ügyben hozott ítélet 92. pontja, hivatkozva a C-390/98. számú Banks-ügyben hozott ítélet 80. pontjára). Másrészt lényeges az állami támogatás és az

adórendeletek közötti elhatárolás szempontjából az is, hogy a támogatási intézkedések európai uniós joggal (belső piaccal) való összeegyeztethetőségének mérlegelése az Európai Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik (Lufthansa-ügyben hozott ítélet 28. pontja).

A tagállami bíróságok közreműködését illetően a következők állapíthatók meg az Európai Unió Bírósága gyakorlata alapján:

Az egyik eset, amikor ugyanazon intézkedés adóintézkedésnek és támogatási intézkedésnek is minősül. Erre az esetre - az adófizetésre kötelezett oldaláról közelítve a kérdést - az Európai Unió Bírósága a tagállami bíróság előtti bizonyítást előtérbe helyezve rögzítette, hogy tiltakozhatnak az adófizetésre kötelezettek és bizonyítottság esetén visszatérítést kaphatnak a (tiltott) állami támogatásnak is minősülő adóintézkedés miatti befizetésük kapcsán (Boiron-ügyben hozott ítélet feltett kérdésekre adott válasza).

A másik eset, amikor nincs szó ugyanazon intézkedésen belüli adó- és támogatási intézkedés megvalósulásáról. Az Európai Unió Bírósága ilyen esetben - szükségszerűen a támogatásban részesülő oldaláról megközelítve a kérdést - vont le következtetéseket a jogmegóvás tekintetében. Eszerint, amennyiben az Európai Bizottság előtt az állami támogatás vizsgálata kapcsán eljárás van folyamatban, köteles a tagállami bíróság a jogalanyok számára „jogmegóvást” nyújtani. Ez az esetkör a támogatás végrehajtásának megtiltása és a már teljesített kifizetések visszatérítése tárgyában folytatott eljárásra vonatkozik (Lufthansa-ügyben hozott ítélet 30. pontja és 45. pontja).

Ez utóbbi intézkedés esetében egyértelmű, - miként az a Lufthansa ítélet 31. pontjából is következik - hogy a nemzeti bíróságok tevékenységének az a célja, hogy a támogatások végrehajtása jogellenességének orvoslására alkalmas intézkedéseket hozzanak annak érdekében, hogy a kedvezményezett ne őrizhesse meg a támogatás feletti rendelkezés jogát a bizottsági határozat meghozataláig hátralévő idő alatt.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a Boiron-ítélet szerinti, az ugyanazon intézkedésben megvalósuló adóintézkedés és támogatási intézkedés meglétére hivatkozott. Állította, hogy az EUMSZ 107. cikkének a helyes - ezen bemutatott esetjognak megfelelő - értelmezésével a keresetnek helyt kellett volna adni. Álláspontja az volt, hogy a 2010. évi XCIV. törvénynek (a továbbiakban: Különadó tv.) az állami támogatás EUMSZ 107. cikkében foglalt tilalmát sértő volta miatt a támogatást az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdés alapján a Különadó tv. alkalmazásának mellőzésével lehet megszüntetni, és ez az általa megfizetett különadó részére történő visszafizetését teszi szükségessé, amelyről az elsőfokú bíróság jogsértő módon nem intézkedett.

A Boiron-ítélet alkalmazhatósága kapcsán először is rögzíteni szükséges, hogy a döntés kötelező járulék fizetési kötelezettség tárgyában született. Az Európai Unió Bírósága ítélete - az ügyben feltett első kérdésre adott válasz tükrében - a Boiron-ügyben felmerült intézkedésre és az ahhoz hasonló fizetési kötelezettségre terjed ki, illetve alkalmazható az ott leírt feltételek fennállása esetén. Az Európai Unió Bíróságának döntése a visszatérítést kérelmező személy jogait, a nemzeti bíróságok eljárásjogi kötelezettségeit, az előttük lefolytatandó bizonyítást érinti. Miként a T-533/10. sz. DTS Distribuidora de Televisión Digital, SA-ügyben hozott ítélet 94-103. pontjai tartalmazzák, látható, hogy az Európai Unió Bíróságának a Boiron-ítéletben követett megközelítését az ügy sajátos körülményei igazolták. Ahhoz, hogy eldönthető legyen, hogy a Boiron-ítélet alkalmazható-e a tárgyi ügyre, ezeket a sajátos körülményeket kell áttekinteni a magyar bolti kiskereskedelmi ágazati különadó kapcsán.

A Boiron-ügy alapját képező intézkedés jellemzői voltak: 1. termékek (gyógyszerek) tagállami (franciaországi) forgalmazására vonatkozó, olyan piacon, ahol a forgalmazásnak két, egymással közvetlenül versengő csatornája volt (a nagykereskedők és a közvetlen értékesítést végző gyógyszerlaboratóriumok általi forgalmazás); 2. a bevezetett kötelező járulék kizárólag az egyik forgalmazási csatornát terhelte (gyógyszerlaboratóriumok); 3. a kötelező járulék arra irányult, hogy kiegyenlítse a két forgalmazási csatorna közötti verseny feltételeit, amelyek - a francia jogalkotó szerint - a kizárólag a nagykereskedőket terhelő közszolgáltatási kötelezettségek fennállása miatt torzultak (a fenti összefoglalás a Lufthansa-ítélet 97. pontjában szerepel). Miként azt a Boiron-ítélet 32-35. pontjai is tartalmazzák, ezen kötelező járulék esetében nem általános hatályú adóról van, hanem a (járulék) fizetésre kötelezettek körét aszimmetrikusan a vállalkozások egy kategóriájára állapították meg, és az állítólagos támogatás abból eredt, hogy a másik kategóriába tartozók, vagyis a közvetlen versenytársak (a nagykereskedők) mentesültek a járulékfizetés alól; továbbá a mentesség szándékos célkitűzés volt,

sőt a járulék fő célkitűzése (összefoglalóan: Lufthansa-ítélet 98. pontja).

E sajátos jellemzők figyelembevételére alapján jutott arra a következtetésre az Európai Unió Bírósága (Boiron-ítélet 45. pontja), hogy a fenti (járulék) fizetési kötelezettség és az állított támogatási intézkedés ugyanazon adóintézkedés két elválaszthatatlan részét alkotta, és ez esetben még szorosabb kapcsolat van a járulék és a támogatás között (mint a C-261/01. és C-262/02. sz. Van Calster és társai egyesített ügyekben hozott ítélet alapjául szolgáló adójellegű járulék esetében).

Az ilyen esetekre, a hasonló kötelező (járulék) fizetésére kötelezett gazdasági szereplő vonatkozásában mondta ki tehát az Európai Unió Bírósága:

- joggal hivatkozhat a kifizetett összeg visszatéríttetése érdekében arra, hogy a vállalkozások másik kategóriájánál e kötelezettség hiánya egyben állami támogatást valósít meg, ugyanakkor
- ilyen visszatérítésre csak akkor kerülhet sor, ha bizonyítást nyert, hogy a kifizetett összeg (vagy legalább a visszatéríttetni kívánt része) a vállalkozások másik kategóriájába tartozók túlkompensációját eredményezi és így ennyiben (jogtalanul szerzett) gazdasági előnyt jelent számukra („a nagykereskedőknek a járulékmentességből szerzett előnye meghaladja a nemzeti szabályozásban rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségeket”), valamint különösen, ha a C-280/00. sz. Altmark-ítéletben meghatározott feltételek közül legalább egy nem teljesült, vagyis ez alapján valamely intézkedés állami támogatásnak minősül (Boiron-ítélet 46-47. pontja, első és második kérdésre adott válaszok).

Összevetve a Boiron-ítélet alapjául szolgáló ügyben érintett intézkedés fenti sajátos jellemzőit és a tárgyi különadót, a Kúria megállapította, hogy a magyar különadó nem tekinthető hasonlóknak a Boiron-ügyben vizsgált járulék fizetési kötelezettséghez. A legsajátosabb tulajdonságot nézve a francia járulék egyúttal termékek (gyógyszerek) forgalmazásában résztvevő nagykereskedők közszolgáltatási többletkötelezettségének kompenzálására vonatkozott, amely miatt nincs szó hasonló intézkedésről. A fentiekben részletezett, a kötelező járulék fizetési kötelezettség három sajátos jellemzője alapján sem vonható párhuzam a magyar különadóval. Elsőként megállapítható, hogy a Különadó tv. hatálya általános. A fizetési kötelezettséget a versengő, de ugyanazon tevékenységet folytató - bolti kiskereskedelmi tevékenységet végző - vállalkozások terhére vezeti be. A Különadó tv. 2. § a) pontja alapján adóköteles a bolti kiskereskedelmi tevékenység; a 3. § (1) bekezdése szerint az adó alanya a 2. § szerinti adóköteles tevékenységet folytató jogi személy, az adózás rendjéről szóló törvény szerinti egyéb szervezet, egyéni vállalkozó. A második jellemzőt tekintve látható, hogy nem érvényesül aszimmetria a hatály tekintetében (és az adóintézkedésen belül van csak differenciálás - árbevétel alapján, progresszív adómértékkel). A jogszabály 4. § (1) bekezdése értelmében az adó alapja az adóalanyának az adóévben a 2. § szerinti tevékenységből származó nettó árbevétele; az 5. § a) pontja szerint kerül meghatározásra az adó mértéke (a 0 % csak az adóalap 500 millió forintot meg nem haladó része után alkalmazható). A harmadik jellemzőt nézve sem minősíthető hasonló intézkedésnek a Boiron-ügyben érintett francia járulékhöz a magyar különadó, mert utóbbinak a célja nem függ össze versenyjogi megfontolásokkal, nem célozza a verseny kiegyenlítését.

A Kúria megállapította, hogy a Boiron-ügyben érintett kötelező járulék fizetési kötelezettséggel tehát nem tekinthető hasonló intézkedésnek a magyar különadó a fenti feltételek alapján, így a felperesnek nincs lehetősége arra, hogy a Boiron-ítélet szerinti módon, a kifizetett adó visszatéríttetése érdekében a tagállami bíróság előtt vegyen igénybe bizonyítást az állami támogatásnak minősülés kapcsán. A Kúria visszaüt arra, hogy az Európai Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik az állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetősége vizsgálata. Azok a további megállapítások, melyeket a felülvizsgálati kérelem felsorolt – a támogatás nagyságát az adó összege határozza meg; az adó visszatérítése közvetlenül a tiltott állami támogatás megszűnését eredményezi – a jelen esetre ugyancsak nem vonatkoztathatók, mivel ezen megállapítások szintén a Boiron-ítéletben érintett intézkedéshez hasonló intézkedések esetén lennének relevánsak. Az Európai Unió Bíróságának a felperes által az ebben a körben hivatkozott ítéletei (T-533/10. sz. DTS Distribuidora de Televisión Digital, SA-ügyben hozott ítélet, C-449/14. P. sz. DTS Distribuidora de Televisión Digital SA kontra Európai Bizottság-ügyben hozott döntés, a T-473/12. sz. Aer Lingus Ltd. ítélet) is csak a Boiron-ügyre utaltak vissza, abból indultak ki, amikor a fenti következtetéseket levonták.

A felperes jogmegóvási kérelme, illetve az ezzel kapcsolatos, a per tárgyalása felfüggesztésének

elmaradását illető érvelése vonatkozásában a Kúria hangsúlyozta: a felperes által hivatkozott Lufthansa-ítélet alapján sem merült fel a perbeli esetben a kifizetett adó tagállami bíróság általi visszatéríttetése, illetve az állami támogatásnak minősülés kapcsán az Európai Bizottság megkeresése, ideiglenes intézkedés hozatala.

A Kúria megállapította, hogy a Lufthansa-ítéletben kifejtettek nem alkalmazhatóak a jelen esetre. Az annak alapjául szolgáló, német tagállami bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban a Lufthansa mint versenytárs élt kereseti kérelemmel a másik konkurens légitársaság, a Ryanair részére teljesített kifizetések visszatéríttetésére és a jövőbeli kifizetések megtiltására irányulóan, a kifizetések tiltott állami támogatására hivatkozással (Lufthansa-ítélet 14. pontja). Adóintézkedésre vonatkozó elem nem merült fel. Az Európai Bizottság továbbá az eljárást megindító határozatában egyrészt konkrét rendelkezéseket tett (a repülőtéri díjak csökkentésére, a Ryanairnek nyújtott értékesítési támogatásra vonatkozóan), másrészt arra az előzetes álláspontra jutott, hogy az érintett intézkedések mindegyike szelektív és az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül, kivéve, ha megfelel a magánbefektető elvének. Ebben a helyzetben fordult a tagállami bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel az Európai Unió Bírósága-hoz, amely ezen körülményeket figyelembevéve adta meg a következő választát: „Ha a Bizottság az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alapján egy be nem jelentett és végrehajtás alatt álló intézkedéssel szemben megindította az említett cikk (2) bekezdésében foglalt hivatalos vizsgálati eljárást, akkor a nemzeti bíróság az ezen intézkedés végrehajtásának megtiltására és a már teljesített kifizetések visszatéríttetésére irányuló kérelem tárgyában folytatott eljárásban köteles mindazokat az intézkedéseket meghozni, amelyek az említett intézkedés végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kötelezettség esetleges megsértéséből eredő következmények megállapításához szükségesek. A nemzeti bíróság e célból úgy határozhat, hogy felfüggeszti a szóban forgó intézkedés végrehajtását és elrendeli a már teljesített kifizetések visszatéríttetését. Úgy is határozhat, hogy ideiglenes intézkedéseket rendel el az érintett felek érdekeinek, valamint a hivatalos vizsgálati eljárást megindító bizottsági határozat hatékony érvényesülésének védelme érdekében.” (Lufthansa-ítélet 42-43. pontjai, a feltett első kérdésre adott válasz).

A fentiekből következően az Európai Unió Bírósága a támogatásban részesülő oldaláról közelítette meg a kérdést. Tekintettel volt az Európai Bizottság előtt megindult hivatalos vizsgálati eljárásra is, valamint olyan támogatási intézkedéseket érintett, amelyek már végrehajtás alatt álltak, ami szükségképpen azt jelenti, hogy a támogatott személy a végrehajtás (felé történő teljesítés) miatt már részesült a támogatásból. Kiemelte az Európai Unió Bírósága (Lufthansa-ítélet 40. pontja) a megelőzési célt, mint olyat, amely megköveteli, hogy amíg végleges bizottsági határozat el nem oszlatja azokat a kételyeket, hogy az intézkedés támogatásnak minősül-e és összeegyeztethető-e a belső piaccal, addig az intézkedés végrehajtását halasszák el.

Az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése az új tervezett támogatásokra vonatkozó előzetes ellenőrzési rendszert állított fel. A támogatás nyújtását vagy módosítását illető szándékról való, a Bizottság felé történő tájékoztatás mellett rögzíti: „Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék a 107. cikk értelmében nem egyeztethető össze a belső piaccal, haladéktalanul megindítja a (2) bekezdés szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre.” A tagállami bíróságoknak a jogmegóvás keretében való részvételét az Európai Unió Bírósága, az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése utolsó mondatában foglalt végrehajtási tilalomhoz fűződő közvetlen hatályból vezeti le; a 108. cikk (3) bekezdésében előírt kötelezettség megsértése esetében kell a jogalanyok jogainak megóvását biztosítaniuk; a nemzeti jogoknak megfelelően valamennyi jogkövetkezményt meg kell állapítaniuk, mind a végrehajtásra vonatkozó jogi aktusok érvényességét, mind a végrehajtási tilalom vagy az esetleges ideiglenes intézkedések megsértésével nyújtott pénzügyi támogatások visszatérítését illetően (Lufthansa-ítélet 28-30. pontja).

A Lufthansa ítélet 31. pontjából is következően az ebben az ügyben hangsúlyozott bírósági közreműködésnek, vagyis a nemzeti bíróságok tevékenységének az a célja, hogy a támogatások végrehajtása jogellenességének orvoslására alkalmas intézkedéseket hozzanak annak érdekében, hogy a kedvezményezett ne őrizhesse meg a támogatás feletti rendelkezés jogát a bizottsági határozat meghozataláig hátralévő idő alatt. Megállapította ezért a Kúria, hogy a perbeli esetben ilyen, az állított támogatásban részesülő oldalán jelentkező, támogatás feletti rendelkezési jog nem volt azonosítható,

kedvezményezett felé teljesített, vagyis végrehajtás alatt álló támogatásról nincs szó, az Európai Bizottság sem ideiglenes, sem végleges határozatot nem hozott a magyar bolti kiskereskedelmi ágazati különadóról. A felperes ehhez kapcsolódóként hivatkozott ugyan a T-473/12. sz. Aer Lingus Ltd. ügyben kifejtettekre, az adó visszatéríttetése kapcsán a nemzeti bíróságok feladatára, de ez az ügy a Kúria megállapítása szerint - és a felülvizsgálati kérelemben írtak alapján is - a Boiron-ítélet háttérét képező adóintézkedésre vonatkozik. Ebből következően a felperes által kifizetett adó visszatérítése, vagyis a különadó felperesnek való visszafizetése iránti intézkedési kötelezettség a Lufthansa-ítéletben bemutatott esetjog alapján sem keletkezett.

Az Európai Bizottság megkeresésével kapcsolatos felperesi hivatkozás tekintetében megjegyezte a Kúria, hogy a per tárgyalásának felfüggesztését e megkeresés vonatkozásában a felperes kérte ugyan az elsőfokú bíróságtól, de annak okát egyértelműen nem jelölte meg [a tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt felperesi nyilatkozat: „Bejelentésre indult az eljárás, és ez az adott perre is kihatással lehet (...), a nemzeti bíróság ezen európai bírósági döntéseket nem hagyhatja figyelmen kívül; a bizottsági döntéssel kapcsolatosan a bíróság saját maga dönti el, hogy azt mennyiben veszi figyelembe, hiszen ez a bíróságot szigorúan nem köti”]. A felperes a felülvizsgálati kérelmében utalt arra, hogy az Európai Bizottság a 2009/C85/01. számú közleményével rendszeresített eljárást a tiltott állami támogatásokkal összefüggő megkeresésekre, mivel pedig az uniós jogot hivatalból kell vizsgálnia a bíróságnak, - álláspontja szerint - külön eljárásjogi felhatalmazás nélkül kérheti az Európai Bizottság szakmai-jogi véleményét.

Ezzel összefüggésben arra mutatott rá a Kúria, - miként azt a Lufthansa-ítélet 44. pontjában és a feltett kérdésre adott válaszban is rögzítette az Európai Unió Bírósága – hogy a nemzeti bíróság a kétségei eloszlatása érdekében élhet ezzel az eljárásjogi eszközzel. Ezen ítélet megfogalmazása szerint: „Amennyiben a nemzeti bíróság részéről kétely merül fel arra vonatkozóan, hogy a szóban forgó támogatás állami támogatásnak minősül-e az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében, illetve a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat érvényességével vagy értelmezésével kapcsolatban, egyrészt a Bizottsághoz fordulhat felvilágosításért, másrészt pedig az EUMSZ 267. cikk második és harmadik bekezdése alapján előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszthet elő, illetve köteles terjeszteni a Bíróság elé.” Az Európai Bizottság megkeresése tehát a nemzeti bíróság számára csak lehetőség és nem kötelezettség, amennyiben kételye merül fel az állami támogatásnak minősítés kérdésében. Az uniós jog vizsgálatára ugyan köteles, azonban lényeges, hogy kétség esetén az uniós joggal való összeegyeztethetőség vizsgálata érdekében az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezhető.

A perbeli esetben nem terheli mulasztás az elsőfokú bíróság e vonatkozásban sem, mert a már kezdeményezett Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásokra tekintettel felfüggesztette a per tárgyalását, bevárta azok eredményekét és a C-323/18. számú ítéletben foglalt, az állami támogatásra is vonatkozó kérdés Európai Unió Bírósága általi minősítése (a kérdés elfogadhatatlan volt), annak indokai figyelembevételével hozta meg a döntését. Maga a 2009/C85/01. számú közlemény is azt tartalmazza a 4. pont Záró rendelkezéseiben, hogy „a közlemény nem kötelező a nemzeti bíróságokra nézve, illetve nem érinti függetlenségüket”. A közlemény „célja, hogy segítséget nyújtson a nemzeti bíróságok számára az állami támogatásra vonatkozó szabályok alkalmazása során.” A nem kötelező jellegből következően e közlemény 2.2.6. pontjában ajánlott, ideiglenes intézkedés megtétele sem kérhető számon az elsőfokú bíróság eljárását illetően, különös figyelemmel arra, hogy az állami támogatásnak minősülés kapcsán kétely nem merült fel.

A Kúria nem azonosította a felülvizsgálati eljárás során akár a Boiron-ítéletben, akár a Lufthansa-ítéletben bemutatott esetjog alapján a fentiek szerint olyan eljárás kötelezettséget, amely miatt visszatérítéssel, jogmegóvással kapcsolatban intézkedni kellett volna.

Kfv.V.35.116/2021/5.

A héra semlegesség és az arányosság elve arra kötelezi a tagállamokat, hogy a fiktív ügyletre vonatkozó számla kibocsátója számára tegyék lehetővé azt, hogy az e számlán szereplő általa megfizetett adó visszatérítését kérje, amennyiben kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel kiesés veszélyét. Az uniós jog szerint az adófizetés alól való mentesülés feltétele a jóhiszeműség és az

adóbevétel kiesés veszélyének kellő időben történő elhárítása, s ezek vizsgálata adott tényállás mellett, az ismételt ellenőrzés iránti kérelem elbírálása Air. 92. § b) pontja szerinti konjunktív feltételeinek vizsgálata szempontjából is jelentőséggel bírnak. Jelen ügyben a konjunktív feltételek közül sem az új tény, körülmény, sem pedig az adózó jóhiszemősége nem állt fenn, mert lényegében az érvénytelenítő számla kiállítására az elsőfokú határozat ismeretében került sor, amire maga a felperes az ahhoz tartozó kísérő levélben kifejezetten utalt.

A Kúria a Kfv.I.35.369/2020/6. számú végzésében a Kfv.I.35.248/2018/6., Kfv.I.35.338/2018/9. számú ítéleteiben kifejtetteket irányadónak tekintette, de kiemelte, hogy a 2019. március 7-i Kfv.I.35.248/2018/6. számú ítéletét követően az Európai Unió Bírósága 2019. május 8-án meghozta a C-712/17.(EN.SA.) ügyben a döntését, amelyben – immár a C-566/07. számú (Stadeco) és C-138/12. számú (Rusedespred) ügyek tényállásától eltérően, melyekben az érvénytelenített számlákon szereplő gazdasági események megvalósulása nem volt vitatott – a fiktív, ténylegesen nem teljesített ügyletekről kiállított számlák helyesbítésére vonatkozó jogelveket rögzítette a 2006/112/EK Tanácsi irányelv (a továbbiakban: HÉA irányelv) 203. cikkét értelmezve az adócsalás elleni küzdelem iránti cél és a Héa semlegesség elvének tükrében. A Kúria az Európai Unió Bírósága ezen döntésében foglaltak alkalmazásával hozta meg 2019. május 16-án a Kfv.I.35.338/2018/9. számú ítéletét is.

A Kúria a hivatkozott döntéseiben kifejtette, hogy a C-712/17. (EN.SA.) ítélet 26.) pontja szerint a számlán feltüntetett hea-t bármely valós adóköteles ügylet hiányában is – e számla kibocsátójának kell megfizetnie. A C-643/11. (LVK OOD) ítélet 33-37.) pontja értelmében a felszámított hea-levonásához való jog gyakorlása nem terjed ki arra a hea-ra, amelyet kizárólag a számlán történt feltüntetése miatt kell megfizetni. Az adóbevétel kiesés veszélye – főszabály szerint – mind addig nem hárul el teljesen, amíg a hea-t jogtalanul feltüntető számla címzettje adólevonás céljából még felhasználhatja a számlát, ezért a Héa irányelv 203. cikkében előírt kötelezettség az adólevonási jogból esetlegesen következő adóbevétel kiesés veszélyét kívánja elhárítani. Hasonlóan érvel az Európai Unió Bírósága a C-48/20. (UAB „P.”) ítélet 23-32. pontjaiban is. Az Európai Unió Bírósága a C-712/17. (EN.SA.) ítélet 33. pontjában kifejtette azt is, hogy a Héa irányelv 203. cikke szerinti, a számlakiállítás tényén alapuló adófizetési kötelezettség az arányosság elve alapján nem lépheti túl az adóbevétel kiesés veszélyének elhárításához, mint cél eléréséhez szükséges mértéket, és különösen nem sértheti túlzottan a hea semlegesség elvét, így – erre irányuló közösségi szabály hiánya miatt a tagállamoknak szabályozniuk kell, hogy minden jogosulatlanul felszámított adó helyesbíthető legyen, amennyiben a számla kibocsátója bizonyítja jóhiszemőségét, vagy ha kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel kiesés veszélyét. Utóbbi ítélet 34-35. pontjában az Európai Unió Bírósága kimondta azt is, hogy az EN.SA. szándékosan olyan számlákat bocsátott ki, amelyek semmiféle valós ügyleteknek nem feleltek meg, így nem hivatkozhat a jóhiszemőségére. Ez történt a perbeli esetben is: a felperes a kijavított számla fiktív voltáról a gazdasági esemény valótlanságáról tudomással bírt, a felperes által érvénytelenített, az elsőfokú határozat megállapításaival érintett számla alapját képező számla nem hiteles, az alapul szolgáló gazdasági esemény nem a számla szerinti felek között valósult meg, tudatosan felépített számlázási láncolatot hoztak létre a felperesi adózó részvételével, amelynek célja a jogosulatlan adóelőny biztosítása volt, ezért a felperes jóhiszemősége kizárt.

Az ítélet szerint ugyanakkor az EN.SA. fiktív ügyletei nem jártak adóbevétel kieséssel és ilyen esetben a hea semlegesség és az arányosság elve arra kötelezi a tagállamokat, hogy a fiktív ügyletre vonatkozó számla kibocsátója számára tegyék lehetővé azt, hogy az e számlán szereplő általa megfizetett adó visszatérítését kérje, amennyiben kellő időben és teljes mértékben elhárította az adóbevétel kiesés veszélyét.

A felperes azonban nyilvánvalóan tisztában volt azzal, hogy a számlán szereplő szolgáltatásokat nem teljesítette, erre figyelemmel az adóbevétel kiesés veszélyét kellő időben kellett volna elhárítania az érvénytelenítő számlák kiállításával. Jelen ügyben a vizsgált időszak 2016. év volt, tehát a felperesnek az adóellenőrzés megindulásáig közel három év állt rendelkezésére, hogy a számlahelyesbítést elvégezze, amennyiben annak feltételei fennálltak. Ehhez képest a felperes nem vitatta sem a megelőző eljárásban, sem a perben, hogy a 2016-2019. közötti időszakban a perbeli 2016. áprilisi számlát, annak nemteljesítése miatt nem érvénytelenítette. Épp ellenkezőleg az adóellenőrzés során a felperes mindvégig a számla szerinti gazdasági esemény valós voltára hivatkozott, kitartott amellett, hogy az létrejött, a számla nem fiktív. Csupán az elsőfokú határozat felperesi adózó aktív adókijátszásban

tevéleges magatartásának megállapítását követően, a fellebbezés visszavonása után állított ki érvénytelenítő számlát az adóhatóság által fiktívnek minősített perbeli számla tekintetében. Az érvénytelenítés időpontjának a számlabefogadó adóeljárásának befejeződését követő időpontban való megválasztása a felperes döntése volt. Így a Kúria megítélése szerint a felperes ezen eljárása nem felelt meg az Európai Unió Bírósága által támasztott követelménynek, azaz a számlák kellő időben történő érvénytelenítésének sem.

Tény, hogy a fiktív számlák után az adólevonás megakadályozása nem a felperes érvénytelenítő számláinak, hanem az adóhatóság fellépésének az eredménye, jogkövetkezménye volt. Az adóbevétel kiesés veszélyét, tehát nem a felperes cselekvése hátrította el. Az Európai Unió Bírósága C-48/20. (UAB-”P.”) ítéletében vizsgálta az adóellenőrzés megindításának hatását az érvénytelenítés lehetőségére és kimondta, hogy a Héa irányelv 203. cikkét, valamint a arányosság és a héa semlegesség elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal az olyan nemzeti szabályozás ellentétes, amely nem teszi lehetővé a jóhiszemű adóalany számára, hogy az adóellenőrzési eljárás megindítását követően az adót jogalap nélkül feltüntető számlákat helyesbítse. Figyelemmel arra tehát, hogy a felperes jóhiszeműnek nem tekinthető, a felperes számláinak érvénytelenítése nem állt a közösségi joggal sem összhangban, ezért a közösségi jogra, illetve a nemzeti jogra történő felperesi hivatkozás megalapozatlan volt.

A C-81/17. Zabrus Siret ügyben hozott ítéletében az Európai Unió Bírósága jelentőséget tulajdonított annak a ténynek, hogy az ellenőrzést a bevallás benyújtását követően azonnal, vagy rövid időn belül megindították, ezáltal megfosztották az adózót a héa bevallás helyesbítésének lehetőségétől. Ítéletében ugyanis rögzítette, hogy amennyiben az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között az adóellenőrzést az adóbevallás benyújtásának időpontját követően azonnal, vagy rövid időn belül megindítják, az említett szabályozás alapján az adóalanyokat megfosztják a héa bevallásaik helyesbítésének a lehetőségétől, ily módon a héa levonási jog adóalanyok általi gyakorlása gyakorlatilag lehetetlenné, vagy legalábbis túlzottan nehézé válik. Jelen esetben azonban a 2016-os vizsgált időszakhoz képest közel három év állt rendelkezésére az adóellenőrzés megindulásáig a felperesnek a számlahelyesbítés elvégzésére.

Az uniós és kúriai bírói gyakorlat alapján kijelenthető, hogy a fenti döntések a számlakibocsátás tényére tekintettel fennálló adófizetés alóli mentesülésre vonatkozó feltételek érvényesítése, illetve adózói eljárás kapcsán értelmezik az uniós és a nemzeti jogot, az anyagi jog alapján is, azonban az ismételt ellenőrzés elrendelésének eljárásjogi kritériumai 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 92. § b) pontja szerinti konjunktív feltételeinek vizsgálata szempontjából is jelentőséggel bírnak. Az uniós jog szerint az adófizetés alól való mentesülés feltétele tehát a jóhiszeműség és az adóbevétel kiesés veszélyének kellő időben történő elhárítása. Utóbbit a felperes előbb az érvénytelenítő számlák kiállításával, majd az ismételt ellenőrzés iránti kérelem előterjesztésével kívánt elérni.

Az uniós bírósági gyakorlat alapján kialakult kúriai gyakorlat szerinti jogértelmezés alapján azonban a jelen ügyben sem jóhiszeműség feltétele, sem az adóbevétel kiesés veszélyének kellő időben történő elhárítása nem állapítható meg a felperes vonatkozásában.

Kfv.V.35.128/2021/7.

A bizonyítékok hiányos értékelésén alapuló adóhatósági határozat ellen előterjesztett kereset elutasítása jogszabálysértő.

A 2006/112/EK Tanácsi irányelv (a továbbiakban: HÉA irányelv) által bevezetett közös héa-rendszer egyik alapelvét képezi az a jog, hogy az adóalanyok az általuk fizetendő héa-ból levonhatják az általuk beszerzett árukat és igénybe vett szolgáltatásokat terhelő előzetesen felszámított vagy megfizetett héa-t. Az adólevonási jog főszabály szerint nem korlátozható, a teljesített ügyleteket terhelő előzetesen felszámított adó teljes összege tekintetében azonnal érvényesül. Célja, hogy a vállalkozót teljes egészében mentesítse valamennyi gazdasági tevékenysége keretében fizetendő vagy megfizetett héa terhe alól, feltéve hogy az említett tevékenységek főszabály szerint maguk is héa-kötelesek (adósemlegesség). Másrészt a Héa-irányelv által elismert és ösztönzött cél az adócsalás elleni küzdelem [különösen Európai Unió Bírósága C-101/16 (Paper Consult) 35-37. pont; C-78/00 (Bizottság kontra Olaszország) 28. pont; C-80/11 és C-142/11 (Mahagében és Dávid) 37. pont; C-110/98–C-147/98

(Gabalfrisa és társai) 44. pont; C-80/11 és C-142/11 (Mahagében és Dávid) 39. pont].

Az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlata értelmében a levonási jogot meg kell tagadni, ha objektív körülmények alapján bizonyítást nyer, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkoztak [C-80/11 és C-142/11 (Mahagében és Dávid) 42. és 43. pont, C-255/02 (Halifax) 68., 71. pont; C-440/04 (Kittel és Recolta) 54. pont]. Ehhez szükséges a kialakult értékesítési láncolat feltárása, az adókijátszás meghatározása.

Az adólevonási jogot megtagadó adóhatósági határozat törvényességének megítélésékor a közigazgatási ügyben eljáró bíróságnak az ügy egyedi körülményeit kell gondosan mérlegelnie, és meg kell állapítania, adókijátszás mibenlétét, továbbá hogy a levonási jogot gyakorló adóalany a feltárt, csalárd magatartás aktív vagy passzív résztvevőjének tekinthető-e.

A Kúria az adóhatósági határozatok, illetve iratok alapján megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében a bizonyítás hiányosságaival kapcsolatos hivatkozásai alaposak, és az elsőfokú bíróság a bizonyítás szabályainak megsértésével helyezkedett arra az álláspontra, hogy az adóhatóság a határozatában foglaltakon kívül további bizonyítékok értékelésére nem volt köteles, illetve hogy az értékelt bizonyítékokból okszerű következtetéssel vitatta el a felperes adólevonási jogát a három számlakibocsátó bizonylatai vonatkozásában. A Kúria megállapítása szerint az alperesi határozatok jogszabálysértőek, mert az ismertetett bizonyítékok nem támasztják alá, hogy a három számlakibocsátó nem teljesítette a számlákon szereplő termékértékesítést, illetve szolgáltatást, továbbá az adókijátszás adóhatóság által megállapított célzatát, vagyis a felperes az alanyi adómentes erdőgazdálkodói értékesítés helyett vette igénybe a számlakibocsátók közreműködését.

Az Európai Unió Bírósága a C-610/19. (Vikingo) ügyben hozott végzés rendelkező részében kimondta, hogy „A (Héa-) irányelvet az adósemlegesség, a tényleges érvényesülés és az arányosság elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti gyakorlat, amellyel az adóhatóság azzal az indokkal tagadja meg az adóalanytól a számára értékesített termékek beszerzése után megfizetett hozzáadottérték-adó levonásának jogát, hogy nem tekinthetők hitelesnek az e beszerzésekre vonatkozó számlák, mivel először is, e termékek előállítása és értékesítése a szükséges tárgyi és személyi feltételek hiánya okán nem történhetett e számlák kibocsátója által, és az említett termékeket valójában egy ismeretlen személytől szereztek be, másodsor, nem tartották tiszteletben a nemzeti számviteli szabályokat, harmadszor, az említett beszerzéseket eredményező értékesítési lánc gazdaságilag nem volt indokolt, negyedszer pedig, az ezen értékesítési lánc részét képező egyes korábbi ügyletek szabálytalanok voltak. E megtagadás megalapozásához a jog által megkövetelt módon bizonyítani kell, hogy az adóalany aktívan részt vett adócsalásban, vagy azt, hogy ezen adóalany tudta vagy tudnia kellett volna, hogy az említett ügyletekkel a számlakibocsátó vagy a szolgáltatói láncban egy korábban közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásban vesz részt, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.”

Az Európai Unió Bírósága a C-446/15. (Signum Alfa Sped) döntésben is arra a következtetésre jutott, hogy „A (Héa-) irányelv rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az a nemzeti gyakorlat, miszerint az adóhatóság azon okból tagadja meg valamely adóalanytól a számára nyújtott szolgáltatások után fizetendő vagy megfizetett hozzáadottérték-adó levonásához való jogot, hogy nem tekinthetők hitelesnek az e szolgáltatásokra vonatkozó számlák, mivel e számlák kibocsátója nem lehetett az említett szolgáltatások tényleges nyújtója, kivéve ha anélkül, hogy az adóalanytól olyan ellenőrzéseket követelnének meg, amelyeket nem köteles elvégezni, az objektív tényezőkre figyelemmel megállapításra kerül, hogy ezen adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy az említett szolgáltatások héacsalás részét képezik, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.”

Az Európai Unió Bírósága a C-18/13. (Maks Pen) ítélete rendelkező részének 1. pontjában kimondta, hogy „A (Héa-) irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, hogy az adóalany a szolgáltató által kibocsátott számlákon szereplő hozzáadottérték-adót levonja, ha a szolgáltatás teljesítése ellenére kiténik, hogy azt ténylegesen nem e szolgáltató vagy alvállalkozója teljesítette, mivel többek között az utóbbiak nem rendelkeztek a szükséges munkaerővel, tárgyi eszközökkel és vagyonnal, hogy a szolgáltatásnyújtásuk tényleges teljesítésének költségeit nem tüntették fel a könyvelésükben, vagy hogy a szolgáltató nevében bizonyos dokumentumokat aláíró személyek kiállítói minősége tévesnek bizonyult, azon kettős feltétel mellett, hogy az ilyen tények csalárd magatartást valósítanak meg és az

adóhatóságok által közölt objektív tényezőkre tekintettel megállapításra kerül, hogy az adóalany tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jog megalapozására felhozott ügylettel ilyen adócsalásban vesz részt, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.”

Mindezek alapján az, hogy a számlakibocsátó iratanyagot nem adott át az adóhatóság részére, a szállítóleveleken nem szerepelt a számla sorszáma, a felperes rendelkezett az erdőrészlet kitermeléséhez szükséges műveleti lapokkal, nem adnak alapot az adólevonási jog megtagadásához, ugyanis az ügyletek megvalósulását nem befolyásolják. Az, hogy a társaságok nem rendelkeztek a teljesítéshez szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, kizárólag abban az esetben értékelhető a felperes terhére, amennyiben az adókijátszás tényét, valamint azt, hogy a felperes arról tudott, illetve tudnia kellett az adóhatóság bizonyította.

Az irányadó, bizonyításra vonatkozó eljárásjogi rendelkezések és Európai Unió Bírósága idézett gyakorlata értelmében az adóhatóságot terheli annak a bizonyítása, hogy a korábban közreműködő gazdasági szereplő adókijátszást valósít meg, az miben áll, és a felperes tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási joga alapjául megjelölt ügylettel kapcsolatban maga is részt vesz az adókijátszásban [Kfv.I.35.611/2012/4.]. Tehát abban az esetben tagadható meg a felperes adólevonási joga az érintett számlák alapján, amennyiben az adóhatóság bizonyítja, hogy nem a számlakibocsátók teljesítettek, ez jogosulatlan adóelőnyt jelentett, és a felperes nem tette meg a tőle elvárható intézkedéseket annak érdekében, hogy az adókijátszással érintett ügyletekben ne vegyen részt. Figyelemmel arra, hogy az adóhatósági határozatokban szereplő indokok alapján mindez nem bizonyított, továbbá az sem igazolt, hogy a számlázási láncolat célzatosan a felperes adólevonási jogának megteremtése érdekében került kialakításra, valamint az adóhatóság nem végezte el valamennyi rendelkezésre álló bizonyíték értékelését, és az elsőfokú bíróság ezen hiányosságokat tévesen ítélte meg, a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásával a jogerős ítéletet megváltoztatta, a keresettel támadott alperesi határozatokat az elsőfokú határozatokra kiterjedő hatállyal megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte.

Az elsőfokú hatóság a megismételt eljárásban köteles valamennyi bizonyíték értékelésére, és azok alapján annak megállapítására, hogy a számlakibocsátók teljesítették-e a számla szerinti ügyleteket. Mindennek vizsgálatát követhető módon, az egyes számlákon szereplő faáru vonatkozásában, azok eredetének igazolására a felperes által bemutatott, valamint az adóhatóság által hivatalból beszerzett bizonyítékok értékelése, megjelölése útján kell megtennie. Tartózkodnia kell az általánosító, az adott számlákhoz közvetlenül nem kapcsolódó megállapításoktól. Nemleges válasz esetén objektív bizonyítékok tükrében kell arról állást foglalnia, hogy a felperes megtett-e minden tőle elvárható intézkedést annak érdekében, hogy adókijátszásra irányuló ügyletekben ne vegyen részt [Kfv. I. 35.778/2015/9.].

Kfv.V.35.149/2021/8.

Az Európai Unió Bírósága C-292/19. számú végzéséből visszamenőleges hatállyal megállapítható a közösségi jog sérelme, ezért a végleges behajthatatlanság jogcímén felmerülő áfa érvényesítésére az Art. 195. § szerinti önellenőrzés keretében 2019. december 23. napján nem volt jogszerű lehetőség.

Az önellenőrzés benyújtásakor hatályos 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art) 195. §-a szerint az adóhatóság az önellenőrzés előterjesztésétől számított 15 napon belül – ellenőrzés lefolytatása nélkül – határozattal bírálja el az adózó önellenőrzését, ha az önellenőrzést az adózó kizárólag arra hivatkozással terjeszti elő, hogy az adókötelezettséget megállapító jogszabály Alaptörvény-ellenes, vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusába ütközik, vagy önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközik feltéve, hogy Alkotmánybíróság a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága e kérdésben hozott döntésének kihirdetésére az önellenőrzés előterjesztésekor még nem került sor, vagy az önellenőrzés a kihirdetett döntésben foglaltaknak nem felel meg.

Az Art.196. § (1) bekezdése alapján, ha az Alkotmánybíróság a Kúria, illetve az Európai Unió Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály Alaptörvény-ellenességét önkormányzati rendelet esetén más jogszabályba ütközését, illetve az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg, és a döntés

alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, az elsőfokú adóhatóság az adózó kérelmére a visszatérítést – a döntésben foglalt eltérésekkel – e § rendelkezései szerint teljesíti.

A konkrét esetre vetítve 2019. december 23. napján egzakt feltételrendszer hiányában az Art. 195. §-a, vagy 196. § (1) bekezdése alapján volt mód a behajthatatlan követelések áfájának érvényesítésére, az igényérvényesítésre vonatkozó eljárási rend aszerint tért el (önellenőrzés, vagy kérelem), hogy az Európai Unió Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály Európai Unió kötelező jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal megállapította-e és a döntés alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezett-e, mivel az 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 332. §-a szerint a 77. § (7)-(10) bekezdése alapján a behajthatatlan követelés jogcímén történő adóalap csökkentési szabályok a 2020. január 1. előtt, de 2015. december 31. után teljesített ügyletek esetében is alkalmazhatók.

Ebből következően nem volt vitatható, hogy a 2017. III. negyedévi gazdasági tevékenység vonatkozásában az átmeneti szabály alapján a felperesnek a behajthatatlan követelésre alapozott adóalap csökkentés lehetősége fennállt, az eldöntendő jogkérdés kizárólag abban mutatkozott, hogy az igény érvényesítésére az Art. 195. §-át, vagy az Art. 196. §-át kellett alkalmazni, a jogérvényesítés pedig ettől függetlenül (csupán formai alapokon) véglegesen nem enyészett el, hiszen a felperest mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság tájékoztatta arról, hogy amennyiben az Áfa tv. 77. § (7)-(10) bekezdésében foglaltak alapján a felperes ismételt önellenőrzést nyújt be, az adóhatóságnak lehetősége lesz a bevallás feldolgozására.

Arra a felperes helyesen hivatkozott, hogy a C-292/19. számú döntésre előzetes döntéshozatali eljárás keretében került sor, ebből ugyanakkor téves jogértelmezést vont le a jogértelmezés hatályának természetére. A döntésben az Európai Unió Bírósága a 2006/112/EK Tanácsi irányelv (a továbbiakban: HÉA irányelv) 90. cikkét a tagállami bíró kezdeményezésére értelmezte oly módon, hogy „a HÉA irányelv 90. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a tagállamoknak lehetővé kell tenniük a hozzáadottértékadó-alap csökkentését, ha az adóalany bizonyítani tudja, hogy az adósával szemben fennálló követelés véglegesen behajthatatlanná vált, aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, mivel ez a helyzet nem minősül az e cikk (2) bekezdésében meghatározott a HÉA alap csökkentésére vonatkozó kötelezettségtől való eltérés hatálya alá tartozó nemfizetés esetének”. A C-292/19. számú végzést 2019. október 24. napján tették közzé, a felperes az Art. 195.§-ára alapított önellenőrzését ezt követően, 2019. december 23. napján nyújtotta be.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemben helytállóan vezette le, hogy az Európai Unió Bírósága gyakorlatában az értelmező előzetes döntések az abban foglaltaknak megfelelően visszamenőlegesen érvényesülhet, vagyis a közösségi jogszabály hatályba lépésétől kell alkalmazni az értelmezett tartalmat. Mindez arra vezethető vissza, hogy az Európai Unió Bírósága jogértelmezésének célja annak megvilágítása, hogy egy rendelkezésnek mi a pontos értelme és hatálya. „Ahogyan e rendelkezést hatályba lépésétől fogva érteni és alkalmazni kellett volna”. Amikor az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében az uniós jog valamely szabályát értelmezi, a norma azon jelentését tárja fel, amely „benne rejlett” az adott szabályban, azaz ahogyan az adott normát mindig is értelmezni kellett volna. Ez alól kizárólag az az eset képez kivételt, amikor maga az Európai Bíróság korlátozza az ítéletének időbeli hatályát (lásd például: Defrenne kontra Sabena ügy, ECLI:EU:C:1976:56, különösen az ítélet 75. pontja - IV/00546/2017. számú AB. határozat indokolás [22]).

A tagállami bírónak az értelmezést igénylő kérdésben kötelezettsége az Európai Unió Bíróságához fordulni. A C-292/19. számú döntést megelőzően nem volt az Áfa tv.-nek olyan rendelkezése, amely a behajthatatlanná vált követelés esetén lehetővé tette volna az áfa-alap csökkentését. Helytállóan foglalt állást tehát a jogkérdésben a jogerős ítélet, az Európai Unió Bírósága a Porr-ügyben a közösségi jogot értelmezte, mégpedig a HÉA irányelv 90. cikkét, a kötelező értelmezés pedig a HÉA irányelv 90. cikkének hatályba lépésétől fogva, valamennyi érintett esetben követni kell. Ezért felperesnek az Európai Unió Bírósága döntését követően előterjesztett igényét az Art. 196. §-a alapján kérelem útján volt lehetősége érvényesíteni és a behajthatatlan követelésre jutó áfa visszatérítését kérni, mindazonáltal 2020. január 1. napjától az Áfa tv. 77. § (7)-(10) bekezdéseiben foglaltak alapján módja van a behajthatatlanság tényére hivatkozással adóalapjának csökkentését kérelmezni.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.I.20.025/2021/6.

Tisztességtelen a nem világos, nem érthető árfolyamkockázati tájékoztatást tartalmazó szerződéses rendelkezés.

Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Európai Unió Bírósága) az árfolyamkockázati tájékoztatásra vonatkozó követelményrendszere szerint a tájékoztatásnak ki kell térnie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására, azon mechanizmus konkrét működésére, amelyre az érintett feltétel utal. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan. Nem elegendő annak a lehetőségéről tájékoztatni a fogyasztót, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az Európai Unió Bírósága több határozatban is megfogalmazott iránymutatása szerint nem meghatározott kifejezéseknek kell szerepelniük az árfolyamkockázati tájékoztatásban, hanem a tájékoztatás egészének kell alkalmasnak lennie arra, hogy a fogyasztó felismerje annak veszélyét: az árfolyamromlás valós, a kölcsön futamideje alatt bekövetkezhet, jelentős lehet, gazdasági helyzetét súlyosan érintheti.

A perben korábban eljáró bíróságok a fentiekben kifejtettekkel ellentétesen jutottak arra a következtetésükre, hogy a felperesek megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatásban részesültek.

A Kúria gyakorlata sem volt egységes tekintetben, hogy egy adott árfolyamkockázati tájékoztatás a 6/2013. és a 2/2014. PJE jogegységi határozatokban, továbbá az Európai Unió Bírósága döntéseiben megfogalmazott követelményrendszer alapján tisztességesnek, vagy tisztességtelennek minősül-e, azonban a Kúria öttagú tanácsban 2021. január 28-án meghozott Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatában a konkrét szerződéses rendelkezéseket értelmezve minősítette – egyébként tisztességtelennek – az árfolyamkockázati tájékoztatót. Ez az értékelés az Európai Unió Bírósága következetes gyakorlatán, előzetes döntéshozatali eljárásokban meghozott határozataiban foglaltakon is alapul. Mindezek a körülmények a jelen felülvizsgálati eljárásban sem maradhettek figyelmen kívül és az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggő döntés alapjául szolgáltak.

Mindezekből következően a felperesek árfolyamkockázatról történt tájékoztatása nem felel meg az Európai Unió Bírósága szempontrendszerének, amelynek mentén a bíróságoknak vizsgálniuk kell a fogyasztóknak adott árfolyamkockázati tájékoztatást. A kölcsönszerződés VIII.6. pontja tisztességtelen, amely a kölcsön összegére – mint a kölcsönszerződés fő tárgyára – gyakorolt hatása miatt a kölcsönszerződés egészének érvénytelenségét, járulékos jellegük miatt pedig a biztosítéki zálogszerződés és készfizető kezesi nyilatkozat érvénytelenségét eredményezi. Erre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával megállapította a perbeli kölcsönszerződés, az ahhoz kapcsolódó önálló jelzálogjogot alapító szerződés, továbbá a II. rendű felperes készfizető kezesi nyilatkozatának érvénytelenségét.

Pfv.I.20.084/2021/6.

A DH2 törvény szerinti elszámolás által korrigált egyenleg alapján végrehajtás megszüntetése iránti perben is lehetőség van a fizetési hátralék miatti felmondás jogszerűségének vizsgálatára.

A C-609/19. számú ügyben – a perbeli szerződéstől eltérően – fix árfolyamok mellett került sor a

szerződéskötésre, mindazonáltal az Európai Unió Bírósága e döntése új szempontokat sem hozott az árfolyamkockázati tájékoztatás megítélésében, különös tekintettel arra, hogy az adott ügyben (éppen a fix árfolyamok miatt) semmiféle pénzügyi tájékoztatás nem történt. Az Európai Unió Bírósága döntései az árfolyamkockázatban rejlő veszély jelzését is megkövetelik a pénzügytől, annak érdekében, hogy a fogyasztó felmérhesse a jelentős árfolyamváltozás rá gyakorolt gazdasági hatását. A pénzügyi teher jelentős elnehezülésének veszélye azonban az alperesi jogelődök tájékoztatójából kitűnik.

Pfv.II.20.900/2021/13.

A 14. életévét betöltött gyermek nevelésének veszélyeztetése az érdekét súlyosan sértő helyzet és kétséget kizáró bizonyítottság alapján állapítható meg.

A Hágai Egyezmény szerinti eljárás elsődrendű célja a gyermek azonnali visszajuttatása, a megsértett szülői felügyelet helyreállítása, azaz a jogellenes elvitelt megvalósító szülő köteles a gyermeket abba az államba visszavinni, ahonnan elhozta [Hágai Egyezmény 1. cikk]. A gyermek érdekét vélelmező főszabállyal szemben a visszavitel kivételesen és csak akkor tagadható meg, ha az alkalmazása olyan súlyos jogsérelemmel járna a gyermekre nézve (testi-lelki károsodás, számára elviselhetetlen helyzet), hogy nincs indoka a megsértett szülői felügyelet helyreállításának, illetve az ítélőképes gyermek a visszavitel ellen tiltakozik [Hágai Egyezmény 13. cikk]. A megtagadás kivételes körét tovább szűkíti a 2201/2003. EK rendelet 11. cikk (4) bekezdése: a Hágai Egyezmény 13. cikk b) pontjára alapított körülmények bizonyítottsága esetén sem utasítható vissza a visszavitel, ha a gyermek védelme a szokásos tartózkodási hely államában biztosított.

A jelen ügy időtartama alatt két, a Hágai Egyezmény szerinti eljárást folytattak le. Mindkét esetben meghallgatták a gyermekeket. A német bíróság a visszavitel megtagadását a gyermekek közvetett és közvetlen módú személyes előadását értékelve a testi-lelki károsodás és elviselhetetlen helyzet bizonyítottságára [Hágai Egyezmény 13. cikk b) pont], valamint a gyermekek visszavitel határozottan elutasító akaratnyilatkozatára alapította (6.P.21.036/2017/62. számú irat II. (2) pont). A perben beszerzett szakvélemény ezzel összhangban állapította meg, hogy a gyermekek (különösen a fiúgyermek) elzárkózása az alperes magatartására is visszavezethető, reális élményeken alapul.

A Hágai Egyezmény 13. cikk b) pontjára alapított bírósági határozat szerinti alperesi viselkedés (az idősebb gyermek sérülése) a jelen perben sem tekinthető súlytalannak, a jogerős ítélet szerinti jelentéktelennek minősítése ellentétben áll a gyermek testi-lelki károsodásának és elviselhetetlen helyzetének a visszavitel megtagadását megalapozó bizonyítottságával. Ugyancsak nem róható fel az alperes magatartásának a gyermekek befolyásolásaként értékelt folyamatos felperesi napirenden tartása. A gyermekek a német eljárásban három alkalommal (szociális segítő, pártfogó ügyvéd, bíróság) adták elő a történeteket és a kirendelt szakértőnél is nyilatkoztak róla.

A kifejtettek alapján 2017 februárjától a kapcsolattartási problémák a felperes terhére nem értékelhetők, az alperes gyermekkel szembeni jogerős határozattal bizonyított és szakvéleménnyel alátámasztott tettelegessége értékelését viszont nem lehet mellőzni. A gyermek bántalmazása nem tolerálható, bizonyítottsága esetén függetlenül annak eseti jellegétől a peradatok értékelésénél az azt elkövető szülő – a jelen ügyben az alperes - nevelési képességét csökkentő tényezőként kell figyelembe venni (Pfv.II. 20.728/2019. számú ítélet 78. pont, Pfv.II. 20.959/2019. számú ítélet 122. pont).

Tény, hogy a költözéssel együtt járó oktatási intézményváltás a gyermek részére megterhelő és beilleszkedési konfliktusokkal járhat. A másodfokú bíróság helytállóan utalt a gyakori környezetváltoztatások gyermeki érdekekkel ellentétes voltára és az új, ráadásul eltérő oktatási nyelvű és rendszerű iskolákban történt felzárkózás perbeli gyermekekre kihatása bizonyított. A német iskolába azonban mindkét gyermek beilleszkedett, tanulási, viselkedési problémáikra a jogerős ítélet meghozatalakor peradat nincs. A felperes nevelési képességét csökkentő felelős magatartása hiánya mellett értékelni kell azt is, hogy az újabb, más nyelvű vagy oktatási módszerű iskolaváltás - a három éve fennálló helyzet újabb megváltoztatása - a 16 és 14 éves gyermekek érdekében áll-e.

A másodfokú bíróságnak a felperes terhére értékelt, a magyar nyelv hiányos ismeretét felrovoó érvelése

nem értelmezhető. A felperes német anyanyelvű, a gyermekek magyar nyelvismeretének elsajátítási hiányossága nevelési képességét csökkentő tényezőként súlytalan. A fiúgyermek Magyarországgal szembeni ellenérzésének a felperes nevelésére visszavezethetőségére peradat nincs. Nem értékelhető felróható magatartásként a házasság felbontása iránti eljárás másik fél tudta nélküli kezdeményezése, illetve az ideiglenes intézkedés előterjesztése sem. A bírósághoz fordulás joga az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4. napján kihirdetett és a magyar jogrendbe beiktatott 1993. évi XXXI. törvény 6. cikk 1. pontjában, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált alapjog. A bontóperekben a keresetlevél másik házastárs tájékoztatása nélküli benyújtása nem kivételes.

Pfv.IV.21.065/2020/10.

I. A személyiségi jog megsértése és a szerzői jogsértés egyaránt felróhatóságtól függetlenül, objektív felelősségen alapul. A szerzői jogsértés esetén támasztható igényeket az Szt. a Ptk.-tól elkülönülő jogintézményként, eltérő rendelkezésekkel és módon szabályozza, amelyet a védendő jogtárgy (szellemi alkotások védelme - személyiségvédelem) eltérése is indokol.

II. A szerzői jogsértés miatti igény kizárólag azzal a személlyel szemben érvényesíthető, akinek a részéről a jogsértő cselekmény ténylegesen megvalósult, függetlenül attól, hogy a jogsértő természetes vagy jogi személy.

A 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:51. § (1) bekezdése értelmében a személyiségi jog megsértése és az 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 94. § (1) bekezdése alapján a szerzői jogsértés egyaránt felróhatóságtól független, objektív felelősségen alapul. Nem hagyható ugyanakkor figyelmen kívül, hogy a szerzői jogsértés esetén támasztható igényeket az Szt. a Ptk.-tól elkülönülő jogintézményként, eltérő rendelkezésekkel és módon szabályozza, amelyet a védendő jogtárgy (szellemi alkotások védelme - személyiségvédelem) eltérése is indokol.

Az Szt.-be az egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról szóló 2005. évi CLXV. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.) került átültetésre az Európai Parlament és a Tanács szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelve (a továbbiakban: Jogérvényesítési irányelv). A Módtv. 23. §-a a Jogérvényesítési irányelvnek való megfelelés érdekében átfogóan módosította a szerzői jog megsértése esetén támasztható polgári jogi igények körét és kiegészítette a normaszöveget azzal a rendelkezéssel, hogy a szerző „a jogsértővel szemben” támaszthat igényt. A Módtv. miniszteri indokolása szerint „a törvény a szabadalombitorlásra és a védjegybitorlásra vonatkozó anyagi jogi rendelkezésekkel egyezően szabályozza a jogsértővel szemben támasztható polgári jogi igényeket az Szt. 94. §-ában, az Szt. 35. §-ával, illetve a Vt. 27. §-ával azonos módon rögzíti azokat a polgári jogi igényeket, amelyeket a szerző harmadik személyekkel szemben támaszthat”.

Az Szt. módosított 94. § (1) bekezdése tehát egyértelművé teszi, hogy a szerző a jogsértővel szemben támaszthat igényt. Ennek a módosításnak azért van jelentősége, mert ez a rendelkezés korábban hiányzott az Szt.-ből, a Ptk. 2:51. § (1) bekezdése pedig a személyiségi jogsértés miatti fellépés esetén jelenleg sem tartalmazza. Ezzel a módosítással vált egyértelművé, hogy a szerzői jogsértés miatti igény kizárólag azzal a személlyel szemben érvényesíthető, akinek a részéről a jogsértő cselekmény ténylegesen megvalósult, függetlenül attól, hogy a jogsértő természetes vagy jogi személy.

A mű egységének védelme érdekében az Szt. a jogsértő személyét - annak definiálása helyett - mintegy körülírva, a jogosulatlan felhasználási tevékenységhez kapcsolódóan határozza meg. Azt sorolja fel, hogy melyek azok a felhasználási cselekmények, amelyek miatt megállapítható az Szt. 16. § (6) bekezdése alapján a szerzői jogsértés. A jogsértés állhat a szerző személyéhez fűződő jogai (10-13. §) és vagyoni jogai [16. § (1)-(6) bekezdés] megsértésében, amely lehet engedély nélküli felhasználás, az engedély kereteit túllépő felhasználás, vagy a szabad felhasználás szabályait sértő felhasználás. Az Szt. 17. §-a is csupán példálózó jelleggel sorolja fel a mű felhasználásának a módjait, eseteit, ezért abba más módok is beletartozhatnak.

Azt, hogy az Szt. 17. §-ában szabályozott felhasználás fogalmába vonható-e a mű megrendelése, a jogi személy megbízásából eljáró személy jogsértő tevékenysége és ez olyan felhasználási cselekménynek

minősül-e, amely megfelel az Szjt. 16. § (6) bekezdésében meghatározott jogsértő felhasználásnak, minden ügyben egyedileg, az eset összes körülményét figyelembe véve kell megítélni. Az Szjt. 17. § a)-g) pontjaiban - nem taxatív - felsorolt, illetve a felsorolásban nem szereplő felhasználások azonosítása során minden esetben külön-külön kell vizsgálni és minősíteni a jogsértésben részt vevők tevékenységét, mivel nem kizárt az önálló felelősségük megállapítása sem. Az Szjt. 16. § (6) bekezdése ugyanis általánosságban - a felhasználót nem definiálva és a jogsértő felhasználást nem kimerítő felsorolással tiltva - mondja ki, hogy jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény, vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet. Az Szjt. ezzel a rendelkezéssel nem szűkíti le annak eseteit, hogy a jogsértés ki által, milyen eszközzel érhető el, az milyen módon jön létre, hogyan valósul meg, mint ahogy azt sem definiálja, ki minősül felhasználónak.

Gazdasági ügyszak

Gfv.VI.30.447/2020/4.

Fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben a közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó kikötés nem érinti, nem teszi hátrányossá a fogyasztó helyzetét, az igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeit, illetve kötelezettségeit, így az nem tisztességtelen.

Annyiban helytálló a másodfokú bíróság álláspontja, hogy a perbeli szerződési feltételek tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) és a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm.rendelet) vonatkozó szabályainak alkalmazása során a 93/13/EGK Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) céljainak megfelelően kell értelmezni. Nem értett egyet azonban a Kúria a jogerős ítéletben foglaltakkal abban a tekintetben, miszerint az Európai Unió Bírósága Irányelvet értelmező ítéletei „mintegy jogegységi határozat jellegével kötelezőek” lennének a nemzeti bíróságok számára.

I. Amint azt a Kúria már több határozatában {Gfv.VII.30.239/2020/3. [24], Gfv.VII.30.027/2021/5. [20], Gfv.VII.30.272/2020/5. [20]} rögzítette, az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatai nem rendelkeznek *erga omnes* hatállyal (66/80. számú International Chemical Corporation-ügy [18] pont), ami a magyar nemzeti eljárásokban ismert jogegységi határozat jellegét önmagában kizárja. A tagállami bíróságoknak ugyanakkor az uniós jog értelmezése és alkalmazása során követniük kell az Európai Unió Bírósága joggyakorlatát (28/62. számú Da Costa-ügyben kifejtett indokok), ezért a másodfokú bíróság helyesen vizsgálta az Európai Unió Bírósága C-34/18. számú, a perbeli tényálláshoz hasonló ügyben hozott ítéletében a ténytanúsítványra vonatkozó kikötések tisztességtelenségének vizsgálata körében megfogalmazott szempontokat.

A perbeli szerződés megkötésére 2008. október 20-án került sor, amire tekintettel azt kellett vizsgálnia, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötések a szerződés megkötésének idején hatályos jogszabályi rendelkezésekre tekintettel tisztességtelen, így érvénytelen szerződési feltételnek minősültek-e (6/2013. PJE határozat III/2. pontja). Megjegyzi, ez a jogértelmezés jelenik meg az Európai Unió Bírósága joggyakorlatában is (Európai Unió Bírósága C-229/19. és C-289/19. számú egyesített ügyek [52] pontja).

Bár a másodfokú bíróság a felülvizsgálattal támadott jogerős határozatában maga sem tekintette a perbeli szerződési feltételek tartalmát az rPtk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésnek, a Kúria a perbeli támadott szerződési feltételekkel tartalmilag, lényegüket tekintve megegyező szerződéses kikötés tisztességtelenségének megítélése kérdésében az EBH 2018.G.1. számú gazdasági elvi határozatában, illetve a BH 2018. 146. számon közzétett határozatában már állást foglalt. Az ott kifejtett, azóta is következetesen fenntartott joggyakorlatát továbbra is, minden részletében irányadónak tekintette. Az a szerződéses rendelkezés tehát, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg és nem korlátozza őt a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségében. Hivatkozott döntésének jogi indokolásában a Kúria hangsúlyosan hivatkozott az rPtk. 242. §-ában, a 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 21. §-ában, a 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 111. § (1)

bekezdésében, továbbá a Korm.rendelet 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjaiban foglaltakra.

A Kúria a BH 2018. 146. számon közzétett határozatában arra is kitért, hogy a jelen perbelihez hasonló tartalmú szerződéses rendelkezés joglemondásként sem értékelhető, és nem tekinthető vélelem hatásával bírót kikötésnek, az a bizonyítási eljárás lefolytatását nem befolyásolja. Rámutatott továbbá, hogy a polgári peres eljárásban a felek eljárási, közjogi jellegű szabályai az irányadók, és az rPp. közenszabályait a felek szerződéses autonómiája nem törheti át. Erre tekintettel téves a másodfokú bíróság azon álláspontja, miszerint a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező szerződéses kikötéssel mint megállapodással a szerződő felek „felülírták volna” a bizonyítási terhet meghatározó eljárásjogi szabályokat.

A magyar jogban a bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, valamely anyagi jogi igény polgári perben történő érvényesítése esetén a jogvita érdemi eldöntése szempontjából releváns tény bizonyíthatatlansága következményére a bíróság érdemi döntésében kifejezésre jutó hátrányára utaló szabály [rPp. 3. § (3) bekezdés]. Akkor kerül alkalmazásra, ha a bizonyításra kötelezett fél nem tesz eleget a kötelezettségének. Az rPp. 164. § (1) bekezdése alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság azokat valóban fogadja el. Eszerint a főbizonyítás a kereset vagy a keresettel szembeni védekezés alapjául szolgáló tények fennállására, valóságára, míg az ellenbizonyítás – a főbizonyító fél perbeli ellenfelének perbeli cselekményeként – ugyanezen tények fenn nem állására, valótlanságára vonatkozik. A bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a fő- és az ellenbizonyításra köteles fél személye felcserélődik. Ez alapulhat törvényi vélelmen, eljárásjogi rendelkezésen (pl. sajtó-helyreigazítási perben) vagy anyagi jogi szabályon [pl. az rPtk. 242. § (1)-(2) bekezdésében szabályozott tartozáselismerés esetén]. Lényeges azonban, hogy a perbeli kikötés esetén egyik helyzet sem áll fenn, tehát a támadott szerződési kikötés a bizonyítás kötelezettségét és terhét sem változtatja meg.

A rPp. 195. § (1) bekezdése értelmében a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát. Ez az adott ügyben a támadott kikötéssel együtt is csupán azt jelenti, hogy az I. rendű alperes kérelmére kiállított közjegyzői okirat azt tanúsítja, hogy könyvei, nyilvántartásai szerint az adós felperesnek aktuálisan milyen összegű tartozása áll fenn. A ténytanúsítvány tehát – szemben a jogerős ítéletben kifejtett téves állásponttal – nem az adós fennálló tartozásának, vagy annak helyességének közokirati bizonyítéka. A tartozás összegének fogyasztó általi vitatására ezért nem az rPp. 195. § (6) bekezdése szerinti ellenbizonyítás szabályai az irányadók. A kölcsönszerződés felmondása esetén pedig a felmondás jogszerűségével kapcsolatos polgári perben az rPp. általános rendelkezései az irányadók.

A Kúria a már hivatkozott BH 2018.146. számú határozatában azt is kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés vizsgált kikötésének tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, az rPtk. 207. § (2) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. E szerint a vitás tartalmú általános szerződési feltétel – vagy fogyasztói szerződés – tartalmát a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés szerint kell megállapítani. A vizsgált szerződéses feltétel értelmében a közjegyzői tanúsítvány pusztán az I. rendű alperes egyoldalú – a felperes teljesítésével összefüggésben általa nyilvántartott adatokra vonatkozó – nyilatkozatához kapcsolódik. A per tárgyává tett kikötésnek tehát az rPtk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, illetve kötelezettségeire, az tehát nem érinti, nem teszi hátrányosabbá a felperes jogi helyzetét.

Minderre tekintettel a perbeli szerződési feltételek nem feleltethetők meg a Korm.rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába foglaltaknak, így tisztességtelenségük ezen okból nem állapítható meg.

II. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli szerződéses feltételek a Korm.rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjába ütközően is tisztességtelenek, mert azok lehetővé teszik a hitelező számára a jogvita egyoldalú lezárását. A Kúria a másodfokú bíróság ezen következtetésével sem értett egyet.

A másodfokú bíróság maga is – helytállóan – rögzítette jogerős határozatában, hogy a szerződés megkötésekor nem állt fenn olyan jogszabályi rendelkezés, amely lehetővé tette volna az I. rendű alperes részére a jogvita egyoldalú lezárását, tekintettel arra, hogy a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátása esetén az adós felperes az rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás korlátozása, illetve megszüntetése iránti, továbbá érvénytelenségi pert is indíthatott, valamint végrehajtási per megindítása esetén az rPp. 370. §-a alapján kérhette a végrehajtás felfüggesztését is. Egyebekben ezt támasztja alá

az Európai Unió Bírósága C-34/18. számú ítéletének indokolása is, annak [53]-[59] pontjaiban.

A másodfokú bíróság által a Pp. 2018. január 1-jei hatálybalépésétől kezdődően részben megváltozott eljárásjogi helyzettel kapcsolatban kifejtettekkel összefüggésben a Kúria emlékeztetett arra, hogy a jogvita érdemi elbírálására nem hathat ki a szerződés megkötését követően mintegy 10 évvel később hatályba lépett eljárásjogi szabályozás, amely a végrehajtási perekre vonatkozó rendelkezéseket kétségtelenül jelentősen módosította. Ettől függetlenül is rámutat azonban arra, hogy a Pp. megváltozott szabályaira tekintettel sem lehet alappal arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés a Korm.rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja alapján tisztességtelen volna.

Az rPp. rendelkezéseivel szemben a Pp. 528. § (2) bekezdése a végrehajtási per keretei között már valóban nem teszi lehetővé a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését és korlátozását a követelés létre nem jöttére történő hivatkozással. Ugyanakkor az új eljárásjogi szabályozás ezzel nem vesz el jogot az adóstól, nem zárja el attól, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényes létrejöttét perben vitássá tegye, és ennek megállapítása iránt önálló pert kezdeményezzen. Azokban az esetekben ugyanis, amikor a végrehajtás elrendelését nem előzte meg a követelés érvényes fennállásának az érdemi elbírálása, az adós az általános szabályok szerint megindított, a követelés érvényes létre nem jöttére alapított perben kérheti a sérelmezett jogviszony anyagi jog szabályai szerinti rendezését. Ebben a perben pedig a Pp. 129. §-a alapján ugyanolyan feltételek mellett kérheti a perbíróságtól a folyamatban lévő végrehajtás felfüggesztését, mint azt az rPp. 370. §-a szerint tehette. Így az ügyben megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel sem lehet alappal olyan következtetésre jutni, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés elzárna a fogyasztót az igényérvényesítéstől, vagy abban érdemben korlátozná.

A kifejtettek alapján a Kúria alapvetően tévesnek ítélte a jogerős ítéletben „a jogvita végleges lezárása körében” kifejtett azt a másodfokú bírósági álláspontot, hogy a perbeli feltétel tisztességtelenségének a megállapítása iránti keresetet jogerősen elutasító ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás azt jelentené, hogy a felperes nem vitathatja a tartozás összegét, vagy nem indíthatna pert a tartozás összegét befolyásoló feltétel tisztességtelensége, illetve az egész szerződés érvénytelensége iránt. Éppen ellenkezőleg: ettől az adós nincs elzárva, tekintettel arra, hogy – a fentebb írtakra tekintettel – az I. rendű alperesi nyilatkozat nem az adós fennálló tartozásának a közokirati bizonyítéka, illetve nem a perben támadott szerződési feltétel teszi lehetővé a ténytanúsítvány kiállítását.

Mindezekre figyelemmel a szerződéses kikötés tisztességtelensége megállapításának az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írt feltétele nem valósult meg, tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem határozta meg a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára. Az irányadó törvényi szabályozáshoz képest nem biztosított kedvezőtlenebb jogi helyzetet a fogyasztó felperes számára, akit a kikötés nem fosztott meg, és nem is korlátozott a jogszabály alapján őt megillető vitatás, igényérvényesítés lehetőségétől sem.

Gfv.VI.30.463/2020/23.

A fogyasztó a vizsgált kölcsönszerződés és az ahhoz kapcsolódó kockázatfelhívó nyilatkozat együttes tartalmából, valamint a szerződéssel megszüntetett korábbi kölcsönszerződéshez kapcsolódó tájékoztatásból következően világos és érthető tájékoztatást kapott az árfolyamkockázat mibenlétéről és összefüggéseiről.

A 2009. december 4-i kölcsönszerződést illetően az árfolyamkockázat mibenlétét és viselését szabályozó szerződéses feltétel átláthatóságával összefüggésben az ügyben eljáró bíróságok helyesen határozták meg a felek szerződését megelőző kockázatfeltáró nyilatkozat és a megkötött kölcsönszerződés vonatkozó szabályozásának együttes jelentőségét, ebből következő együttes vizsgálatuk szükségességét és a vizsgált kikötés tisztességtelenségének szempontrendszerét egyaránt, és a szükséges bizonyítási eljárás lefolytatásával jogszabálysértés nélkül következtettek a vizsgált kikötés világos és érthető megfogalmazására is. Helytálló jogi álláspontjukkal a Kúria – az alábbiakban kiemelték szerint – maradéktalanul egytértett.

A kölcsönszerződésben foglalt szerződési feltételekben szereplő, az adós fizetési kötelezettségét szabályozó kikötések átláthatóságának, vagyis annak megítélése során, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről a fogyasztó megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott-e a szerződéskötéskor – a 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről egyéb úton nyújtott tájékoztatásnak, magának a kockázatfeltáró nyilatkozatnak is [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés].

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolása].

Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az Európai Unió Bíróságának a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte és figyelembe vette vonatkozó jogegységi döntése meghozatalakor [2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

A C-26/13. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásban – amelyet az alapügyben vizsgált devizaalapú szerződésben kikötött árfolyamrész, vagyis a folyósításra előírt vételi típusú árfolyammal szemben a törlesztőrészek kiszámítására az adott deviza eladási árfolyama alkalmazását lehetővé tévő szerződéses feltétel tett indokoltá – a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével úgy foglalt állást az Európai Unió Bírósága, hogy az adott alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az Európai Unió Bírósága az előzőekben hivatkozott ítéletében tehát a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként generális jelleggel határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Szintén általánosan megfogalmazott követelményként jelenik meg az Európai Unió Bírósága ítéletében az az elvárás, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének, továbbá a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére. A felállított szempontrendszer alkalmazása során fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó. Az Európai Unió Bírósága ítéletének az a része, amely meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működése, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony bemutatásának elvárására vonatkozik, a konkrét előzetes döntéshozatali eljárás alapját jelentő szerződéses feltételre specializált megállapítás, abból következően, hogy az eljárásban vizsgált különmemű árfolyamok kikötése – a szerződéses feltétel természetéből adódóan – feltételez és magában hordoz egy szükségeszerű számítási műveletet.

A Kúria a C-26/13. számú ítélet kihirdetése után, annak iránymutató megállapításai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE jogegységi határozatát, a 6/2013. PJE jogegységi határozattal addig el nem döntött jogkérdésekről. Idetartozott egyebek mellett a devizaalapú kölcsönszerződésekben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötés megítélése is.

A 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indoklás]. Kiolvasható a jogegységi döntés indoklásából az is, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben. Ez utóbbi körbe tartozó többletinformációnak – így a fogyasztó által viselendő árfolyamkockázat nem valós vagy korlátozott jellegére közölt adatnak – csupán a szerződés egyértelmű megfogalmazásával, illetve a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben, a bennük foglalt tájékoztatást lerontó hatás tulajdonítható.

Mindezeket követően hozta meg az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletét, amelyben kifejezetten az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

Téves a felülvizsgálati kérelem álláspontja a kamatlábak változásának elvi jelentőségére és az árfolyamkockázati tájékoztató erre kiterjedően elvárt szükségképpeni tartalmára a C-51/17. számú ítélet alapján. Az Európai Rendszerkockázati Testületnek az Európai Unió Bírósága hivatkozott döntésében is háttéranyagként megjelenő, ERKT/2011/1. számú 2011. szeptember 21-i ajánlása (a továbbiakban: Ajánlás) 1. szakasz A.1. pontja valóban tartalmazza azt a tételt – amelyet a C-51/17. számú határozat indoklása át is vesz –, hogy a tagállamoknak ajánlott előírniuk a pénzügyi intézmények számára, hogy a kölcsönfelvevőket megfelelően tájékoztassák a devizahitelezéssel járó kockázatokról, illetve hogy a tájékoztatásnak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy a kölcsönfelvevők tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Az így megfogalmazott konkrét ajánlás egyes elemei között azonban szükséges a differenciálás, amely – magyarázatával együtt – világosan kitűnik az Ajánlás mellékletéből. A Testület a hitelminőséget rontó hatások azonosítására és elkülönítésére, különösen az árfolyam és a külföldi kamatok számlájára együttesen írható hatások felkutatására fókuszálva vizsgálta a devizahitelek kamatkockázatát és árfolyamkockázatát: vizsgálata során jól elhatárolható különbséget tett elsőként a rögzített és a lebegő árfolyamrendszert alkalmazó országok (előbbitől a válság alatt a devizahitelezés árfolyamkockázata nem materializálódott), majd pedig a lebegő árfolyamrendszert alkalmazó országok között az egyes árazási rendszerek szerint. Megállapította, hogy a lebegő árfolyamrendszert alkalmazó országoknál attól eltérően jelentkezett a belföldi pénznem leértékelődése, hogy a különféle hitelfajtákat

kínáló bankok milyen árazási rendszert alkalmaztak: amennyiben a deviza alapú hitel kamatát a piaci kamatlábhöz kötötték (Ausztria, Lengyelország, Románia), – annak ellenére, hogy az euró és svájci frank kamatok csökkenése ellensúlyozta az adott ország pénzneme árfolyamának leértékelődéséből származó negatív hatásokat –, a belföldi árfolyam és a külföldi kamatlábak kölcsönhatásba kerültek. Ettől eltér a Magyarországon tapasztalt helyzet: a magyar bankok árazási gyakorlata ugyanis lehetővé teszi a lakossági hitelkamattal egyoldalú meghatározását, ezzel együtt a külföldi kamatok változásának figyelmen kívül hagyását, így az emellett emelkedő devizahitel-kamatok felerősítették az árfolyamkockázat materializálódását (egyidejűleg fellépő árfolyam- és kamatsokk) (Ajánlás melléklet II. A devizahitelezéssel járó kockázatok, II.1. a devizaárfolyam és a külföldi kamatok változásának hatása a hitelkockázatra).

Az Ajánlás elvárása a belföldi árfolyam alakulása (a hazai fizetőeszköz leértékelődése) mellett a külföldi kamatláb-emelkedés hatására kiterjedő tájékoztatást illetően ott, azokkal a tagállamokkal szemben értelmezhető, amelyek esetében a belföldi árfolyam és a külföldi kamatlábak kölcsönhatása – a bankok egyedi és egyoldalú kamatmeghatározása helyett a kizárólag a piaci kamatlábhöz kötöttség miatt – felmerülhet. A perbeli esetben ugyanakkor az I. rendű alperes részére adott tájékoztatás a devizaügylet kockázatairól – a későbbiekben részletezett tartalommal – kitért a kamatkockázat kérdésére is.

Az előzőekben ismertetett követelményrendszernek a felperesek által támadott szerződéses feltételre konkretizált alkalmazása körében hangsúlyozta a Kúria, hogy az I. rendű felperes a 2009. december 4-i kölcsönszerződéssel összefüggésben az árfolyamkockázat viseléséről nem egyedül és első ízben az ekkor aláírt kölcsönszerződés vizsgált pontjaiból (VIII.6., illetve közjegyzői okirat IV.6. pont) szerzett tudomást, hanem a szerződéskötést megelőzően is tájékoztatást tartalmazó iratot kapott az alperestől az árfolyamkockázat mibenlétéről, mégpedig nem egyedül az adott szerződéshez kapcsolódóan, a felperes által aláírt – az alábbiakban részletesen elemzett – 2009. szeptember 24-i kockázatfeltáró nyilatkozatot, de már a 2008. május 21-i szerződés alkalmával is.

A szerződési feltételek világos és érthető jellegéhez alapvető jelentőségű – de nem egyedüliként érvényesülő – alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy mind a kockázatfeltáró nyilatkozat, mind pedig a vizsgált szerződéses pontok – szerkezeti elhelyezésükből, valamint megszövegezésükből adódóan – áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelentek meg a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alaki szempontú érthetőség elvárása ezáltal nem sérült.

Az I. rendű felperes részéről a 2009. december 4-i kölcsönszerződés megkötését megelőzően, 2009. szeptember 24-én aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat vizsgálatával megállapítható, hogy az irat szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására részletes és informatív szöveges magyarázatot adott a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra, amelyet táblázatok és grafikon a szemléltetést kiegészítő jelleggel egészített ki. A kockázatfeltáró nyilatkozat külön címszó alatt, kiemelten foglalkozott a deviza alapú kölcsönrel járó speciális kockázatokkal: rögzítette, hogy amennyiben az adósnak forintban képződik a jövedelme, akkor abból kell gondoskodnia a devizában fennálló tartozásának törlesztéséről, ami azt jelenti, hogy a devizakölcsön törlesztéséhez (visszafizetéséhez) forintot kell a kölcsön devizanemére átváltania (konvertálnia). A devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális forint/deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg. Az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik: hol kisebb, hol nagyobb mértékben; egy devizaösszegben hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Ezért az adósnak a bankkal szemben devizában fennálló tartozásának, illetve a devizában meghatározott törlesztésének forintra átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul. Az árfolyamváltozás az adós számára kockázatot jelent, hiszen ezeket az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani, ezt a kockázatot nevezik árfolyamkockázatnak.

Külön sorban egyértelműen kiemelte ezt követően az irat, hogy: deviza alapú kölcsön esetén az árfolyamkockázatot az adós („Ön”) viseli. Azt tovább elemezve rögzítette, hogy az adós által deviza alapon, de forintban igényelt kölcsönt a bank a szerződéskötéskor aktuális árfolyamon számítja át devizára, deviza alapú kölcsön esetén az adós devizában fog tartozni a bank felé. Visszafizetéskor pedig a devizában meghatározott törlesztőrészetet akkor tudja a legolcsóbban átváltani forintra a kölcsön devizanemére, ha egy devizaegységért minél kevesebb forintot kell kiadni, vagyis a forint erős az adott

devizához képest.

Külön kiemelte az irat, hogy a forint és a kölcsön devizaneme között kamatkülönbözet is jelentkezik, ami csak a kamatperiódus ideje alatt fix. A futamidő alatt mind a forint-, mind a devizakamatok változhatnak, és előfordulhat, hogy a jelenlegi forint-deviza kamatszint közti különbség mérséklődik. A devizakamatok emelkedése és a forintkamatok csökkenése vagy változatlansága esetén a deviza alapú kölcsön veszíthet a vonzerejéből a forint alapú kölcsönrel szemben. Amennyiben az adós a banktól felvett deviza alapú kölcsönét forintban fizeti vissza (a szerződésben a havi törlesztőrészlet forintban került meghatározásra), akkor az árfolyam változása a forintban meghatározott havi fizetési kötelezettséget a hathónapos kamatperiódus alatt nem befolyásolja. A kamatperiódus alatt az adósnak változatlan forintösszeget kell törlesztenie, az árfolyamváltozás elszámolása a havi esedékességkor a fennálló tőketartozás terhére vagy javára fog megtörténni. Az árfolyamkockázatot az adós nem a havi törlesztőrészlet azonnali megváltozása által viseli, hanem a fennálló tőketartozása nő vagy csökken kisebb vagy nagyobb mértékben ahhoz képest, hogy a havi esedékességkor érvényes árfolyam a törlesztőrészlet forintban történő fixálásakor érvényes árfolyamhoz képest milyen irányban és mértékben változik.

Kiemelten felhívta a bank az adós figyelmét e helyen, hogy a forintárfolyam jelentős gyengülése esetén előfordulhat, hogy az adott hónapban a forintban fizetett összeg a devizában fizetendő kamat összegére sem nyújt fedezetet, ebben az esetben a kölcsönszerződésben meghatározott módon a fennálló tőketartozás növekszik. A kamatperiódus induló napján a bank a fennálló – az árfolyamváltozások miatt havi elszámolásokkal növelt, illetve csökkentett – tőketartozás, a hátralévő futamidő, az aktuális kondíciók és a kamatperiódus induló napját két banki munkanappal megelőző napon közzétett utolsó deviza eladási árfolyam alapján meghatározza a kamatperiódus ideje alatt forintban fizetendő törlesztőrészlet összegét. A kamatperiódus letelte után a törlesztőrészlet változhat a hiteldíj, illetve a devizaárfolyam változása miatt.

A tájékoztató néhány példán keresztül szemléltette is az árfolyamkockázat alakulását: a kölcsön felvételekor aktuális árfolyam és az így fennálló tartozás két esetét, ugyanígy visszafizetésnél az akkor irányadó árfolyam két eltérő esetét modellezve. Ezen túlmenően táblázatban mutatta meg, hogy milyen árfolyamváltozással éri el a devizakölcsön összege a forintkölcsön törlesztőrészletének összegét. További grafikon az euró és a svájci frank forinttal szemben korábban alakult árfolyamát mutatta, azzal, hogy a bank az euróról rendszeresen elemzéseket készít, amelyek bankfiókjaiban és honlapján is elérhetők.

Az I. rendű felperes ezt követően tett külön nyilatkozatot az irat végén – majd a kölcsönszerződés VIII.6. (közjegyzői okirat IV.6.) pontjában – a fenti tájékoztatóban foglaltakat tudomásul vételéről és az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegének megértéséről. A felek között – a már ismertetett tartalommal – megkötött deviza alapú kölcsönszerződés emellett világosan utalt a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére: a svájci frankban meghatározott kölcsönösszegre, az adott devizaátváltás árfolyamával annak forintmegfelelőjére, a folyósítás és a törlesztések pénznemként pedig egyaránt a forintban történő teljesítésre.

Jelen jogvitát – más ügyektől eltérően – olyan egyedi tényállási elemek is jellemezték, amelyek nem voltak elhanyagolhatók a 2009. december 4-i kölcsönszerződéssel összefüggésben adott árfolyamkockázati tájékoztató és a vonatkozó szerződéses feltétel értékelése során. Idetartozott elsőként, hogy az I. rendű felperes a korábbi, ugyancsak svájci frank alapú kölcsönszerződéséből fennálló tartozásának rendezésére, hitelkiváltási céllal kötötte a vizsgált 2009. december 4-i deviza alapú kölcsönszerződést, továbbá az is, hogy már a hitelkiváltással érintett, 2008. május 21-i devizaalapú kölcsönszerződéshez kapcsolódóan is kapott tájékoztatást a tényállási részben írtak szerint az árfolyamkockázat mibenlétéről és összefüggéseiről. Megállapítható volt továbbá, hogy az I. rendű felperes a 2008. május 21-i kölcsönszerződés alapján meg is tapasztalta a devizaalapú konstrukcióval járó árfolyamkockázat viselésének a pénzügyi kötelezettségeit és vagyoni helyzetét érintő gyakorlati hatását.

Mindebből következően a 2009. december 4-i kölcsönszerződést megelőző események, valamint a kölcsönszerződés ismertetett kikötései és a szerződéskötés előtt aláírt kockázatteljesítő nyilatkozat együttesen meghatározott tartalma alapján az I. rendű felperes – az általánosan tájékozott, észszerűen

figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan. Egyértelmű kellett legyen az I. rendű felperes számára az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésének szabályából az is, hogy az árfolyam változásának a fizetési kötelezettségére gyakorolt, akár jelentős hatása a törlesztőrészleten túl a tőketartozáson keresztül is érvényesülhet. A szöveges tájékoztatás tartalmát – a felperesek álláspontjától eltérően – nem bagatellizálta és az árfolyamkockázat realitását, illetve mechanizmusát, érvényesülésének hatását nem szűkítette a kockázatfeltáró nyilatkozatban lévő táblázat adattartalma, amely az általa szemléltetett példa keretein belül maradt, anélkül, hogy a többi – egyébként bemutatott – tényező jelentőségét és hatását lerontotta volna. Nem volt ilyen hatás tulajdonítható a felperes által hivatkozott további, a felek szerződéses kapcsolatába nem tartozó és nem érthető nyilatkozatoknak sem, ahogy arra a jogerős ítélet helytálló indokolással rámutatott.

Az előzőekben részletezett, a jogvitát és az I. rendű felperes vizsgált tájékoztatását specializáló körülmények mellett a 2009. december 4-i szerződéshez kapcsolódó hitelbírálat elvégzésének sem volt az árfolyamkockázatról adott tájékoztatást behatároló vagy lerontó hatás tulajdonítható. Az I. rendű felperes egyebekben a hitelbírálat előtte ismertté vált adatai alapján fel kellett ismerje azt is, hogy hitelképessége nem egyedül a jövedelmi viszonyai vizsgálatán és kalkulációján alapul, hanem – a kölcsönszerződést biztosító jelzálogfedezet kikötésével összhangban – további vagyoni viszonyaira is kiterjed. A hitelbírálat eredményéből ezért semmiképpen nem következett a háztartás felperesek által állított teherviselőképessége a szerződés teljes futamideje alatt.

Mindebből következően a korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötések tisztességtelensége, ez okból a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége [rPtk. 209. §].

Gfv.VI.30.030/2021/6.

A pénzügyi intézmény az árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan világosan és érthetően megfogalmazott tájékoztatást adott a fogyasztó részére, miből következően az árfolyamkockázat mibenléte és összefüggései a fogyasztó előtt átláthatóan jelentek meg; az adott kikötés tisztességtelensége nem volt megállapítható.

Az ügyben eljáró bíróságok az 1959. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: rPtk.) a szerződés értelmezésére vonatkozó szabályai (207. §) megsértése nélkül értékelték a bizonyítékokat: a szerződés tartalma alapján helyesen állapították meg a felperes által vállalt fizetési kötelezettség terjedelmét és mibenlétét, az árfolyamkockázat viselése körében is. A jogerős ítélet nem sérti ezen felül az 1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. §-ának rendelkezését sem. Az I. rendű alperes a pénzügyi intézményként őt terhelő külön tájékoztatási kötelezettségnek a devizahitel nyújtására irányuló szerződéssel összefüggésben eleget tett, amikor az ügyletet érintő kockázatról, kiemelten az árfolyamkockázat kérdését külön kockázatfeltáró nyilatkozatot állított össze, és az a vele szerződő felperes előtt ismertette.

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpeni és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolása].

Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszer maga a fogyasztói irányelv, az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az Európai Unió Bíróságának a 93/13/EGK irányelvet (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte

és figyelembe vette vonatkozó jogegységi döntése meghozatalakor [2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

Az árfolyamkockázat kérdéskörében a felek szerződéseit megelőző kockázatfeltáró nyilatkozatok és a megkötött kölcsönszerződések vonatkozó szabályozásának együttes jelentőségéről, ebből következő együttes vizsgálatuk szükségességéről az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések tisztességtelenségének megítélése során helytállóan foglaltak állást az ügyben eljáró bíróságok. A kölcsönszerződésben foglalt szerződési feltételekben szereplő, az adós fizetési kötelezettségét szabályozó kikötések átláthatóságának, vagyis annak megítélése során, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről a fogyasztó megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott-e a szerződéskötéskor – a 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről egyéb úton nyújtott tájékoztatásnak, magának a kockázatfeltáró nyilatkozatnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés].

A C-26/13. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásban – amelyet az alapügyben vizsgált devizaalapú szerződésben kikötött árfolyamrés, vagyis a folyósításra előírt vételi típusú árfolyammal szemben a törlesztőrészletek kiszámítására az adott deviza eladási árfolyama alkalmazását lehetővé tévő szerződéses feltétel tett indokoltá – a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével úgy foglalt állást az Európai Unió Bírósága, hogy az adott alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az Európai Unió Bírósága az előzőekben hivatkozott ítéletében tehát a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként generális jelleggel határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Szintén általánosan megfogalmazott követelményként jelenik meg az Európai Unió Bírósága ítéletében az az elvárás, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének, továbbá a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére. A felállított szempontrendszer alkalmazása során fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó. Az Európai Unió Bírósága ítéletének az a része, amely meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működése, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony bemutatásának elvárására vonatkozik, a konkrét előzetes döntéshozatali eljárás alapját jelentő szerződéses feltételre specializált megállapítás, abból következően, hogy az eljárásban vizsgált különmemű árfolyamok kikötése – a szerződéses feltétel természetéből adódóan – feltételez és magában hordoz egy szükségeszerű számítási műveletet.

A Kúria a C-26/13. számú ítélet kihirdetése után, annak iránymutató megállapításai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE jogegységi határozatát, a 6/2013. PJE jogegységi határozattal addig el nem döntött jogkérdésekről. Idetartozott egyebek mellett a devizaalapú kölcsönszerződésekben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötés megítélése is.

A 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a

számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás]. Kiolvasható a jogegységi döntés indoklásából az is, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben. Ez utóbbi körbe tartozó többletinformációnak – így a fogyasztó által viselendő árfolyamkockázat nem valós vagy korlátozott jellegére közölt adatnak – csupán a szerződés egyértelmű megfogalmazásával, illetve a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben, a bennük foglalt tájékoztatást lerontó hatás tulajdonítható.

Mindezeket követően hozta meg az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletét, amelyben kifejezetten az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

Az előzőekben ismertetett követelményrendszernek a felperes keresetével támadott szerződéses feltételre konkretizált alkalmazása körében hangsúlyozta a Kúria, hogy a felperes az árfolyamkockázat viseléséről nem egyedül és első ízben az aláírt kölcsönszerződés vizsgált pontjából (V.4.) szerzett tudomást, hanem az I. rendű alperestől már a szerződéskötéseket megelőzően tájékoztatást tartalmazó iratot kapott az árfolyamkockázat mibenlétéről, az általa aláírt – az alábbiakban részletesen elemzett – kockázatfeltáró nyilatkozat szerint.

A szerződési feltételek világos és érthető jellegéhez alapvető jelentőségű – de nem egyedülként érvényesülő – alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy mind a kockázatfeltáró nyilatkozat, mind pedig a vizsgált V.4. szerződéses pont – szerkezeti elhelyezéséből, valamint megszövegezéséből adódóan – áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelent meg a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alaki szempontú érthetőség elvárása ezáltal nem sérült.

Az I. rendű alperes által alkalmazott megoldás – a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal a fogyasztó előtt a szerződéskötést megelőzően feltárt és megismertetett ügyleti kockázatokra, majd a fogyasztó ezt követő, a szerződés megkötésével egyidejű nyilatkozatával a korlátlan árfolyamkockázat viseléséről – a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét biztosította, ahogy arra vonatkozó elvárását az Európai Unió Bírósága is következetesen megfogalmazta korábban vizsgált ítéleteiben.

A felperes részéről a kölcsönszerződés megkötését megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatok vizsgálatával megállapítható, hogy az iratok szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására részletes és informatív szöveges magyarázatot adott a devizaalapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra, egyben a svájci frank alapú kölcsönügyleteknek az euró alapú ügyleteket is meghaladó kockázatára. A vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozatok első két bekezdése – összevetésüket kellően szolgáló alakban, egymást követően, de két

külön bekezdésben – hangsúlyozottan szerepeltette a devizaalapú kölcsön kockázatának alapvető okát: a forintban igényelt, de devizában nyilvántartott kölcsön forintban történő folyósítását a II. rendű alperesnek a folyósítás napján érvényes deviza vételi árfolyamán, illetve a kölcsön forintban történő törlesztését a II. rendű alperesnek az egyes törlesztések esedékességének napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyamán. Ezt követően emelte ki mindkét irat a szerződésben rögzített devizaárfolyammal kapcsolatban, hogy az „napról napra változik”, – míg euró esetében meghatározott 15%-os sávon belül, addig – a svájci frank esetében „bármilyen irányban és bármilyen mértékben”, ebből következik, hogy az „esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forintösszege előre nem állapítható meg”, amennyiben „a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet”. Hangsúlyozta a kockázatfeltáró nyilatkozatok mindegyike az adós kötelezettségeként, hogy a szerződésben szereplő devizanem „állandó változására” tekintettel a kölcsön törlesztéséül szolgáló lakossági folyószámlán köteles az esedékesség időpontjában az aktuális törlesztőrészlet bank általi beszedéséhez elegendő forintösszeget tartani. A felperes ezt követően tett külön nyilatkozatot az iratok végén arról, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértette, a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását kéri, a felmerülő kockázatot viseli.

A kockázatfeltáró nyilatkozatok az előzőeken túlmenően kitértek arra is, hogy fix törlesztőrészlettel nyújtott devizahitelek esetén – amennyiben a fix törlesztőrészlet periódus alkalmazásának tartamán belül az esedékességi időpontokban alkalmazott deviza eladási árfolyama eltér a kölcsönszerzőben rögzített, illetve az egyes fix törlesztőrészletek megállapításához alkalmazott mértéktől – a törlesztő összegben a tőke és a hiteldíj egymáshoz viszonyított aránya megváltozik. Ha a bank által alkalmazott deviza eladási árfolyamának változása miatt a havi törlesztőrészlet csak a hiteldíj egy részének megfizetésére elegendő, a hiteldíj fennmaradó része a tőke összegét növeli. Az árfolyam előzőekben részletezett, a fix törlesztőrészlet fizetése alatt bekövetkező kedvezőtlen változását az I. rendű alperes a fix törlesztőrészlet periódus lejártával, az új törlesztőrészlet összegében érvényesíti. Vagyis az árfolyamváltozás hatásaira az új törlesztőrészlet összege jelentősen emelkedhet az eredeti, fix törlesztőrészlet összegéhez képest. Külön-külön pontokban kitért a kockázatfeltáró nyilatkozat – többek között – az árfolyamváltozások következtében fennálló aktuális kölcsöntartozás és a bejegyzett jelzálogjog egymáshoz viszonyított arányának alakulása miatt az adós további kötelezettségére: amennyiben a jelzett arányszám a 86%-ot meghaladja, az adós köteles a hitelező felszólítására pótfedezet bevonásáról gondoskodni, avagy megfelelő mértékű előtörlesztést teljesíteni, ellenkező esetben a hitelező a szerződést felmondhatja, ami az adós teljes tartozását egyösszegben esedékessé teheti.

A felek között – a már ismertetett tartalommal – megkötött devizaalapú kölcsönszerződés utalt a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére: a forintösszegben meghatározott kölcsönrel kapcsolatban annak devizában (svájci frank) való megállapítására és nyilvántartására, egyúttal a folyósítás és a törlesztések pénznemeként egyaránt a forintban történő teljesítésre (I., I.2., III., III.2.).

Mindezeket követően rögzíti a keresettel támadott kölcsönszerződés V.4. pontja a felperes megtett nyilatkozatát arról, hogy adósként tudomásul vette, a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata; nyilatkozott tudomásáról miszerint a „szerződés futamideje alatt” a folyósítás napján érvényes és a II. rendű alperes által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülésével a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke „akár jelentős mértékben is” emelkedhet, „amely kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben” ő viseli, az árfolyamváltozásból eredő veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette és fizetési képességének megfelelően mérlegelte.

A perbeli kölcsönszerződés ismertetett kikötései, valamint a szerződéskötés előtt aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatok együttesen meghatározott tartalma alapján a felperes – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I. rendű alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a

keresettel támadott főszoigáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége [rPtk. 209. §].

Gfv.VI.30.038/2021/4.

1. Az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések tisztességtelenségének megítélése során a felek szerződését megelőző kockázatfeltáró nyilatkozat és a megkötött kölcsönszerződés vonatkozó szabályozása együttes jelentőséggel bír. Nem rontotta le a pénzügyi intézmény részéről a fogyasztónak így adott tájékoztatás tartalmát a fogyasztó részéről a jogviszonyon kívül, egyéb forrásból szerzett információ.

2. Megalapozza - az arányosság követelménye figyelembevételével - a devizaalapú kölcsönszerződés szerződésszegésre alapított felmondását a korábbi fizetési felszólításokból megállapítható kérelem időtartama és a jelentős összegű, folyamatosan növekvő hátralék összege, amelyhez képest a tisztességtelen szerződési feltétellel összefüggésben kimutatott tétel összege csekélynek minősült.

I. Az árfolyamkockázat kérdéskörében a felek szerződéseit megelőző kockázatfeltáró nyilatkozat és a megkötött kölcsönszerződések vonatkozó szabályozásának együttes jelentőségéről, ebből következő együttes vizsgálatuk szükségességéről az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések tisztességtelenségének megítélése során helyállóan foglaltak állást az ügyben eljáró bíróságok. A kölcsönszerződésben foglalt szerződési feltételekben szereplő, az adós fizetési kötelezettségét szabályozó kikötések átláthatóságának, vagyis annak megítélése során, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről a fogyasztó megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott-e a szerződéskötéskor – a 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről egyéb úton nyújtott tájékoztatásnak, magának a kockázatfeltáró nyilatkozatnak is [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés].

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszoigáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolása].

Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a 93/13/EGK irányelvben (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az Európai Unió Bíróságának a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte és figyelembe vette vonatkozó jogegységi döntése meghozatalakor [2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

A C-26/13. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásban – amelyet az alapügyben vizsgált devizaalapú szerződésben kikötött árfolyamrész, vagyis a folyósításra előírt vételi típusú árfolyammal szemben a törlesztőrészek kiszámítására az adott deviza eladási árfolyama alkalmazását lehetővé tévő szerződéses feltétel tett indokolttá – a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével úgy foglalt állást az Európai Unió Bírósága, hogy az adott alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az Európai Unió Bírósága az előzőekben hivatkozott ítéletében tehát a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként

generális jelleggel határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Szintén általánosan megfogalmazott követelményként jelenik meg az Európai Unió Bírósága ítéletében az az elvárás, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének, továbbá a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére. A felállított szempontrendszer alkalmazása során fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó. Az Európai Unió Bírósága ítéletének az a része, amely meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működése, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony bemutatásának elvárására vonatkozik, a konkrét előzetes döntéshozatali eljárás alapját jelentő szerződéses feltételre specializált megállapítás, abból következően, hogy az eljárásban vizsgált különmemű árfolyamok kikötése – a szerződéses feltétel természetéből adódóan – feltételez és magában hordoz egy szükségszerű számítási műveletet.

A Kúria a C-26/13. számú ítélet kihirdetése után, annak iránymutató megállapításai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE jogegységi határozatát, a 6/2013. PJE jogegységi határozattal addig el nem döntött jogkérdésekről. Idetartozott egyebek mellett a devizaalapú kölcsönszerződésekben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötés megítélése is.

A 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás]. Kiolvasható a jogegységi döntés indokolásából az is, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben. Ez utóbbi körbe tartozó többletinformációnak – így a fogyasztó által viselendő árfolyamkockázat nem valós vagy korlátozott jellegére közölt adatnak – csupán a szerződés egyértelmű megfogalmazásával, illetve a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben, a bennük foglalt tájékoztatást lerontó hatás tulajdonítható.

Mindezeket követően hozta meg az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletét, amelyben kifejezetten az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

Nem elvárás a pénzügyi intézményeket az árfolyamkockázattal összefüggésben terhelő tájékoztatási kötelezettség tekintetében az árfolyamváltozás prognózisa a teljes szerződéses futamidőre előre [6/2013. PJE III.3. pontjához tartozó indokolás].

A felperesek az árfolyamkockázat viseléséről nem egyedül és első ízben az aláírt kölcsönszerződések vizsgált pontjából (4. pont második bekezdés) szereztek tudomást, hanem az I. rendű alperestől már a szerződéskötést megelőzően tájékoztatást tartalmazó iratokat kaptak az árfolyamkockázat mibenlétéről, az általuk aláírt – az alábbiakban részletesen elemzett – kockázatfeltáró nyilatkozatok szerint.

A szerződési feltételek világos és érthető jellegéhez alapvető jelentőségű – de nem egyedülként érvényesülő – alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy mind a kockázatfeltáró nyilatkozatok, mind pedig a vizsgált szerződéses pontok – szerkezeti elhelyezéséből, valamint megszövegezéséből adódóan – áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelentek meg a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alaki szempontú érthetőség elvárása ezáltal nem sérült.

A felperesek részéről a kölcsönszerződések megkötéséhez kapcsolódóan – azonos tartalommal – aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatok vizsgálatával megállapítható, hogy az iratok szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására részletes és informatív szöveges magyarázatot adtak a devizaalapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra. A vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozatok – a személyi adatok és az irat átvételének rögzítését követően – az első bekezdésben kiemelt helyen, félreérthetetlenül tartalmazták a konstrukcióval járó, a forint/svájci frank árfolyammozgásából adódó veszteség kockázatát. Ezt részletezték a következő megállapítások: a konstrukció kitett a devizaárfolyamok piaci mozgásának; fokozott kockázatot jelent és a felperesek azt vállalják, hogy az általuk kötött szerződés futamideje alatt, a forint/svájci frank árfolyamának kedvezőtlen változásával – a forintnak a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest előálló gyengülésével – a svájci frankban megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentősen is emelkedhet, amivel az adósok fokozott kockázatot vállalnak a forinthitelekhez képest. Kitért az irat az előzőek további, a felperesek aktuális tőketartozását és további fizetési kötelezettségét érintő következményeként arra is, hogy amennyiben a forint/svájci frank árfolyam kedvezőtlen változása miatt, a felperesek svájci frankban fennálló aktuális kölcsöntartozásának forintban számított összege és a kölcsön biztosítékaul szolgáló ingatlan forintban megállapított fedezeti értéke összevetésével a kettő aránya meghaladja az I. rendű alperes által elfogadott hitel/fedezet arányt, az I. rendű alperes tőlük további biztosítékokat követelhet, illetve a kölcsönt forintalapú kölcsönné konvertálhatja. Világosan tartalmazták tehát a vizsgált iratok a devizaalapú konstrukcióval járó, a felpereseket érintő és őket a teljes futamidő alatt veszélyeztető kockázatot, ami a forint/svájci frank kedvezőtlen elmozdulásából adódóan nem egyedül az esedékes törlesztőrészlet fizetési kötelezettségükre hathatott ki és emelhetette azt meg akár jelentős mértékben, de aktuális tőketartozásuk alakulása a biztosítékszolgáltatási kötelezettségüket is érinthette.

A felperesek és az I. rendű alperes között létrejött devizaalapú kölcsönszerződések utaltak a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére: a forintösszegben meghatározott finanszírozási igény alapján svájci frankban meghatározott és nyilvántartott kölcsönösszegre, az ÁSZF 10. pontja alatt a törlesztések pénznemeként a forintban történő teljesítésre.

A felperesek az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét – külön nyilatkozatuk szerint – megértették, a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását erre figyelemmel is kifejezetten kérték a szerződések vizsgált 4. pontjaiban.

Nem tévedtek az ügyben eljáró bíróságok, amikor nem rendeltek ügydöntő jelentőséget az árfolyamkockázattal összefüggésben adott tájékoztatás megítélésében a felperesek által csatolt további, a felülvizsgálati kérelemben kifogásolt iratoknak. Azon túlmenően, hogy a felperesek által hivatkozott iratok közül sem a Bankszövetség által kiadott tájékoztató vagy a médiából nyert értesülések, sem pedig az ún. oktatási segédanyag nem értékelhető a pénzügyi intézmény I. rendű alperestől származó, e kötelezettsége [1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. §] teljesítéseként a fogyasztó részére nyújtott tájékoztatásnak a devizaalapú ügyletet érintő kockázatokról, ami eleve kizárta az árfolyamkockázattal összefüggésben az I. rendű alperestől származó tájékoztatás hibás jellegének megállapítását, a felülvizsgálati kérelemtől eltérően nem volt kiolvasható az I. rendű alperes által – más

célből és rendeltetéssel – átadott oktatási segédanyagból a bemutatott árfolyamkockázatot bagatellizáló, ezáltal a kockázatfeltáró nyilatkozatokat lerontó tartalom sem. A Bankszövetség 2006. januári irata egyebekben jóval megelőzte a perbeli szerződések megkötését, és egyedül a forint euróval szembeni árfolyamára vonatkozott. Az oktatási segédanyaghoz fűzött, „melléklet a kockázatfeltáró nyilatkozatokhoz” megjelölésű irat lényegében a már részletezett kockázatfeltáró nyilatkozatokat részletező, az ott jelzett kockázatokat táblázatba foglalt számadatokkal szemléltető irat, amely egyáltalán nem rontotta le a kockázatfeltáró nyilatkozatok tartalmát.

A felülvizsgálati kérelem álláspontjától eltérően, az ügyben rendelkezésre álló – egyben az adott ügyet specializáló – adatok alapján nem volt megállapítható, hogy ne lett volna kellő ideje a felpereseknek a kockázatfeltáró nyilatkozat áttanulmányozására, és abból a rájuk vonatkozó szerződéses feltételek értelmezésére. A II. rendű felperes sajátos helyzetéből és erre vonatkozó előadásából kitűnően a jogügyletekhez kapcsolódó árfolyamkockázati tájékoztató előtte jóval a szerződések megkötését megelőzően ismertté vált, az iratokat – az I. rendű alperessel fennállt megbízási jogviszonya keretében – alaposan megismerte, maga volt, aki azokat ügyfelek előtt ismertette.

A vizsgált kölcsönszerződések ismertett kikötései, valamint a szerződéskötések előtt aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatok együttesen meghatározott tartalma alapján ezért a felperesek – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehették számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződésekhez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerjék annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I. rendű alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a keresettel támadott főszoigáltatást megállapító szerződéses kikötések tisztességtelensége [rPtk. 209. §].

II. A felmondás jogszerűségét illetően valóban megállapítható, hogy a másodfokú bíróság – bár ítéletének indokolása ebben a részében nem egyértelmű – nem tulajdonított jelentőséget az érvénytelen szerződési feltételekkel előírt fizetési kötelezettségnek, szemben az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtettekkel. Mindez azonban – az alábbiakban részletezettek szerint – nem jelentette akadályát a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatának az adott kérdésben.

A 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) hatályának értelmezésével a 4/2021. PJE jogegységi határozat kimondta: a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések részleges semmissége miatt szükséges elszámolási kötelezettséget előíró DH2 tv. szerinti elszámolás nem zárja ki, hogy a bíróság a polgári jog szabályai szerint utólag vizsgálja, hogy alapos volt-e a pénzintézet részéről a szerződésnek az adós fizetési késedelmére alapított felmondása. A DH2 tv. ugyanis az árfolyamrés alkalmazását és az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő tisztességtelen kikötésekkel kapcsolatos elszámolás keretében – a szabályozás lényegét tekintve – az érintett kölcsönszerződések részleges érvénytelensége folytán a törlesztőrészek megfelelő újraszámításáról és a semmis kikötések alapján teljesített befizetések elszámolásáról rendelkezett. A törvény – sem közvetve, célján keresztül, sem pedig a konkrét szabályozási tartalma révén – nem tér ki, nem rendezi a szerződő felek, így a hitelező pénzügyi intézmény felmondási jogát, annak mikénti gyakorlását, nem rendelkezik az elszámolás eredményének a kölcsönszerződés korábbi felmondására vonatkozatható hatásáról. Ezáltal sem a 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1 tv.), sem a DH2 tv. nem zárja ki a késedelemre alapított felmondás jogszerűtlenségének utólagos, külön perben történő vizsgálatát és megállapítását, ezen felül pedig a DH2 tv.-hez kapcsolódó MNB rendeletek, amelyek az elszámolás módszertani kérdéseit, gyakorlati-technikai lebonyolítását szabályozzák, sem tartalmazzak a felmondás jogszerűségének megítélésére kiható előírásokat.

Kitért arra is a jogegységi határozat, hogy a felmondás alapvető joghatása, hogy a szerződést megszünteti [rPtk. 321. § (1) bekezdés], a hitelezőnek a kölcsönszerződésből eredő követelése pedig egyösszegben esedékessé válik [rPtk. 319. § (2), bekezdés, 526. § (2) bekezdés], amelyek kiküszöbölésére a DH2 tv. szerinti elszámolás önmagában objektíve nem alkalmas: ha a felmondás az adós számára sérelmes, annak joghatásai a törlesztőrészek újraszámításával, a tisztességtelen kikötések alapján teljesített befizetések jóváírásával teljes körűen nem háríthatók el.

A szerződésszegésre alapított felmondás jogszerűségét a szerződés érvényes rendelkezései és az

irányadó jogszabályok alapján kell megítélni, nem pedig az érvénytelen szerződéses kikötések alapján. Az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el [1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pont]. A szerződés részleges érvénytelensége esetén az érvénytelen kikötések kiesnek a szerződésből, azokhoz – az érvénytelenség általános jogkövetkezményének megfelelően – joghatás nem fűződhet. A kölcsönszerződés érvénytelen kikötése alapján ezért az adósnak nem keletkezhet fizetési kötelezettsége, a törlesztőrészletek érvénytelen szerződéses rendelkezésen alapuló részének nemteljesítésével tehát nem eshet késedelembe, szerződésszegés e körben nem valósulhat meg. A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során mindezek értelmében kell azt vizsgálni, hogy az adósnak keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e, és a késedelem – a mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel – olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását.

Az ügyben elsőfokon eljáró bíróság ítéletében rögzítette, a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tett tényállás értelmében – amelyet a törvényszék helytálló jogi következtetéssel értékelt – a felpereseknek a perbeli kölcsönszerződések felmondásakor fennállt lejárt tartozása a felmondást megelőző fizetési felszólítások szerint többszörösítette ki az utóbb a DH2 tv.-en alapuló elszámolásig tisztességtelenül felszámított összegnek, ami kizárta, hogy a felpereseknek a szerződések érvénytelen részéhez kapcsolódó, a felmondásig teljesített befizetései figyelembevételével ne lett volna figyelembe vehető hátralékuk a szerződések azonnali hatályú felmondása idején.

Mindebből következően a felpereseknek megállapíthatóan keletkezett lejárt tartozása a kölcsönszerződésben érvényesen kikötött szolgáltatás vonatkozásában és az általuk teljesített valamennyi, a szerződés érvénytelen részéhez is kapcsolódó befizetések figyelembevételével. Ezen túlmenően megállapítható az is, hogy a már a 2011. november 17-i fizetési felszólításokból is kitűnő késedelem időtartama és a jelentős összegű, folyamatosan növekvő hátralék összege mellett a felperesek szerződésszegése az arányosság követelményére tekintettel megalapozhatta a perbeli szerződéseknek az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontjára alapított felmondását. Egyebekben pedig az eredménytelen fizetési felszólítást követően, amelyből az adós előtt ismertté válik az addig felhalmozott fizetési hátraléka, a felmondásnak nem kötelező kelléke az adós tartozásának összegszerű megjelölése. A felmondásban ez esetben elegendő a felmondás okaként az adós súlyos szerződésszegésére, avagy a szerződés vagy az rPtk. vonatkozó pontjára hivatkozni.

III. A kezelési költség felszámítására vonatkozó, egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses rendelkezés tisztességtelensége körében az ügyben elsőfokon eljáró bíróság – ítéletéből kitűnően – az adott költséget a főszolgáltatásért nyújtott ellenszolgáltatás részének tekintette, ami meghatározta a lefolytatott bizonyítási eljárás irányát és terjedelmét. Alapvetően ez vezetett oda, hogy a jogerős ítélet nem tudott maradéktalanul megfelelni az Európai Unió Bírósága C-621/17. számú ügyben hozott ítéletében megadott szempontoknak, amelyeket a Kúria irányadónak tekintett.

Kiemelte elsőként – miként tette korábban a Gfv.VII.30.356/2019/11. számú döntésében is – az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletéből, hogy a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdése szerinti, a tisztességtelenség vizsgálhatóságának kivételét jelentő feltételeket megszorítóan kell értelmezni (42. pont). A Kúria a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések egyes rendelkezéseinek tisztességtelenségéről szóló 2/2014. PJE határozatában az Európai Unió Bírósága jogértelmezését alapul véve maga is úgy foglalt állást, hogy a főszolgáltatást megállapító szerződési rendelkezéseknek azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg.

A szerződés azon feltételeit, amelyek a szerződés elsődleges tárgyának fogalmába tartoznak, úgy kell érteni, mint amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg, és amelyek ilyeneként jellemzik azt. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel bírnak, nem tartozhatnak az említett fogalomba (C-621/17. számú ítélet 32. pont, C-186/16. számú ítélet 35-36. pont).

Az rPtk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsön nyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat, amelytől függetlenül a felek nincsenek elzárva attól, hogy megállapodjanak az adóst a kamaton felül terhelő további fizetési kötelezettségben. A felek utóbbi megállapodásával sem válik azonban az

adós kamaton felül kikötött fizetési kötelezettsége a főszolgáltatás ellenértékévé – az adósnak a hitelező által rendelkezésére bocsátott összeg visszafizetéséből álló szolgáltatása alapvető elemévé (Európai Unió Bírósága C-621/17. 33. pont) –, ezért tisztességtelensége a fogyasztói irányelv 5. cikke alapján vizsgálható.

Kiemelte a Kúria a C-621/17. számú ügyben hozott ítéletből az Európai Unió Bírósága által jelen ügyben is irányadó jelleggel megfogalmazott elvárásokat. A fogyasztói irányelvben biztosítani kívánt védelemre tekintettel – a fogyasztónak az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest jelentkező, mind tájékozottsági szintjében, mind tárgyalási lehetőségeiben megmutatkozó hátrányos helyzete miatt – fontos, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető legyen. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között (43. pont). Habár a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben a fogyasztót terhelő kezelési költség összegét, kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék (45. pont), a fogyasztói irányelv megköveteli, hogy minden egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából, melynek keretében a nemzeti bíróság feladata, hogy a fogyasztói irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében megállapított szempontokat figyelembe véve meghatározza, az adott tényállás körülményeire tekintettel egy ilyen feltétel megfelel-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság irányelvben támasztott követelményének. A vizsgált szerződési feltétel átlátható jellege az egyikét képezi azoknak a tényezőknek, amelyeket figyelembe kell venni a feltétel tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által elvégzendő értékelése keretében, melynek során a bíróságnak az eljárás valamennyi körülményére tekintettel meg kell vizsgálnia először a jóhiszeműség követelményének az esetleges megsértését, és másodsor az ezen utóbbi rendelkezés értelmében vett, a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállását (48-49. pontok).

A felülvizsgált ítélet indokolásából kitűnően érdemben nem vizsgálta az ítéletábra sem, hogy a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés eleget tesz-e az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó, az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítéletéből is következő szempontoknak, amit a Kúria a felülvizsgálati eljárásban – annak korlátaiból következően – nem pótolhatott.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a kezelési költség vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban a kezelési költség felszámítására vonatkozó szerződéses feltétel tisztességtelenségének megítélése körében a kereset megalapozottságához mindhárom kölcsönszerződés tekintetében vizsgálni kell az előzőekben kifejtettek szerint – az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítéletének a fentiekben túlmenően az 50., 51. és 55. pontjaiban is kifejtett – jóhiszeműségen túl az egyensúly (arányosság) feltételének teljesülését a keresettel támadott, elsődlegesen a szerződéskötés kori piaci kamatok figyelembevételével, az adott időben hasonló kondíciókkal (pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos – kezelési költség nélkül alkalmazott – kamatmérték, a kamat és a kezelési költség együttes átlagos mértéke és a THM mértékének értékelésével.

Gfv.VI.30.078/2021/6.

Deviza alapú kölcsönszerződésben az árfolyamkockázatról adott tájékoztató megfelel a Kúria és az Európai Unió Bírósága által meghatározott követelményeknek, ha az alapján az átlagosan tájékozott fogyasztó számára egyértelműen megállapítható, hogy a kockázat korlátlan, azt kizárólag ő viseli és az kihat a fizetési kötelezettségére.

A tanúvallomásokban foglaltaknak a másodfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget, figyelemmel a konkrét szerződéskötés körülményeire történő bizonytalan visszaemlékezésekre és az írásbeli bizonyítékok meggyőző jellegére. A Kúria egyetértett a perben eljáró bíróságok egyező véleményével, miszerint a 2007. november 12-én és december 7-én adott, a felperes által aláírt kockázat feltáró nyilatkozatok, illetve magában a szerződésben írtak alapján arra a megállapításra kell jutni, hogy a

felperes a magyar és uniós jogszabályoknak megfelelő tisztességes tájékoztatást kapott. A tájékoztatás kitért arra, hogy a japán yen alapú kölcsönnek rendkívül nagy a kockázata. Arra is, hogy a kölcsön tőketartozása folyamatos törlesztés esetén is az eredetileg folyósított összeg fölé emelkedhet. A felperes fizetési kötelezettsége jelentősen emelkedhet és a tájékoztatásból az is következik, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa, az teljes mértékben a felperest terheli. A tájékoztatás a fizetési kötelezettségek jelentős emelkedése lehetőségére figyelmeztetett. A deviza kamata változásának hatására valóban nem hívta fel a tájékoztatás a figyelmet, de az adott konstrukció mellett nem is hathatott ki közvetlenül a felperes fizetési kötelezettségeire.

1. Shahzad Magyarország elleni ügye (12.625/17. sz. ügy)¹²

A kérelmező 2008–2009 körül hagyta el Pakisztánt, ahol a pakisztáni hadsereg állítólag bántalmazta. Beutazott Görögországba, de nem tudott továbbmenni más európai országokba. 2016-ban Észak-Macedónián keresztül érkezett Szerbiába. A kérelmező szerint sikertelenül kért menedékjogot Szerbiában. Megpróbált belépni Magyarországra, hogy menedékjogot kérjen, de visszaküldték. Szabadka környékén tartózkodott, és többször próbált bejutni Magyarországra, hiába.

A kérelmező 2016. augusztus 11-én ismét törvénytelenül lépte át a határt egy csoporttal együtt. Néhány órával később őt és a csoport többi tagját a magyar rendőrök elfogták, és a Magyarország és Szerbia közötti határkerítés túloldalára kísérték. Alakszerű határozatot nem hoztak. A videófelvételen az volt látható, hogy a kérelmezőt és a többieket a határkerítés szerbiai oldalán hagyták. A kérelmező csak két tranzitónán keresztül tudott jogszerűen belépni Magyarországra. A kérelmező szerint az ide való belépést akkoriban 15 főre korlátozták. A menedékkérőknek fel kellett iratkozniuk egy bevándorlónál („a listakezelőnél”) a belépés előtt (egyszer azért utasították el, mert egyedülálló volt). Nem volt hivatalos eljárás arra vonatkozóan, hogy a neveket feljegyezzék a várólistára, majd a listán szereplő személyeket engedjék be a tranzitónába. Mivel a kérelmező nem tudott Magyarországra belépni, Szerbiában maradt. A kérelmező 2016 végén önként visszatért Pakisztánba.

A kérelmező - a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. cikkére, valamint az Egyezmény 13. cikkére a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. cikke vonatkozásában hivatkozva – sérelmezte, hogy Magyarországról történő kiutasítása egy kollektív kiutasítás része volt, és panaszára nem volt jogorvoslat.

A Bíróság úgy találta: annak ellenére, hogy a kérelmezőt a határkerítés túloldalán lévő földszárra szállították, amely technikailag Szerbiával határos magyar terület volt, a kérelmezőt a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. cikke értelmében kiutasították.

A Bíróság emlékeztetett, hogy a döntő feltétele annak, hogy egy kiutasítás „kollektív”-nak minősítsenek, az, hogy hiányzik „a csoport minden egyes idegen egyede esetének ésszerű és objektív vizsgálata”. Az érintett személyek magatartásától függően voltak lehetséges kivételek.

A felek között nem volt vitás, hogy a kérelmező személyazonosságát nem állapították meg és helyzetét nem vizsgálták meg Szerbiába való kitoloncolása előtt. A Bíróság számára a fennmaradó kérdés az volt, hogy ez saját magatartásának volt-e az eredménye.

A Bíróság kiemelte, hogy a kérelmező egy csoport tagjaként érkezett Magyarországra. A Kormányzat azonban nem érvelt azzal, hogy ez zavaró helyzetet vagy közbiztonsági kockázatot teremtett volna. Elegendő kormányzati tisztviselő volt a helyzet ellenőrzésére; mindenesetre a kérelmező és társai nem alkalmaztak erőszakot, illetve nem tanúsítottak ellenállást.

A Bíróság megismételte, hogy az olyan Szerződő Államok tekintetében, mint Magyarország, amelyeknek külső schengeni övezeti határa van, az Egyezményben foglalt jogok hatékony érvényesülése megköveteli, hogy ezek az államok biztosítsák a legális beutazás valódi és hatékony eszközeit, különösen a határra érkezők beléptetését szolgáló eljárást. A kérelmező esetében a rendelkezésre álló hozzáférési pontok 40 és 84 km-re voltak attól a helytől, ahol visszaküldték Szerbiába. A kérelmező azzal érvelt, hogy ezek a zónák elérhetetlenek voltak számára a belépők számának napi korlátja és az előzetes regisztráció szükségessége miatt. A Bíróság úgy ítélte, hogy a meglehetősen alacsony napi beléptetési korlátok, valamint a migránsok befogadását szabályozó megfelelő biztosítékokkal együtt járó formális eljárás hiánya miatt Magyarország nem biztosított

¹² Az ítélet 2021. október 8-án vált véglegessé.

hatékony belépési lehetőséget. Ennek eredményeként a Bíróság úgy találta, hogy a kérelmező kiutasítása „kollektív” volt, ami a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 4. cikkében foglalt jogainak megsértéséhez vezetett.

A Bíróság figyelembe vette a Kormányzat azon érvelését, hogy az államhatárról szóló törvény 5. § (1a) bekezdése alapján a kitoloncolt személyeket tájékoztatták a rendőri intézkedés elleni panasztételi jogokról. Nem adta elő azonban sem a panasz jogalapját, sem a vonatkozó ítélkezési gyakorlatot. Más jogorvoslatra nem hivatkoztak. A Bíróság ezért úgy találta, hogy a kérelmezőnek nem állt rendelkezésére megfelelő jogorvoslat, ami az Egyezmény 13. cikkének megsértéséhez vezetett.

A Bíróság a kérelmező javára 5.000,-Euró nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

2. Varga és mások Magyarország elleni ügye (39734/15., 35530/16 és 26804/18 sz. ügyek)¹³

A kérelmezők magyar állampolgárok, akiket a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték. Az I. rendű kérelmezőt négyrendbeli, előre kitervelten, nyereségvágyból elkövetett emberölés, valamint többrendbeli, bünszövetségben, fegyveresen elkövetett rablás, a II. és a III. rendű kérelmezőt hatrendbeli, előre kitervelten, különös kegyetlenséggel, rasszista indítékkal, bünszövetségben elkövetett emberölés, valamint számos, ezzel összefüggésben elkövetett bűncselekmény (fegyveresen elkövetett rablás és lőfegyverrel visszaélés), a IV. rendű kérelmezőt pedig több emberen, nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés kísérlete, valamint többrendbeli rablás és testi sértés miatt ítélték el.

A kérelmezők – az Egyezmény 3. cikkére hivatkozva – azt állították, hogy a velük szemben kiszabott büntetés embertelen, megalázó büntetésnek minősül, mivel *ténylegesen* megfosztották őket annak valós esélyétől, hogy szabadságukat visszanyerjék, még akkor is, ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt esetben hivatalból kegyelmi eljárást (a továbbiakban: kötelező kegyelmi eljárás) kell lefolytatni¹⁴, ha az elítélt a szabadságvesztésből negyven évet kitöltött¹⁵.

A kérelmezők megítélése szerint a kötelező kegyelmi eljárás nem nyújt kellő garanciát a büntetés enyhítésére, egyrészt, mivel csak negyven év kitöltését követően kerülhet rá sor, amely nem felel meg a Bíróság által kialakított standardoknak, másrészt, a döntés pusztán mérlegelésen alapul, így az objektivitás és az előreláthatóság követelménye nem teljesül. A kérelmezők érvelése szerint az életfogytig tartó szabadságvesztést nem igazolják törvényes büntetés-végrehajtási indokok, mivel nem nyújt pozitív ösztönzést az elítélteknek, következésképp – gyakorlatilag – kizárja a rehabilitáció [lehetőségét]. A kérelmezők álláspontja szerint az életfogytig tartó szabadságvesztést csak akkor lenne szabad kiszabni, ha rendelkezésre állna egy mechanizmus az ítélet legfeljebb huszonöt év kitöltését követő felülvizsgálatára.

A Bíróság emlékeztetett: *T. P. és A. T. Magyarország* elleni ügyében is az életfogytig tartó szabadságvesztés és a kötelező kegyelmi eljárás képezte a vizsgálat fő tárgyát. Az ezen ügyben meghozott ítéletében a Bíróság kimondta: az, hogy a kérelmezőknek csak negyven év kitöltését követően nyílt lehetősége arra, hogy feltételes szabadságra bocsátásukat – a kötelező kegyelmi eljárás keretében – fontolóra vegyék, elegendő annak megállapításához, hogy a magyar jogszabályok *ténylegesen* nem nyújtanak lehetőséget a kérelmezők tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésének enyhítésére. E körülmény, azzal együtt, hogy az eljárás második felében nem állnak rendelkezésre kellő eljárási garanciák, arra készítette a Bíróságot, hogy a megállapítsa az Egyezmény 3. cikkének megsértését.

A Bíróság megállapította továbbá, hogy a Kormányzat hasonló indokokra hivatkozott, mint amelyeket

¹³ Az ítélet 2021. október 11-én vált véglegessé.

¹⁴ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 46/A. § (1) bekezdése.

¹⁵ A Bv. tv. 46/B. § (1) bekezdése.

a Bíróság a fenti ügyben már megvizsgált és elutasított. A kormány nem hivatkozott semmilyen új körülményre, amely arra készítette volna a Bíróságot, hogy eltérjen attól a korábbi megállapításától, amely szerint a kérelmezők tényleges életfogytig tartó szabadságvesztése az Egyezmény 3. cikkének alkalmazásában nem minősül enyhíthetőnek. Mindezek alapján az Egyezmény 3. cikkét megsértették.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogsértés megállapítása önmagában megfelelő igazságos elégtételként szolgál a II. és a III. rendű kérelmező részére.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. BURESTOP 55 Egyesület és mások Franciaország elleni ügye (56.176/18, 56.189/18, 56.232/18, 56.236/18, 56.241/18, 56.247/18. sz. ügy)¹⁶

A kérelmezők környezetvédelmi egyesületek, amelyek ellenezték a Cigéo néven tervezett ipari geológiai tárolóközpontot, amelyet a nagy aktivitású és hosszú élettartamú radioaktív hulladékok mélységi tárolókban való elhelyezésére terveztek. A Cigéót a Bure telephelyen, Bure, Ribeaucourt, Mandres-en Barrois és Bonnet önkormányzat területén (a továbbiakban: Bure telephely) kellett létrehozni, Meuse, Haute-Marne és Vosges megyék határai mentén, a Grand Est közigazgatási régióban.

A radioaktív hulladékok hosszú távú kezelésével kapcsolatos felelősséget az Országos Radioaktív Hulladékkezelési Ügynökségre (ANDRA) bízták, egy ipari és kereskedelmi közintézményre, amely „a nyilvánosság a radioaktív hulladékok kezeléséről való tájékoztatásáért és ezen a területen a tudományos és technológiai ismeretek terjesztéséért” felel.

A Kormányzat 1998-ban a Bure telephelyet választotta a radioaktív hulladékok mélységi tárolókban történő tárolását kutató laboratórium felépítésére. A munka 2000-ben kezdődött, az ANDRA által vezetett laboratórium pedig 2007-ben kezdte meg működését. A francia Nemzetgyűlés 2006-ban a mélységi tárolókban történő tárolást a nagy aktivitású, közepes aktivitású és hosszú élettartamú radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló referenciamegoldásként fogadta el. Az ANDRA 2009-ben egy 30 km²-es területet javasolt Bure közelében a földalatti tárolóközpont megépítésére. A Kormányzat 2010-ben hozzájárult ehhez a javaslatához. 2013. május 15. és október 15. között nyilvános vitára került sor. A nukleáris biztonsági hatóság 2018. január 11-én pozitív véleményt adott ki. 2020. augusztus 3-án az ANDRA közérdekű nyilatkozatot kért az Ökológiai Átmenet Minisztériumától a Cigéo projekttel kapcsolatban, többek között a szükséges földterület megvásárlása céljából.

Az építési engedély iránti kérelem elbírálására három éves határidőt tűztek ki. Ha a projektet engedélyeznék, az építési munkálatok 2023-ban vagy 2024-ben kezdődhetnének meg. Ezt követően egy tízéves próbaüzem következne, amely után a Cigéo üzembe léphet. Egy geofizikai mérnök 2002 decemberi jelentését követően, amely kijelentette, hogy a Bure telephelye, nevezetesen a Trias víztartó réteg alatt „jelentős” geotermikus erőforrások találhatók, a kérelmező egyesületek több próbafúrásra vonatkozó kérelmet nyújtottak be a Bure laboratórium helyi információs és monitoring bizottságának. Az ANDRA 2008-ban végezte el a fúrást. Összevont jelentésében az ANDRA a fúrások eredményeire támaszkodva rámutatott, hogy „a transzpozíciós zónában a geotermikus erőforrások alacsonyak”. 2012. december 17-én a kérelmező egyesületek kérték, hogy az ANDRA ismerje el: téves és tisztességtelen tudományos és műszaki információkat közölt, és így gondatlanságot követett el, és ennek következtében jogellenesen járt el.

2013. május 14-én a kérelmező egyesületek eljárást indítottak az ANDRA ellen a Nanterre-i Regionális Bíróság előtt a környezetvédelmi törvénykönyv L. 542-12 7o. cikkében előírt nyilvános tájékoztatási kötelezettség megszegésével okozott a kárnak a megtérítése iránt. Az egyesületek hangsúlyozták, hogy az ANDRA következtetése a telephely geotermikus potenciáljára vonatkozóan téves, mert a rendelkezésre álló adatok elfogult értékelésére támaszkodott. Úgy ítélték: az ANDRA nem tett eleget tájékoztatási kötelezettségének. A Nanterre-i Regionális Bíróság 2015. március 16-án az egyesületek keresetét elfogadhatatlannak nyilvánította.

¹⁶ Az ítélet 2021. október 1-jén vált véglegessé.

A kérelmező egyesületek fellebbezést nyújtottak be a 2015. március 16-i ítélet ellen a Versailles-i Fellebbviteli Bírósághoz. A fellebbviteli bíróság 2017. március 23-i ítéletével a 2015. március 16-i ítéletet helybenhagyta annyiban, amennyiben az elfogadhatatlannak nyilvánította a második kérelmező keresetét, és hatályon kívül helyezte annyiban, amennyiben az a többi kérelmező egyesület által benyújtott keresetet elfogadhatatlannak nyilvánította. Az elfogadhatóság kérdésében a fellebbviteli bíróság megállapította, hogy a kérelmező egyesületek törvényi célja – a második kérelmezőn kívül, amelynek célja a szélesebb körű környezetvédelem – a nukleáris ipar által jelentett környezeti és egészségügyi kockázatok megelőzése, valamint a nyilvánosság tájékoztatása a radioaktív hulladékok eltemetésének veszélyeiről. A Fellebbviteli Bíróság érdemben elbírált az öt kérelmező egyesület által benyújtott kereseteket, amelyeket elfogadhatónak nyilvánított.

A kérelmező egyesületek a 2017. március 23-ai ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be, amelyet a Semmitőszék 2018. május 24-i ítéletével elutasított.

A második kérelmező – az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésére és 13. cikkére hivatkozva – sérelmezte a bírósághoz és a hatékony jogorvoslathoz való jogának megsértését. A kérelmezők mindegyike – egyebek mellett az Egyezmény 10. cikkére hivatkozva – sérelmezte, hogy a hazai bíróságok érvényes indoklás nélkül, hatálytalan jogi érvekkel utasították el kereseteiket, és nem döntöttek keresetük érdeméről és nem folytatták le a szükséges ellenőrzéseket; a francia bíróságok semmissé tették az információhoz való jogukat, mivel nem ellenőrizték az ANDRA által közölt információk pontosságát, és ezzel megsértették a bírósághoz való hozzáféréshez való jogukat; hogy a törvényileg adatszolgáltatásra kötelezett ANDRA pontatlan tájékoztatást adott ki a környezeti kockázatokról és veszélyekről, ami egyenértékű az „adatszolgáltatás elmulasztásával”; és hogy az ügyet az eljáró bíróságok korlátlan mérlegelési jogkörére bízva a Semmitőszék megtagadta az Egyezmény fent említett sérelmeinek elbírálását.

A kérelmező egyesület által benyújtott keresettel kapcsolatos elfogadhatatlanság igazolására a Kormányzat hivatkozott az általuk megvédeni kívánt kollektív érdekek védelmére törekvő egyesületek bírósághoz fordulásának feltételeire. E tekintetben az elvi feltétel, amelynek betartását a Versailles-i Fellebbviteli Bíróság 2017. március 23-i ítéletében felülvizsgálta, a fellebbező egyesület alapszabályi célja és az általa bíróságon megvédeni kívánt közösségi érdekek közötti összefüggésen alapult. A Kormányzat azzal érvelt, hogy ez a korlátozás a bírósági ügyhátralék kialakulásának, valamint az egyesületek esetleges olyan visszaéléseinek megakadályozására irányult, mint például az bírósághoz való jog hasznoszerzés céljából történő felhasználása.

A Bíróság emlékeztetett, hogy a második kérelmező által benyújtott bírósági kereset olyan, az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésének értelmében vett polgári joggal kapcsolatos vita eldöntésére irányult, amely joggal az egyesület bírt (a tájékoztatáshoz és a környezetvédelmi ügyekben való részvételhez való jog). A Bíróság észlelte, hogy a Kormányzat, amelynek érvei kizárólag a közösségi érdekek egyesületek általi védelmére vonatkoztak, nem szolgáltatott semmilyen bizonyítékot annak bemutatására, hogy az ilyen jellegű jog elbírálásának megtagadása törvényes célt szolgált, és arányos volt azzal a céllal.

A Bíróság elsőként kiemelte, hogy a Versailles-i Fellebbviteli Bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a második kérelmezőt a környezetvédelmi törvénykönyv L. 141-1. cikke értelmében hivatalosan jóváhagyták. Amint azt a Kormányzat elismerte, az ilyen jóváhagyás elvben keresetösségi jogot biztosított számára. A Környezetvédelmi Törvénykönyv L. 142-2. cikkéből ugyanis kiderült, hogy az ilyen jóváhagyott egyesületek „gyakorolhatják a polgári eljárásokban részt vevő felek számára biztosított jogokat az általuk megvédeni kívánt közösségi érdekeket közvetlen vagy közvetett sértő tények tekintetében, amelyek a természet és a környezet védelmére vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértésének minősülnek... vagy a szennyezés és egyéb állapotromlások leküzdésére, vagy a nukleáris biztonság és sugárvédelem..., valamint az ezek végrehajtására hozott eszközök biztosítására irányulnak”. Másodszor, a Bíróság megállapította, hogy a második kérelmező keresetének elfogadhatatlanná nyilvánítása során a Versailles-i Fellebbviteli Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a többi kérelmező egyesülettől eltérően ezen egyesület alapszabályi céljai között kifejezetten nem szerepelt sem a nukleáris ipar és kapcsolódó tevékenységei és fejlesztési projektjei által okozott környezeti és egészségügyi kockázatok elleni küzdelem, sem a lakosság tájékoztatása a radioaktív

hulladékok eltemetésének veszélyeiről: alapszabályokkal általánosabb megfogalmazásban tartalmazta, hogy az egyesület a környezet védelmére jött létre. Ez a megközelítés különbséget tesz a nukleáris veszélyek elleni védelem és a környezetvédelem között, noha az előbbi egyértelműen az utóbbi szerves részét képezi. Ezen túlmenően a kérelmező alapszabályának ezen értelmezése túlzottan korlátozta annak társadalmi célját, különösen mivel ezen alapszabály 2. cikke a „technológiai kockázatok” megelőzésére irányult.

E tekintetben a Versailles-i Fellebbviteli Bíróság Semmitőszék által fenntartott következtetése, amely aránytalanul korlátozta a bírósághoz fordulás jogát, nyilvánvalóan ésszerűtlen volt. A második kérelmező tekintetében tehát megsértették az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését.

A Bíróság kiemelte, hogy a kérelmező egyesületek valamennyi állítása a környezeti kockázatokkal kapcsolatos tájékoztatáshoz való jogra és ezzel összefüggésben az eljárási biztosítékok betartására vonatkozott. A Bíróság úgy döntött, hogy azokat az Egyezmény 10. cikke alapján vizsgálja meg.

A Bíróság észlelte, hogy bár az Egyezmény 10. cikke nem ruház fel egy általános, a hatóságok birtokában lévő információkhoz való hozzáférést biztosító joggal, bizonyos mértékig és bizonyos feltételek mellett garantálhat egy ilyen jellegű jogot, és megkövetelheti a hatóságoktól az információk közlését. Ez vonatkozik az olyan projektekre vonatkozó információkhoz való hozzáférésre is, amelyek végrehajtása hatással lehet a környezetre. Az információhoz való hozzáférés joga kiüresedne, ha a szolgáltatott információ tisztességtelen, pontatlan vagy elégtelen lenne. Az információhoz való hozzáférés jogának tiszteletben tartása megköveteli, hogy a közölt információk megbízhatóak legyenek (különösen, ha ez a jog az állam valamely jogi kötelezettségéből fakad), és azt, hogy az ezzel kapcsolatos vita esetén az érintettek olyan jogorvoslati lehetőséggel rendelkezzenek, amely egy kontradiktórius eljárás keretében biztosítja a közölt információk tartalmának és minőségének felülvizsgálatát. Az ilyen felülvizsgálathoz való hozzáférés különösen fontos olyan projektekre vonatkozó információk esetében, amelyek jelentős környezeti kockázatot, például nukleáris veszélyt jelentenek. Valódi közvetlen kapcsolat volt a Bure telephely geotermikus potenciálja, amelyre az ANDRA kifogásolt közleménye vonatkozik, és a Cigéo-projekt nukleáris kockázata között.

A jelen ügyben a kérelmező egyesületek az ANDRA-t a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó kötelezettségének vétkes elmulasztásából eredő kár megtérítése iránt perelték a bíróság előtt. Jóllehet az egyesületek keresetét első fokon elfogadhatatlannak nyilvánították, azt a fellebbezés során az első, harmadik, negyedik, ötödik és hatodik kérelmező tekintetében elfogadhatónak nyilvánították. Egy kontradiktórius eljárást követően a Versailles-i Fellebbviteli Bíróság megállapította, hogy nem követtek el súlyos gondatlanságot. A Fellebbviteli Bíróság úgy ítélte, hogy az ANDRA jogosan hivatkozott arra, hogy munkájának eredményeit valamennyi intézményi partnere megerősítette, hivatkozva ezzel a nukleáris biztonsági hatóság, a Sugárvédelmi és Nukleáris Biztonsági Intézet, valamint a nemzeti mérésügyi bizottság véleményére. A fellebbviteli bíróság megállapította továbbá, hogy a tárgyalt technikai szempontokkal kapcsolatos véleménykülönbség önmagában nem volt elegendő annak megállapításához, hogy az ANDRA inkompetens, hanyag vagy elfogult volt az általa ismertett álláspont kialakítása során, és azt, hogy – a mélyreható tanulmányok nyomán – a Cigéo telepítésére vonatkozó kedvező következtetések kibocsátásának ténye önmagában nem lehet jogellenes. A Bíróság ezt követően kiemelte, hogy a kérelmező egyesületek felülvizsgálati kérelmekkel megtámadhatták a fellebbviteli bírák határozatát. A Semmitőszék pedig úgy találta, hogy a másodfokú bíróság döntését jogszerűen megindokolta.

A hat kérelmező egyesület közül öten tehát fellebbezést nyújtottak be a hazai bíróságokhoz úgy, hogy az teljesen kontradiktórius eljárás keretében biztosította annak hatékony bírósági felülvizsgálatát, hogy az ANDRA eleget tett-e törvényi kötelezettségének, amely szerint a nyilvánosságnak tájékoztatást kell adnia a radioaktív hulladékot kezeléséről, valamint az ANDRA által közölt, a Bure telephely geotermikus potenciáljával kapcsolatos információk tartalmát és minőségét illetően. A másodfokú bíróság ítéletének indokolása valóban nem volt kifogásolható. A Bíróság úgy ítélte: jobb lett volna, ha a fellebbviteli bírák jobban alátámasztották volna a kérelmező egyesületek által az ANDRA 2009. július 21-i, összevont jelentésében foglalt, a kérdéses terület geotermikus erőforrásainak alacsony szintjére vonatkozó információk megbízhatóságának vitatására adott válaszukat. Ez azonban nem volt elegendő ahhoz, hogy kétségbe vonja azt a megállapítást, miszerint az öt fent említett egyesület hozzáfért az

Egyezmény 10. cikkében foglalt követelményeknek megfelelő jogorvoslathoz. Az Egyezmény 10. cikkét ezért nem sértették meg az első, harmadik, negyedik, ötödik és hatodik kérelmező tekintetében.

Ami a második kérelmezőt illeti, a Bíróság már megállapította, hogy az a tény, hogy fellebbezését a Versailles-i Fellebbviteli Bíróság elfogadhatatlannak nyilvánította, az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésének megsértését jelentette; következésképpen úgy ítélte meg, hogy nem szükséges megvizsgálni, hogy a körülmény az Egyezmény 10. cikke eljárási vetületének megsértését is jelentette-e.

A Bíróság a második kérelmező javra 3.000,-Euro nem vagyoni kártérítést ítelt meg.

Maestri és mások Olaszország elleni ügye (20903/15, 20973/15, 20980/15 et al.)¹⁷

Az elsőfokú bíróság több tanú kihallgatása és egyéb bizonyítékok összegyűjtése után a hat kérelmezőt csalás bűntettében ítélte el, a bünszövetség vádja alól pedig felmentette.

A fellebbviteli bíróság helybenhagyta az ítéletet, de bűnösnek találta a kérelmezőket bünszövetségben, és ebben a kérdésben hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet. A fellebbviteli bíróság sem a tényállást nem állapította meg újra, sem a tanúk vallomásait nem értelmezte újból, csak a bűncselekmény tényállási elemeit értékelte eltérően. A kérelmezők által állítólagosan elkövetett cselekmények megtörténtét az alsóbb fokú bíróság írásos bizonyítékok és tanúvallomások alapján állapította meg, és ez azt eredményezte, hogy első fokon csalás miatt ítélték el őket. Az a körülmény, hogy a másodfokú bíróság az alsóbb fokú bíróság által már megállapított tényállás eltérő jogi minősítését fogadta el, és eltérő következtetésre jutott a csalás mellett a bünszövetség meglétét illetően, önmagában nem érvénytelenítheti ezt a következtetést. A Bíróság álláspontja szerint ezért nem lehet azt állítani, hogy a fellebbviteli bíróság azáltal, hogy elmulasztotta a kérelmezőkkel szembeni tanúk újbóli meghallgatását, korlátozta volna a kérelmezők védekezéshez való jogait. Ezenkívül a kérelmezők nem nyújtottak be olyan bizonyítékot, amely arra utalna, hogy e tanúk újbóli meghallgatása releváns lett volna a szóban forgó kérdések értékelése szempontjából.

A Bíróságnak most meg kellett győződnie arról, hogy a Fellebbviteli Bíróság előtt felvetett kérdéseket valóban el lehetett-e bírálni, tisztességes eljárás keretében, a kérelmezők személyesen vallomástételének közvetlen értékelése nélkül.

Először is, ami a fellebbviteli bíróság szerepét és az általa eldöntendő kérdések természetét illeti, e bíróság a büntetőeljárás törvénykönyvnek megfelelően hatáskörrel rendelkezett arra, hogy az ügy megvizsgálását követően érdemben új ítéletet hozzon a tények és a jog tekintetében, és teljes körűen értékelje a kérelmezők bűnösségét vagy ártatlanságát. A felek által előterjesztett fellebbezési indokok keretein belül dönthetett úgy, hogy helybenhagyja vagy hatályon kívül helyezi az alsóbb fokú bíróság ítéletét, adott esetben új bizonyítás felvételével. Ezenkívül módosíthatta a tényállás jogi minősítését, és szigorúbb intézkedést vagy büntetés-típust szabhatott ki. A Fellebbviteli Bíróság előtti rendes eljárásra ezért ugyanazok a szabályok vonatkoztak, mint az érdemi tárgyalásra, és azt egy teljes hatáskörrel rendelkező bíróság folytatta le.

Továbbá, a Fellebbviteli Bíróság az alsóbb fokú bíróság ítéletének megváltoztatásával és a kérelmezők bünszövetségben való bűnössége kérdésének elbírálásával a kérelmezők szándékait is figyelembe vette, és első ízben döntött a velük kapcsolatos szubjektív körülményekről, különösen úgy ítélve, hogy jogi ismereteik hiánya ellenére sem hagyhatták figyelmen kívül, hogy a társaságuk tevékenysége jogellenes. A Bíróság álláspontja szerint az ilyen értékelés sajátosságainál fogva magában foglalta a kérelmezők bűnösségének megállapítása szempontjából meghatározó tényekkel kapcsolatos állásfoglalást. Ha az alsóbb fokú bíróság által levont következtetés szubjektív elemekre vonatkozott, nem lehetett a vádlott magatartásának jogi értékelését elvégezni anélkül, hogy először igazolták volna a magatartás tényleges megtörténtét, ami szükségszerűen magában foglalta a vádlott részéről az állítólagos cselekményekkel kapcsolatos szándék megállapítását. Tekintettel a fellebbviteli bíróság által végzett felülvizsgálat terjedelmére és arra, ami a kérelmezők számára kockán forogott, az e bíróság által eldöntendő kérdések a vádlott nyilatkozatainak közvetlen értékelését követelték meg. A Bíróságnak ezért meg kellett

¹⁷ Az ítélet 2021. október 8-án vált véglegessé.

állapítania, hogy a kérelmezőknek volt-e megfelelő lehetőségük a jelen ügyben a személyes meghallgatásra, és arra, hogy személyesen terjeszthessék elő védekező előadásait a Fellebbviteli Bíróság előtt.

A kérelmezők, akik jelen voltak az elsőfokú tárgyaláson, és akiket az általuk választott ügyvédek képviseltek, úgy döntöttek, hogy nem vesznek részt a fellebbviteli bíróság tárgyalásain annak ellenére, hogy az eljárási szabályoknak megfelelően vádlottként idézték őket. Ennek megfelelően elmondható, hogy egyértelműen lemondtak a fellebbviteli bíróság előtti tárgyalásokon való részvételi jogukról.

Arra vonatkozóan, hogy a kérelmezők távolmaradása a tárgyalásról – amellet, hogy a tárgyaláson való jelenlétről való lemondásnak minősül – a fellebbviteli bíróság előtti meghallgatáshoz való jogukról való lemondásnak tekinthető-e, az tény, hogy a vádlott lemondott a tárgyaláson való részvételi jogáról, önmagában nem mentesítette a bűnösség vagy ártatlanság teljes körű értékelését végző fellebbviteli bíróságot azon kötelezettsége alól, hogy a vádlott vallomásának közvetlen értékelését végezze el, ha a vádlott fenntartja ártatlanságát, és nem mond le kifejezetten a bírósághoz fordulás jogáról. Ilyen körülmények között az igazságügyi hatóságoknak minden szükséges intézkedést meg kellett tenniük a vádlott kihallgatásának biztosítására, még akkor is, ha a vádlott nem vesz részt a tárgyaláson, nem kért engedélyt a fellebbviteli bírósághoz forduláshoz, és védőjén keresztül nem tiltakozott ez ellen, hogy a bíróság érdemi ítéletet hozzon.

E tekintetben a Semmitőszék a fent említett elvekkel összhangban úgy ítélte, hogy a vádlott távollétében történő tárgyalás ténye nem értelmezhető úgy, hogy a vádlott lemondott a fellebbviteli bíróság előtti meghallgatáshoz való jogáról, feltéve, hogy a bíróság nem rendelte el a vádlott kihallgatását és ennek érdekében tárgyalást tűzött ki. Az olasz jog szerint az első tárgyaláson való megjelenésre szóló idézés nem egyenlő a bíróság előtti tanúvallomás elrendelésével. (A 20903/15. számú ügyben a kérelmező, bár jelen volt a tárgyaláson, a fellebbviteli bíróság mégsem hallgatta ki.) Ennek megfelelően nem mondható el, hogy a kérelmezők a jelen ügyben kifejezetten lemondtak volna a fellebbviteli bíróság előtti meghallgatáshoz való jogukról, tekintettel arra, hogy az ilyen lemondás a nemzeti jog szerint is csak akkor lett volna lehetséges, ha a vallomástételre kötelezték volna őket, és nem járultak hozzá, vagy ha nem jelentek meg az erre a célra kitűzött tárgyaláson.

A Kormányzat észrevételeiből kitűnt továbbá, hogy a kérelmezők számára nyitva állt a lehetőség szabad döntésük alapján spontán nyilatkozatok megtételére, mivel az alpereseknek bármikor lehetőségük volt szabad véleménynyilvánításra anélkül, hogy a bíróság vagy a másik fél kérdéseivel szembesültek volna, a vádlott hallgatáshoz való jogával és az önvádra kötelezés tilalmával összhangban. A Bíróság azonban nem volt meggyőződve arról, hogy a vádlottak ilyen nyilatkozattételi lehetősége kielégítheti azt a követelményt, hogy a bíróság személyesen hallgassa meg a vádlottakat a bűnösségük megállapítása szempontjából meghatározó tények és kérdések tekintetében. Nem lehetett észszerűen azt állítani, hogy a vádlottaknak védekezésük érdekében saját kezdeményezésükből kellene a bírósághoz fordulniuk, és azt kell választaniuk, hogy beszéljenek olyan tényekről, amelyek kapcsán első fokon felmentették őket. A vádlottak nem áll érdekében felhívni a másodfokú bíróságot az olyan tényekre vonatkozó bizonyítékok újraértékelésére, amelyek tekintetében őt első fokon felmentették. A fellebbviteli bíróság feladata volt, hogy pozitív intézkedéseket tegyen ennek érdekében.

Ezzel kapcsolatban a Semmitőszék úgy ítélte, hogy egy másodfokú bíróság, amely a felmentés megváltoztatására készül, és ennek érdekében elrendelte a bírósági vizsgálat újbóli megnyitását és a tanúk meghallgatását (azonos eljárás keretében), köteles a vádlottak személyes kihallgatását is elrendelni, ha azok vallomása meghatározó jellegű. A fellebbviteli bíróságnak tökéletesen szabadságában állt, hogy újraindítsa a bírósági vizsgálatot és elrendelje a kérelmezők meghallgatását, hogy megfelelő lehetőséget biztosítson számukra álláspontjuk kifejtésére olyan kérdésekben, mint a bünszövetség szándékossága, amely döntő jelentőségű kérdés annak megállapításában, hogy bűnösök voltak-e az adott bűncselekmény elkövetésében. A Semmitőszék azon érvelését illetően, miszerint elegendő az a tény, hogy a vádlottat megillette az utolsó szó joga, a Bíróság úgy ítélte, hogy bár az utolsó szó joga minden bizonnyal fontos, nem lehet azonosítani a bíróság előtti meghallgatáshoz való joggal.

Figyelembe véve az eljárás egészét, a Fellebbviteli Bíróság szerepét és a meghatározandó kérdések jellegét, azt a tényt, hogy a kérelmezőket úgy ítélték el bünszövetség, hogy nem kaptak lehetőséget, a fellebbviteli bíróság által végzett vizsgálat során arra, hogy a bűnösségük megállapítása szempontjából

meghatározó tényekkel kapcsolatos érveiket előterjesszék, anélkül, hogy erről lemondtak volna, az az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésének értelmében nem egyeztethető össze a tisztességes tárgyalás elvével.

Az első kérelmezőt első fokon felmentették az ellene felhozott valamennyi vád alól. A bíróság úgy ítélte, hogy a tanúvallomások és az ügyiratban szereplő egyéb bizonyítékok azt mutatja, hogy pusztán a cégek könyvelését vezette, miközben követte az ügyvezetők utasításait, és ezért nem játszott aktív szerepet a társaságok tevékenységében. A fellebbviteli bíróság megváltoztatta az első fokon hozott ítéletet, és eltért az alsóbb fokú bíróság álláspontjától e vallomások értelmezését illetően. A Fellebbviteli Bíróság azt követően állapította meg a kérelmező bűnösségét, hogy megbizonyosodott arról: különösen M. és C. vallomásai, akik részletesen ismertették a kérelmező által végzett feladatokat, azt mutatták, hogy a kérelmező tevékeny szerepet játszott a cégek vezetésében. A Bíróság álláspontja szerint nem volt kétséges, hogy azokat a kérdéseket, amelyeket a Fellebbviteli Bíróságnak el kellett bírálnia, mielőtt döntést hozott a felmentő ítélet hatályon kívül helyezéséről és a kérelmező elmarasztalásáról, a tisztességes eljárás keretében nem lehetett volna megfelelően eldönteni M. és C. vallomásának közvetlen értékelése nélkül, különös tekintettel azok bizonyító erejére. Ezen túlmenően, bár jelen volt a tárgyaláson, az első kérelmezőt a Fellebbviteli Bíróság nem hallgatta ki, és a többi kérelmezőhöz hasonlóan megtagadták tőle a lehetőséget, hogy előadja saját érveit olyan ténybeli kérdésekről, amelyek meghatározóak voltak a kérelmező bűnösségének értékelése szempontjából. Ennek megfelelően azáltal, hogy az elsőfokú felmentő ítélet hatályon kívül helyezése előtt nem hallgatta meg újból a vád tanút és a kérelmezőt személyesen, a Fellebbviteli Bíróság jelentősen korlátozta az első kérelmező védelemhez való jogát. A fenti megfontolások elegendőek voltak ahhoz, hogy a Bíróság azt a következtetést vonja le, hogy összességében véve az első kérelmező elleni büntetőeljárás tisztességtelen volt; ennek megfelelően az Egyezmény 6. cikkét megsértették.

A Bíróság a kérelmezőknek fejenként 6.500,-Euro nemvagyoni kártérítést ítélt meg.

Dareskizb Kft. Örményország elleni ügye (61.737/08. sz. ügy)¹⁸

A kérelmező egy 1999-ben alapított örmény társaság, amely a Haykakan Zhamanak (Örmény Idők) napilap kiadója volt, amely az akkori politikai ellenzék felé hajlott.

A 2008-as elnökválasztás eredményének kihirdetése előtt az ellenzék jelöltje, Levon Ter-Petrosyan felszólította a támogatókat, hogy gyülekezzenek a Jereván központjában található Szabadság téren. Ezrek gyűltek össze, félig állandó tábort állítottak fel. Kilenc napos tiltakozás után a teret - láthatóan figyelmeztetés nélkül - kitűritették és lezárták. A demonstráció akkor a francia nagykövetség és a polgármesteri hivatal mintegy 2 km-rel arrébb lévő területére költözött. Erőszakos összecsapások történtek a rendfenntartó erőkkel, amelyek tíz halálos áldozatot követeltek, és rengeteg civil és rendőr megsebesült. A kérelmező szerint ez egy kísérlet volt a nézeteltérések letörésére, amelyek változást idézhetnek elő; a Kormányzat szerint egy tömegzavargás.

2008. március 1-jén Robert Kocharyan elnök szükségállapotot hirdetett. Többek között korlátozásokat vezettek be a média tekintetében is. A szükségállapot 20 napig tartott. A rend végül helyreállt. A rendkívüli állapot idején, március 3-ról 4-re virradó éjszaka a nemzetbiztonsági tisztek indokolás nélkül megakadályozták a Haykakan Zhamanak kinyomtatását. Az újság kiadására nem tettek további kísérleteket 2008. március 13-ig, amikor Örményország elnöke módosította eredeti rendeletét, aminek eredményeként „megtiltották a nyilvánvalóan hamis vagy destabilizáló állami és belügyi kérdésekről szóló információk tömegtájékoztatási eszközök általi közzétételét vagy terjesztését, illetve a nem engedélyezett (illegális) tevékenységekben való részvételre való felhívásokat, valamint az ilyen információk és felhívások bármilyen más módon és formában történő közzététele és terjesztése”. Kísérletet tettek újság újbóli kiadására, amit a nemzetbiztonsági tisztek megakadályoztak. 2008. március 21-én, a szükségállapot feloldását követően ismét megkezdődött az újság kiadása.

Ugyanezen év áprilisában a kérelmező bírósághoz fordult, hogy panaszt tegyen a nemzetbiztonsági tisztek ténykedése miatt, és hogy az Egyezményrel, a jogi eszközről szóló törvénnyel és a médiatörvénnyel való állítólagos összeütközés miatt a közzététel megakadályozására szolgáló

¹⁸ Az ítélet 2021. október 8-án vált véglegessé.

felhatalmazó rendelkezéseket – különösen az elnöki rendeletet – semmisítsék meg, továbbá kérte kárai megtérítését. A Közigazgatási Bíróság hatáskör hiányában megtagadta a kérelmező keresetének elbírálását. Egy későbbi felülvizsgálati kérelmet a szokásos három bíróval szemben öttagú bírói testület az érdemi jelleg hiánya miatt elfogadhatatlannak nyilvánította. Az Alkotmánybíróság kezdetben úgy ítélte, hogy a kérelmezőnek nincs keresetelési joga a hozzá való fellebbezéshez, majd megtagadta a kérelmezőnek a bíróság elnökéhez intézett fellebbezésének elfogadását. Ez utóbbi bíróság különösen úgy nyilatkozott, hogy csak bizonyos megnevezett személyek vagy csoportok vitathatják egy elnöki rendelet alkotmányosságát.

A kérelmező – az Egyezmény 10. cikkére és a 6. cikkének 1. bekezdésére hivatkozva – sérelmezte kiadványainak betiltását a rendkívüli állapot részeként, a bírósághoz való hozzáférés képtelenségét, valamint azt, hogy a felülvizsgálati kérelmet elbíráló bíróság nem volt „törvény által megalakított bíróság”.

Abból adódóan, hogy a Bíróság meggyőződött arról: az állam intézkedései a kérelmező társaság jogaiba való beavatkozásnak minősülnek, el kellett döntenie, vajon e beavatkozást „törvény írja elő”, törvényes céljai voltak-e, és „szükséges egy demokratikus társadalomban”. A Bíróság ismét hangsúlyozta, hogy a demokrácia a véleménynyilvánítás szabadságán alapszik.

A kérelmező azzal érvelt, hogy a beavatkozást nem törvény írta elő, mivel Örményország elnökének nem volt alkotmányos felhatalmazása a szükségállapot kihirdetésére. A Bíróság kiemelte, hogy törvényt kellett volna hozni ennek a hatáskörnek a meghatározására. Azt is kijelentette, hogy a beavatkozás legitím célja a zavargás megelőzése volt.

A Bíróság kiemelte, hogy az újság megjelenését annak ellenére akadályozták meg, hogy nem tartalmazott gyűlöletbeszédet vagy nyugtalanságra uszítást. Úgy tűnik, hogy a korlátozásokat csak azért alkalmazták, mert Haykakan Zhamanak bírálta a hatóságokat. Ezek a korlátozások ellentétesek az Egyezmény 10. cikkének céljával, és nem voltak szükségesek egy demokratikus társadalomban. Így e cikk tekintetében megsértették az Egyezményt.

A kérelmező előadta, hogy megtagadták tőle a lehetőséget, hogy bíróság előtt támadja meg a tájékoztatáshoz való jogát sértő intézkedést. A Bíróság megismételte, hogy a 6. cikk 1. bekezdése biztosítja azt a jogot, hogy a polgári jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos igényeket bíróság elé vigyék, noha ez a jog nem abszolút. A Bíróság megállapította, hogy az a mód, ahogyan a nemzeti hatóságok, nevezetesen a Közigazgatási Bíróság, amely megtagadta a kérelmező cég keresetének vizsgálatát, a kérelmező ügyében értelmezték és alkalmazták az elnöki rendeleteknek a magasabb jognak való megfelelésével kapcsolatos nemzeti jogot, megtagadta a kérelmezőtől a bírósághoz fordulás jogát, amivel megsértették az Egyezményt.

A kérelmező előadta, hogy a Közigazgatási Bíróság tanácsában, amely a 2008. április 17-i keresetének elfogadását megtagadó határozat elleni fellebbezését elbírálta, a tanácsában több bíró ült, mint azt a törvény (különösen a közigazgatási perrendtartásról szóló törvénykönyv 9. cikke és a 125. cikkének (1) bekezdése) előírja. Tekintettel az e cikk alapján tett korábbi megállapításaira, a Bíróság nem tartotta szükségesnek a fellebbviteli tanács összetételének vizsgálatát.

A Bíróság a kérelmező javára 9.000,-Euro nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

Todorov és mások Bulgária elleni ügye (50.705/11, 11.340/12, 26.221/12, 71.694/12, 44.845/15, 17.238/16 és 63.214/16. sz. ügyek)¹⁹

Minden egyes kérelemben legalább egy kérelmezőt bűncselekmények (köztük illegális fakitermelés, személyi szabadság megsértése, zsarolás kísérlete, minősített sikkasztás, lőfegyverrel való visszaélés, rablás, minősített okirat-hamisítás, kábítószerrel való visszaélés és adócsalás) miatt ítélték el különböző bíróságok Bulgária egyes részein 2000 és 2012 között. Mindegyikük esetében volt olyan elítélés, amely a büntető törvény továbbfejlesztéséről szóló 2005. évi törvény hatálya alá tartozott. Ez a törvény lehetővé tette a hatóságok számára, hogy bizonyos vagyontárgyakat bűncselekményből származó

¹⁹ Az ítélet 2021. október 13-án vált véglegessé.

haszonnak minősítsenek. A kérelmezőket a Bizottság a Bűncselekmény Hasznának Felderítésére vizsgálta, amely többek között ellenőrizte a tárgyidőszakban a bevételeiket és kiadásait.

A Bizottság kérelmei nyomán a kérelmezők tulajdonában lévő bizonyos vagyontárgyak – például ingatlanok, vállalkozások, járművek, készpénz stb. – elkobzásra kerültek. A hazai bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy a kérelmezők kiadásai a vizsgált időszakban jelentősen meghaladták legális bevételeiket. A bíróságok megállapították: megalapozottan feltételezhető, hogy a megszerzett egyéb vagyontárgyak bűncselekményből származó haszonnak minősülnek. A bíróságok elutasították néhány kérelmező azon érveit, amelyek szerint az ingatlan ajándékozás vagy öröklés eredménye volt. A kérelmezők azon érveit, miszerint nincs kapcsolat e vagyon és a bűnözés között, alaptalannak ítélték. Ezeket a döntéseket a felsőbb bíróságok helybenhagyták. Az állam nem tudta elkobozni az összes szóban forgó ingatlant, különösen azért, mert egy részét továbbértékesítették.

A kérelmezők – különösen az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkére hivatkozással – sérelmezték a tulajdonuk elkobzásával kapcsolatos eljárás különböző vonatkozásait.

A Bíróság emlékeztetett, hogy az Egyezmény értelmében a tulajdontól való megfosztás bizonyos feltételekhez kötött, és a szerződő államok ellenőrizhetik a vagyon felhasználását a közérdeknek megfelelően. Nem vitatott, hogy az elkobzás a kérelmezők vagyoni jogaiba való beavatkozás volt. A Bíróság meggyőződött arról, hogy az elkobzás törvényes volt, mivel az a büntető törvény továbbfejlesztéséről szóló 2005. évi törvényen alapult. Ezen túlmenően megállapította, hogy a bűnözéssel megszerzett vagyon lefoglalása megfelel a közérdeknek, mint ezekben az esetekben is.

Az arányosság tekintetében a Bíróság emlékeztetett, hogy igazságos egyensúlyt kell teremteni a közérdek és az egyén alapvető jogainak védelme között. Ennek része lehet az a lehetőség, hogy ügyét az illetékes hatóságok elé terjessze. A Bíróság kiemelte, hogy az ebben az ügyben irányadó törvény tág hatálya, mind az elkobzás alapjául szolgáló bűncselekmények, mind az eljárás megindítása előtt eltelt időtartam tekintetében nehézségeket okozhat a kérelmezők számára. Kimondta, hogy az ilyen jellegű törvényi problémák az állam felé tolhatják az eljárások egyensúlyát. Ezért alapvető fontosságú volt, hogy ezt az előnyt ellensúlyozzák különösen azzal a kötelezettséggel, hogy az elkobzandó vagyontárgyak eredetében bizonyos összefüggést mutassanak ki a tényleges bűnözéshez. A Bíróság kijelentette, hogy a hazai bíróságokra hárul, ha ilyen ellensúlyozásra sor kerül, kivéve, ha bizonyítható, hogy a bíróságok érvelése önkényes vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen volt.

Todorov és társai ügyében (50705/11. sz. ügy), Gaich ügyében (11340/12. sz. ügy), Barov ügyében (26221/12. sz. ügy) és Zhekov ügyében (71694/12. sz. ügy) a Bíróság úgy találta, hogy nem nyújtottak elegendő garanciát a kérelmezők Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti jogainak biztosításához szükséges méltányos egyensúly eléréséhez, ideértve azt, hogy nem tettek erőfeszítéseket a vagyon és az állítólagos bűncselekmény közötti kapcsolat vizsgálatára, vagy annak megállapítására, vajon az elkobzott vagyon megegyezett-e a kérelmezők kiadásai és bevételei közötti különbözettel. Vagyonuk elkobzása tehát aránytalan volt, ami az Egyezmény megsértéséhez vezetett.

Rusev ügyében (44845/15. sz. ügy), Katsarov ügyében (17238/16. sz. ügy) és Dimitrov ügyében (63214/16. sz. ügy) ügyében a Bíróság azonban úgy találta, hogy a hazai bíróságok részletesen megvizsgálták az ügyeket (különösen akkori kiadásait és bevételeiket), lehetőséget biztosítva a kérelmezőknek érveik előadására, a bíróság ezekkel az érvekkel foglalkozott, és kellő indoklást adott. A kérelmezők vagyonának elkobzása ezért nem volt aránytalan, és ezekben az esetekben nem sértették meg az Egyezményhez fűződő jogokat.

A Bíróság V.I., Todorov, Todorova, Z.D. Gaich és Z.M. Gaich javára fejenként 4.000,-Euró, Barov javára 3.000,-Euro, I.I. Todorov és Ivanova javára 2.000,-Euro nemvagyoni kártérítést ítélt meg.

Polat Ausztria elleni ügye (12.886/16. sz. ügy)²⁰

A kérelmező 2006-ban terhes lett. Az orvosok jelezték neki, hogy a baba valószínűleg fogyatékkal fog megszületni a Prune-Belly-szindróma (PBS) következtében. 2007. április 3-án koraszülése volt. Fia két

²⁰ Az ítélet 2021. október 20-án vált véglegessé.

nappal később agyvérzésben meghalt.

Az orvosok a kérelmezőtől és férjétől engedélyt kértek a tudomány érdekeit szem előtt tartva a boncolás elvégzésére. A kérelmező és férje ezt megtagadta, mivel muszlim vallási meggyőződésüknek megfelelően akarták eltemetni gyermeküket, ami megkövetelte, hogy a test sértetlen maradjon. A kezelőorvos azt mondta nekik, hogy ezt mindenképpen el kell végezni, hogy tisztázzák fiuk halálának pontos okait. A Feldkirchi Tartományi Kórházban 2007. április 6-án végezték el a kórbonctani vizsgálatot. Gyakorlatilag az összes belső szervet eltávolították, a húgyutakkal együtt, az üregeket vattával feltöltve. A fiú holttestét visszaadták szüleinek. A kérelmező azt állította, hogy nem tájékoztatták őket a vizsgálat mértékéről, és nem láthatták azt, mivel a holttestet felöltöztették. A szülők azt hitték, hogy a holttest megfelelő állapotban van a temetéshez, ezért Törökországba vitték eltemetésre. A temetési szertartások során fedezték fel a test állapotát, ami zavart okozott a szertartást végzők és a gyászolók körében. A fiút egy másik faluban kellett eltemetni a vallási rituális mosás és az iszlám szertartás nélkül, a szülők költségére. A fiú szerveit – miután a kórház kezdetben tagadta, hogy kivették azokat – a kérelmező többszöri kérése és a regionális betegombudsman beavatkozása nyomán valamivel később visszaadták a kérelmezőnek. A kérelmező fia törökországi sírjába temette azokat.

A kérelmező kártérítési pert indított a kórházkezelő társaság ellen. A Feldkirchi Tartományi Bíróság helyt adott az eredeti keresetnek, és arra a következtetésre jutott, hogy ebben az esetben nem állt fenn tudományos érdek a boncolás elvégzéséhez a szülők beleegyezése nélkül. A kérelmező azonban másodfokon veszített, és az Innsbrucki Fellebbviteli Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A megismételt eljárásban a szakértői vélemények kimondták, hogy a boncolás szükséges volt a PBS diagnózisának megerősítéséhez, vagy a hasban, a tüdőben és az agyban olyan elváltozások tisztázásához, amelyek nem voltak egyértelműen azonosíthatók, illetve, hogy lássák a betegség hatását a szervekre. Kiemelték, hogy a magzatok vagy elhalt újszülöttek kórbonctani vizsgálatokor a szervek eltávolítása és megőrzése nélkülözhetetlen, ezért bevett gyakorlat. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság helyt adott a keresetnek, és kártérítést ítélt meg.

Ezt az ítéletet a másodfokon eljáró Innsbrucki Fellebbviteli Bíróság hatályon kívül helyezte. A kórháznak csaknem 33.000,-Euró perköltséget ítélt meg. A kérelmező felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, többek között az Egyezmény 9. cikkére és az osztrák Alkotmányra hivatkozva, és ez utóbbival kapcsolatban kért előzetes döntéshozatalt az Európai Bíróságtól. A kérelmező nem járt sikerrel, a Legfelsőbb Bíróság 2015-ben úgy döntött, hogy a boncolás tudományosan szükséges volt, és a vallásszabadság jogszerű korlátozását jelentette. A későbbi károk megelőzése és a beteg védelme érdekében főszabálynak tekintették a tájékoztatási kötelezettséget, amely ebben az esetben nem volt alkalmazható. Úgy ítélte meg, hogy az ügy konkrét vallási háttere nem változtathat ezen az értékelésen.

A kérelmező – az Egyezmény 8., 9. és 13. cikkére hivatkozva – különösen azt sérelmezte, hogy fia boncolását az engedélye nélkül hajtották végre, a hazai bíróságok nem mérlegelték megfelelően a szóban forgó kérdéseket, és hogy a kórház nem tett eleget azon kötelezettségének, hogy tájékoztassa őt a boncolás mértékéről, és elhunyt fia belső szerveinek eltávolításáról.

A Bíróság emlékeztetett, hogy az Egyezmény értelmében nem áll fenn abszolút jog a boncolás ellenzésére. A kérelmező fiának boncolását a törvénynek megfelelően, nevezetesen a Kórháztörvény 25. §-a és a Temetési Törvény 12. §-ának (3) bekezdése alapján végezték el. E rendelkezések értelmében a tudomány és a közegészségügy érdekében a hozzátartozók akarata ellenére is végezhető kórbonctani vizsgálat, különösen, ha diagnosztikai kétségek merültek fel. A Bíróság meggyőződött arról, hogy a vizsgálat lefolytatásához jogszerű érdekek fűződtek.

A Bíróság azonban kijelentette, hogy sem a kórházi személyzet, sem a hazai bíróságok nem vették figyelembe a kérelmező véleményét a döntés meghozatalakor. Külön kiemelte, hogy az államok általában széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a magán- és közérdekek közötti egyensúly megítélésében. Kifejezetten a család akarata ellenére végzett boncolást a családtagok jogainak maximális tiszteletben tartásával kell elvégezni. A hatóságok tehát elmulasztották megteremteni az egyensúlyt az egymással versengő érdekek, nevezetesen az állam közegészségvédelmi kötelezettsége és a kérelmező Egyezmény 8. és 9. cikke szerinti jogai között. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az a döntés, hogy a kérelmező gyermekén a kérelmező akarata és vallási meggyőződése ellenére végezzék el a boncolást, a „családi életébe” és a vallása megnyilvánulásához való jogába való

beavatkozás volt, ami nem volt indokolt, ami az Egyezmény megsértéséhez vezetett.

A kérelmező azt is sérelmezte, hogy nem közölték vele, hogy boncolást fognak végezni, és nem közölték vele annak mértékét.

A Bíróság kiemelte, hogy úgy tűnik, Ausztriában nincs olyan törvény, amely szabályozná, hogy a kérelmezőhöz hasonló körülmények között mennyi információt kell megadni. Felhívta a figyelmet a helyzet kényes voltára is: egy anya, aki éppen elveszítette gyermekét, olyan boncolással szembesült, amely ellen tiltakozott, noha tájékoztatta a hatóságokat arról, hogy a temetési szertartáshoz a holttestet a lehető legsértetlenebbé kell tenni. Ezek a különleges körülmények nagyfokú gondosságot és körültekintést követeltek volna meg a kórházi személyzettől a kérelmezővel való kapcsolattartás során. Még ha némi zavar is volt azzal kapcsolatban, hogy pontosan mit mondtak a kérelmezőnek, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a hatóságok nem tették világossá számára a boncolás mértékét.

Noha a Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte, hogy az ilyen helyzetekben lévő hozzátartozók számára valószínűleg kevésbé volt fájdalmas, ha nem adott tájékoztatást a szervek eltávolításáról stb., a Bíróság álláspontja szerint a kérelmező ügyének sajátosságai azt eredményezték, hogy a kórházi személyzetnek kötelessége lett volna értesítse őt azok eltávolításáról. A szerveket is vissza kellett volna adni neki, ahelyett, hogy hosszabb ideig megőriznék őket, mivel a kérelmező felhívta a figyelmet arra, hogy fontos, hogy fia sírjába temessék azokat. Összességében, a kérelmező tájékoztatásának elmulasztása az Egyezmény megsértéséhez vezetett.

A Bíróság úgy találta, hogy az Egyezmény 13. cikke alapján nem szükséges megvizsgálni a panaszokat.

A Bíróság a kérelmező javára 10.000,-Euró nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bpkf.II.1.179/2021/2.

A terhelt vonatkozásában a szökés, elrejtőzés, valamint a bűnismétlés veszélye személyi körülményeinek vizsgálata alapján - olyan közeli, hogy a bírói engedélyes kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél csak a letartóztatással érhető el.

Törvényesen járt el a Szegedi Ítéltábla, amikor a vádlott letartóztatásának indokoltságát Be. 297. § (4) bekezdésére figyelemmel, a Be. 291. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálta, és azt továbbra is fenntartotta.

A vádlott vagyoni elleni bűncselekmény miatt korábban már volt büntetve. A kábítószerfüggő, drogok és pszichoaktív anyagok okozta dependenciában, valamint drogok és pszichoaktív anyagok tartós használata által okozott viselkedészavarban szenvedő vádlott a bódító szerek használata miatt korábban többször keveredett konfliktusba a családjával, s ennek következtében 2018. július 1-ét követően állandó lakóhelyéről eltávozott. A rendezetlen életvitelű terhelt megélhetésének forrása nem ismert, munkahellyel nem rendelkezik.

A terhelttel szemben kiemelkedő tárgyi súlyú, 10 évtől 20 évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadágvesztéssel fenyegetett bűncselekmény miatt van folyamatban büntetőeljárás.

Az eljárás tárgyát képező bűncselekmény kiemelkedő tárgyi súlya és büntetési tétele nem kizárólagos, de nagy nyomatékú körülmény a szökés, elrejtőzés veszélyének megítélésében. Jelen esetben az állapítható meg, hogy a terhelt személyi körülményei a fenti objektív körülményekből fakadó veszélyt nem közömbösítik, hanem ellenkezőleg: fokozzák.

Ekként a további időmúlás nem eredményezett változást a szökés, elrejtőzés veszélyének további fennállásában.

Az ítéltábla helyesen mutatott rá arra is, hogy a rendezetlen életvitelű, legális jövedelemmel nem rendelkező, drogfogyasztás okozta viselkedészavarban szenvedő, hosszabb tartamú szabadságvesztéssel

fenyegetett bűncselekmény miatt büntetőeljárás alatt álló terhelt esetében – szabadlábra kerülése esetén – ténylegesen fennáll Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt szökés, elrejtőzés veszélye, s alappal lehet arra is következtetni, hogy újabb szabadságvesztéssel fenyegetett – megélhetését biztosító vagy tudatállapotából fakadó – bűncselekményt követne el [Be. 276.§ (2) bekezdés c) pont cb) alpont].

Ezért az ítélőtábla okszerűen állapította meg, hogy a terhelt esetében a kényszerintézkedésnek a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontja és c) pont cb) alpontja is megállapítható.

A személyi szabadságot elvonó kényszerintézkedésnek a vádlottal szembeni további fenntartásával sem az arányosság, sem a szükségesség elve nem sérül, figyelemmel a vád tárgyává tett kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekményre. Emellett – ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága az Imre Magyarország elleni ügyében hozott ítéletében is kifejtette – a hosszú időn át tartó kényszerintézkedés fenntartását indokolhatja a közérdek is, ami nagyobb súllyal esik latba, mint a személyi szabadság sérthetlenségének követelménye (BH 2009.7.).

A Kúria annyiban egészítette ki a végzés indokolását, hogy a letartóztatás idejének Be. 298. § (1) bekezdésében meghatározott felső határa – figyelemmel a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény 108. § (2) bekezdésére is – még nem telt el, ezért a kényszerintézkedésnek nincs törvényes akadálya.

A letartóztatás indokoltságának időszakos felülvizsgálata során behatóan vizsgálni kell, hogy a letartóztatással elérni kívánt célok enyhébb személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedéssel elérhető-e (BH 2014.206. II.).

Ezzel kapcsolatban a Kúria osztotta az ítélőtábla álláspontját, és nem látott lehetőséget enyhébb kényszerintézkedés – bűnügyi felügyelet – elrendelésére. Ezen kényszerintézkedés rendeltetéséből, jellegéből következik, hogy a bűnügyi felügyelet elrendelésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha a vádlott tartózkodási helyére is figyelemmel biztosított, hogy az ügyben a hatóságok számára ténylegesen elérhető lesz (EBH 2019.B.21.IV.). Emellett a vádlott életmódja és előélete alapján megkérdőjelezhető, hogy döntően önkéntes jogkövetésen alapuló kényszerintézkedés a szökés, elrejtőzés, illetve a bűnisméltés veszélyének kiküszöbölése vele szemben alkalmas lehet.

Ezért a letartóztatás elrendelésének alapjául szolgáló okok [Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpont, c) pont cb) alpont] továbbra is fennállnak, és enyhébb személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés alkalmazása – a végzésben vázolt körülmények mellett – nem szolgálná kellően a letartóztatással elérni kívánt cél megvalósulását [Be. 271. § (2) bekezdés].

Közigazgatási ügyszak

Kfv.VII.37.977/2020/4.

A közigazgatási per tárgya a keresettel támadott közigazgatási határozat. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, amennyiben a felülvizsgálati kérelemnek nincs olyan eleme, amely alapján megállapítható lenne, hogy a jogvita a tb. szabályozás tekintetében az uniós jogszabály értelmezését vagy alkalmazását érintené

Az Alapjogi Charta rendelkezései önmagukban európai bírósági hatáskört nem alapoznak meg. A Charta 52. cikk (3) bekezdése értelmében amennyiben a Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (Egyezmény) által biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet biztosítson. Mivel az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a Markovics-Béres-Augusztin (77575/11.,19828/13.,19829/13.) ügyekben a diszkrimináció tilalommal, a jogorvoslathoz való joggal és a tulajdonvédelemmel kapcsolatos nemzeti normák sérelmét nem állapította meg, nem merült fel további kérdés a Charta tulajdonvédelemről rendelkező 17. cikkével, az egyenlő bánásmódról rendelkező 20-21. cikkeivel és a jogorvoslathoz való jogról rendelkező 47. cikkével kapcsolatosan.

A szolgálati nyugdíjak átalakulásával kapcsolatos kérdéseket alapjogi szempontból az EJEB már

elbírálta a Markovics-Béres-Augusztin (77575/11.,19828/13.,19829/13.) ügyekben, ahogy erre az Alkotmánybíróság is hivatkozott a 3290/2017. (XI.14) AB végzésében kimondta, hogy a Khtv. rendelkezései nem sértik az Emberi Jogok Európai Egyezménye diszkrimináció tilalommal és tulajdonvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseit.

Polgári ügyszak

Pfv.II.20.303/2021/12.

A szülői felügyelet rendezése esetén az azonos objektív körülményeket biztosító és nevelési képességgel rendelkező szülők közötti mérlegelés szempontjai.

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja és hozzon határozatot polgári jogai és kötelezettségei tárgyában, amit az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése alkotmányos alapjogként rögzít.

Az általános emberi és alkotmányos jog tartalmát az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte, egyrészt a fél iránti előítélet-mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja bírósággal szemben, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében [67/1995. (XII.7) AB határozat]. A független és pártatlan bírósághoz való részjogosítványok összefüggenek és a tisztességes eljárás követelményrendszerének elemei. Az alperes megjelölte a perek tisztességes lefolytatásához és észszerű időn belül történő befejezéséhez való jog érvényesülését előíró eljárásjogi jogszabályhely [Pp. 2. § (1) bekezdés] megsértését. A jogszabályhely feltüntetését meghaladóan érdemi érvelést nem terjesztett elő. A jogvitában az eljáró bíró/bíróság elfogultsága nem merült fel, a polgári perrendtartás pedig mindkét fél részére egyenlő eljárási jogokat biztosít [3154/2017. (VI.21.) AB határozat].

Pfv.II.20.900/2021/13.

A 14. életévét betöltött gyermek nevelésének veszélyeztetése az érdekét súlyosan sértő helyzet és kétséget kizáró bizonyítottság alapján állapítható meg.

A másodfokú bíróságnak a felperes terhére értékelt, a magyar nyelv hiányos ismeretét felrovo érvelése nem értelmezhető. A felperes német anyanyelvű, a gyermekek magyar nyelvismeretének elsajátítási hiányossága nevelési képességét csökkentő tényezőként súlytalan. A fiúgyermek Magyarországgal szembeni ellenérzésének a felperes nevelésére visszavezethetőségére peradat nincs. Nem értékelhető felróható magatartásként a házasság felbontása iránti eljárás másik fél tudta nélküli kezdeményezése, illetve az ideiglenes intézkedés előterjesztése sem. A bírósághoz fordulás joga az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4. napján kihirdetett és a magyar jogrendbe beiktatott 1993. évi XXXI. törvény 6. cikk 1. pontjában, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált alapjog. A bontóperekben a keresetlevél másik házastárs tájékoztatása nélküli benyújtása nem kivételes.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi Főosztálya

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Heineman Csilla, Dr. Orosz Árpád, Dr. Osztovits András, Dr. Somogyi Gábor, Szolnokiné Dr. Csernay Krisztina

Munkatárs: Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.